

**Kiraisiho Jonihoai Piwaha
Ausaimana Kaundisiha
Kiraisiho Jonihoai Wapa
Noaipaitandihaiwaapi Piwaha
Ausaati Kaundati Nunjataise**

*Kimandi Utipimandi Piwaha Ausaiman-
injitimandapi Piwaha Nesipihande*

Utaaho wo komi ambipati Joniho kimandi utipimandi jipatipiyahande. Autaahaatihomi isihyaami jhimatohiyihiyaapi gwinyaataati Awaisiho Jisaasihomi otipipatiho Joniho kimo utipimo jipatipiyahore. Kimo utipimo jipatipaisura ishiya Romihiyaami gamaniho Autaahaatihomi ishiyai tiwati ipihatisati naanjhaiwa ambipati yaawihaiwa nehohura jipatipiyahande. Joniho kima piwima jipatipiyataise kiya piwima atisawaawi andititwi ami kiyaami maariho ambipati mbwaati yatihitanihi windi kaiwaapi timaamahiyawi andititwi bitoaitaatiwo. Ko kimaiwaapi kaundati jipatipiyataise. Autaahaatihomi tiworisaisi ipotihura nusoaipaitandihaiwaapuni ami Autaahaatihomi komi ishiyai kiyausepaati numwaati aunahipati gaahati numwitandihandapuni Joniho kataunjati utipihomi kimo jipatipiyataise.

*Kima Ausaimaninjhaapi Utipimandapi
Napimasataise*

Jon̄ho is̄hiyai ip̄h̄irete gaahure undat̄i kom̄i
p̄w̄iḥa namasis̄iḥa (1:1-6)

Jon̄ho yapepatamatiyahanda Awais̄ihoai
iwinjas̄ih̄i am̄i Awais̄iho p̄w̄iḥa
kaundat̄i nunyataise Autaahaat̄ihom̄i
is̄hiya aunah̄ip̄haiwa 7 kiyahaiwaara
bimohiȳhiyaap̄i notaise. Aih̄i am̄i Jon̄ho ka
netat̄i kanyatind̄ihandap̄iḥa (1:9-3:22)

Jon̄ho yapepatamatiyahanda mmonata
Awais̄iho ut̄ip̄iho wo an̄itiw̄i w̄isas̄iw̄iho
nes̄ipati nupwiyaas̄ihura naanj̄iwaiwa
kahat̄imat̄ipetahaiwa yap̄ipataap̄ih̄i
noaipas̄it̄ihandap̄iḥa (4:1-8:1)

P̄w̄iḥa J̄ih̄i Nuwat̄i Nes̄ipati Katis̄ihaare

¹ K̄ima p̄w̄iḥa wapa j̄ihura w̄ind̄i
mot̄inat̄i am̄i at̄ihomin̄ihapaap̄i Autaahaat̄iho
ausaimanati J̄isasi K̄irais̄ihoai net̄i nunjat̄i
ausaimanataise. Siyat̄i p̄w̄iḥa sa Autaahaat̄iho
net̄i J̄isaasihoai nunjataise am̄i J̄isaasiho
netat̄i wapa ket̄i noaipaitandaimb̄ipaap̄i
Autaahaat̄ihom̄i is̄hiya nahatiya J̄isaasihop̄i
ḡiwunyaahohiȳhiyai kaundat̄i nunj̄it̄ando. Aih̄i
J̄isaasiho kom̄i enjer̄iho it̄ip̄iho ot̄ip̄ipatihoai
n̄in̄i kom̄i neh̄i ot̄ip̄ipatihon̄in̄i Jon̄honisaap̄ih̄i
net̄i natausaasih̄i nasat̄i p̄w̄iḥa k̄ima
kandataase.

² Aih̄i n̄in̄i Jon̄honin̄i saiwa nahatewa
mmonit̄i atind̄i nehoh̄iwaiwaap̄i n̄in̄i ausaat̄i
Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iḥa ak̄it̄ihaare nd̄i
kandaato. Aind̄i am̄i n̄in̄i J̄isaasihop̄i kom̄i
p̄w̄iḥa n̄ingi kandat̄i nan̄isis̄iḥa ak̄it̄ihaare nd̄i
ausaat̄i kandaato.

3 K̄ma p̄iw̄ma n̄n̄i atind̄i net̄i ausaat̄i kand̄i j̄ip̄at̄ip̄iyoh̄ima is̄hiya aw̄tohiȳhiya maarit̄iw̄se am̄i kiyais̄i Autaahaat̄iho gaahat̄i kawitaiso. Iyataat̄i am̄i kiya aw̄tisaih̄i is̄hiya usa p̄iw̄ha k̄m̄ika atiw̄ nep̄i japepih̄irohiȳhiya maarit̄iw̄se am̄i kiyais̄i Autaahaat̄iho gaahat̄i kawitaiso. Sand̄i apaap̄imaato am̄i w̄ind̄i ot̄ih̄metan̄h̄i k̄imaiwa katiw̄maiwa nahatewa noaipaitand̄iha asis̄ha aim̄i det̄it̄ih̄to.

Jon̄ho Is̄hiya Aunah̄ipa 7 Kaiw̄haiwaara Bi-mohiȳhiyaap̄i P̄iw̄ha J̄ip̄at̄ip̄iya Nusoaasataise

4 N̄n̄i Jon̄hon̄n̄i sah̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄hiyaat̄i aunah̄ip̄haiwa ikw̄i wih̄tir̄it̄ih̄i wih̄n̄iram̄i yahur̄itahaiwa 7 kiyahaiwaara yap̄ip̄at̄i P̄iropinj̄hand̄i Esiyaahanda bimohiȳhiyaatap̄i ut̄ip̄iho k̄imo nusoaasataayo. Autaahaat̄iho aim̄i aimehuraun̄i am̄i wan̄i k̄imuraun̄i bimaam̄i n̄apis̄ho am̄i ipot̄i ipot̄isangis̄i kon̄h̄i bimaam̄i nutand̄iho sangis̄i gaahat̄i kasisat̄i net̄i wat̄ip̄samat̄i am̄i sam̄i maar̄ho amb̄ip̄at̄i net̄i napaisaatisamane. Iyataat̄i am̄i Autaahaat̄iho bimimb̄ip̄ih̄i kom̄i it̄ip̄iho ikw̄i wih̄tir̄it̄ih̄i wih̄n̄iram̄i yahur̄itaho 7 kiyaho yam̄hapataat̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄i nd̄imaahomwaan̄j̄ bitos̄hoaisangi am̄i sangi gaahat̄i kasisat̄i net̄i wat̄ip̄samat̄i am̄i sam̄i maar̄ho amb̄ip̄at̄i net̄i napaisaatisamane.

5 Am̄i Jisasī K̄raisihoisangi sangi gaahat̄i kasisat̄i sam̄i maar̄ho amb̄ip̄at̄i net̄i napaisaatisamane. So Jisasī K̄raisihoisangi Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄ha nahata t̄it̄ih̄i nga biyat̄i ausaat̄i katat̄i am̄i an̄imwaah̄ip̄atomb̄i j̄ih̄i n̄amasat̄i nepas̄ho am̄i k̄m̄iko awaisaw̄hiya

kinjīhiya yapimbataapīhī jatohiyīhiyaamī Awaisīho Jīhoematatī kiyai iwinjatisīhore.

Amī kīmīko nyangi komī maarīho biyatī nanyinyahore. Maarīho nanyinyatī ko maipīhaiwaatīhapī nyangi nuwatī nanyamaatī amī ko sawahomī jītīpataahī nyamī maipīhaiwa nahatewa nenyamataise.

⁶ Iyatī ko nyangi netī Autaahaatīho nyainjatītandīhiyaanenyamataise. Iyatī amī komī Sapīho Autaahaatīhomī otīpīpatī nahataapa isīhiyaapī kawitīhaahiyaanīnī pīrisīhiyaanenyamataise. Amī nyahī komī otīpīpatī isīhiyaapī aunahīpatī newaatī kawitīhaawo. Iyaatī nyahī Jisasi Kīraisīhoai ambīpatī awaipatī numwītīhaawo amī ko ambīpatī awaipatī jinjapīhī jinjapīhī nepī nutando. Ko konīhī isīhiyaisunī kahapaamapīpa nahataapaisunī iwinjatīmī notaise. Amī sandīhī Akīte! Akīte!

⁷ Jasawise! Awaisīho yamīhapataatīhīraapī tīwīpatisatī taatī napītaiso. Taatī nasonīhī isīhiya nahatiya kiyaamī ndīhaara iwinjaitaapo. Amī isīhiya koai yaawīhandī nunyawī tipī muhohiyīhiyaisangi iwinjaitaapo. Iyonīhī isīhiya yapīhī nahandaahiya kopī kiyai ipotīwausehonīhī waatī natīwī nepatīwī gwītaapo. Ye! akītīsī sikīretī sikīmatītaise!

⁸ Autaahaatīho Awaisīho sandaase: “Nīnī Naasonīnīhī Jīhonīnīndī amī nīnī Naasonīnīhī ipotīhonīnī bindataayo. Nīnī jīhī aimī bimaatī amī wanī bimaatī amī ipotī napītandīhonīne. Aindī nīnī watīpīhaiwa nahatewaisahonīne,” ndaase.

*Jon+ho Utaaho K+raisihomatiyahoi
Usonataise*

⁹ Nini Jon+honini sami naisohonini nyahi Jisaasihom+hiyaanimatot+handa is+hiya nyangi amb+pati maariho yaas+haiwa nanyinyoh+waiwaara sangisati maasindaayo. Ami nyangi Autaahaat+ho nyainjatihi ami is+hiya yaas+handi nanyinyauh+handi kandi kiyaan+nihi and+ititaati bitopi niyohiy+hiyaanam+hon+ne. Saindi kimaiwaat+hi sangisat+toh+hon+ne. Is+hiya nep+ yap+honji mas+honji dur+hi+rami ot+haati aheti+honjaat+hi ah+nisawaayopo. Konjami amb+pati Pat+mosihande. Ami sandi sanisot+mandi apaap+maahe, ami Autaahaat+homi piw+haap+ndiwuni ami Jisaasiho katati kaiwaiwaapi nini sandi akite ndi piw+ha ausaahon+he.

¹⁰ Aih+ Awais+homi asis+het+* It+piho nis+heti waati nanoaipas+hi ami nisi maarihomi ndiha nanor+haatataise. Aih+ nini atisata nisi dawaataatapi piw+ha wa waati waap+hi+nati kapapar+hi+ri gaatipatamatiyati ganati noaipataise.

¹¹ Aih+ ka piw+ha ningi sandati kandataase. "Kiny+ sapa nahataapa mmon+hing+ipi+pa ut+pi+hoat+hi j+pat+paimebi Autaahaat+homi is+hiya aunah+pi+haiwa ikwi wih+ti+tihi wih+n+rami yat+mur+tahaiwa 7 kiyahai-waaraahiyaapi j+pat+paime: Epesasihandaaahiyaapi, Simer+naahandaahiyaapi, Pekaamaam+handaaahiyaapi, Taiyatairaa-

* **1:10:** Sura Sandehuraap+se.

handaahiyaapi, Sar̃tis̃handaahiyaapi, Pirater̃piyaahandaahiyaapi,† am̃ Reotesiyaa-handaahiyaapi j̃ipatĩpaime,” ndataase.

12 Aih̃ ññ nepemait̃t̃ yapepataa-hamataindĩ utaaso diyaamahondise nd̃ jata sis̃ha raam̃hand̃ wapa kapopi ahotatĩ m̃hotindĩtandĩ nimaatar̃hat̃ma gor̃handa kaiw̃hat̃ma 7 kiyahaiwa ahotih̃ mmonataayo.

13 Aih̃ saiwa sis̃ha ram̃hand̃ m̃hotindiw̃maiwaam̃ ot̃hap̃h̃ Is̃hiyaam̃ Saaho J̃himatis̃homatiyaho not̃ nasayatĩ bitos̃h̃ ññ iwinjataayo. Ko apot̃h̃r̃ utaar̃h̃r̃ m̃haatapĩ k̃r̃ñh̃ m̃haapĩ auh̃r̃ atas̃ha nimb̃maasatĩ nipaatahore. Iyatĩ am̃ ut̃h̃r̃ w̃r̃ gor̃handa kaiw̃h̃r̃ tausandĩhaap̃h̃ w̃sasanatĩ nipaatahore.

14 Iyatĩ am̃ kom̃ m̃tĩho m̃sis̃ha t̃w̃ipatĩ k̃hoep̃handamatiyatĩ ap̃paahĩ k̃hoep̃tamahore. Iyataatĩ kom̃ nd̃ha sis̃haam̃ t̃hw̃t̃h̃ramatiyatĩ t̃hw̃tisahore.

15 Iyataatĩ am̃ kom̃ auh̃r̃ ap̃paahĩ nausaatah̃re aiñh̃r̃ metor̃hand̃ w̃nd̃ b̃ironj̃hand̃ sis̃ha wat̃p̃haara t̃hauh̃ yap̃patĩ ikwaat̃p̃ho owetatĩ waatĩ biyatĩ nausaatipatamatiyato. Iyatĩ am̃ kom̃ piw̃ha waap̃haatĩ taahaamaatam̃ nor̃h̃r̃ naus̃haamatiyatĩ gandaase.

16 Iyatĩ am̃ kom̃ ikw̃r̃ gaat̃h̃ra kaumbwaatĩ ikw̃ wih̃t̃r̃t̃ih̃ wih̃ñh̃ram̃ yahur̃tahaiwa 7 kiyatĩ is̃watataise. Aih̃ am̃ namatanaatĩ kosasaih̃r̃ wih̃wihoaañ nait̃pundah̃r̃ kom̃

† 1:11: K̃mat̃ amb̃patĩ Pirater̃piyaahandam̃ tanyaaha siyate: nais̃hiya maar̃ho nam̃nawaayopo tatise.

maahomwaanjapi nasati nimanati ahondaise. Iyataati ami komi ndimaahomwaanji waati nausaatataise ipiho waati ipindaati awaindi nausaatipatamatiyato.

17 Ninj saindi koai usonitimapj awaindi yaindi komi auhirr atasahaapjhi timahiyati napomataa-honisamataindi ahondaayo. Aih ko komi ikwirr gaathira niwati nngi sandataase. “Kinyi windi yamaime. Ninj jhuni ipotuni bimohhonne.

18 Nisopi mmonime. Ninj jhura napomatati japihi nepati asohonimandi konnhi nasisoari bindataayono Aindi ami njn asohonn konnhi nasisoari bimohhonne. Aindi ami njn ishiya napwitaatiwihandamuni ami aunahipati ishiya aimi napohiyihiya nuwi bimohipatamuni kihri ami watiphandi isiwatataayo.

19 Isi ami Kinyi kimba mmonhingipimbaapi jipatpaime. Aimi wani ahotimbipaapuni ami kmandami ipoti noaipaitandhapa mmonhingipimbaapi ahoyapi jipatpaime.

20 Kaumbwaati 7 kiyahaati nisi ikwi gaathireti ahotisaamimaatuni ami sisaha raamhandi mhotinditandhaiwa gorihanda kaiwhaiwa 7 kiyahaiwauni mmonhingiwimaiwaami tanyaaha siyate. Kaumbwaati 7 kiyamaiwa enjerhiya ishiya aunahipa 7 kiyahataahiyai iwinjasotihandapi sandi namihanate. O ami sisaha raamhandi 7 kiyahaiwa mhotindindimandi ishiya aunahipati 7 kiyahaiwaaraahiyaape,” ndataase.

Autaahaatihomi Isihiya Epesaasihandaahiyap Pwaha Notaise

1 “Ishiya Kiraisihop giwunyaahohiyhiya Epesaasihandaahiyai winjatisiho itipho enjerhopi kinyi jipatipaime. Pwaha siyahaapito. ‘Nini nisi ikwiri gaatihiraihoanji kaumbwaati ikwi wihitirih wihinrami yahuritahaiwa 7 kaindahaiwa isitihonine. Aindi ami nini sisaha raamihandi gorihanda kaiwhandi ikwi wihitirih wihinrami yahuritahaiwa 7 kiyahaiwaami otihatih daindi bitondaayo. Saindi nini bindataahonini piwaha kima kinyapi nusoaasataayo.

2 Kinyi kaingiwaiwaapaahi aimi nini mmoniti neti gwinyaatihonine. Aindi ami kinyi dipiwaasanipi kaingiwaiwaapisangi aimi mmoniti gwinyaatihonine. Iyataati ami kinyi andititipi bitotapa ishiya usa saiwi maipihyaapi windi maarimitipihonitinihi gisoho. Iyataati ami ishiya siya gisi sahitawaapo. “Nyangisangi Aposerhiyaane,” hitiwi jaiwitauhi ami kinyi kiyaisi nepi baimbi tipitapaapi usonapa kiya jaipitwihyaatih usonapaise.

3 Kinyi nisi ambipati anitimbisi watinihi ishiya gisonawa kandapi ambipati yaasahaiwa nahinyauhihandi kandi kinyi kaiwaapi windi yamaimbi andititipi bitotapa kaiwa nepi otipipati pohimaimbi kaingitihandapaahi aimi gisoniti gwinyaatihonine.

4 Saimbi kainihandi kandi wonji kinyapi nini nitanataati piwaha sandi kahititandiyo. Kinyi wuwani namasapi nisapi ginunyaahingura sura

n̄ngisi maar̄ho awaind̄hand̄i waati nanyinya-paise. O wanī k̄imuraahī owetise.

⁵ Kinyī baimbī gw̄nyaape. Kinyī j̄hura gaahaiwa t̄it̄haiwa baimbī kiyapaise. O wanī k̄imuraahī kinyī gaahaiwa kainḡwaiwa namap̄i aim̄i t̄im̄haise. Isī k̄inyī kaiwa namasisī jap̄hī nepemaite. Aimb̄i k̄inyī j̄hī gaahaiwa kainḡpatamataimb̄i kaime. O k̄inyī saimb̄i kamaayapaapaahī n̄n̄i gisaap̄hī nap̄it̄i sis̄iha raam̄hand̄i sand̄i kinyīhet̄i ahotis̄iha kinyīhetap̄i net̄i nemaito.

⁶ Iyataatī amī k̄inyī gaahatī kainḡpat̄i siya-paise. Nikoraasihom̄ihiyaamī kiyoh̄waiwaap̄i k̄inyī w̄nd̄i maar̄imit̄ip̄hōje. Aih̄i amī nisangi kom̄ihiyaamī kiyoh̄waiwaap̄i w̄nd̄i maar̄imito.

⁷ Isī utaaho atih̄risahosī k̄ima piw̄ima It̄ip̄ho Gaaho Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya K̄raisihop̄i ḡwunyaahohiȳhiyaap̄i katis̄iha biyatī atisatī nene. Utaaho wo maap̄i yap̄patamb̄haiwa tiworisaisī tiwat̄i ip̄hatis̄ho soaisī n̄n̄i gaahōje und̄it̄i ipatī as̄imat̄itaat̄iw̄hatamī yand̄ip̄ho nann̄ime undisan̄hī nandaise. Satī ipit̄i yam̄hapataat̄ih̄i Autaahaat̄iho bimimb̄ip̄hī osaataatī ahendaise, ’ ” ndatī kandataase.

*Autaahaat̄ihom̄i Is̄ihiya Aunah̄ipa
S̄imer̄naahanda Bimohiȳhiyaap̄i Piw̄ha Notaise*

⁸ Utaaho k̄im̄iko j̄haatī amī sata kandataase. “Kinyī baimbī is̄ihiya aunah̄ipatī S̄imer̄naahanda bimohiȳhiyai iwinjatis̄ho it̄ip̄ho enjer̄hop̄i piw̄ha k̄ima j̄pat̄ipaime. Sa piw̄a siyahaap̄to. N̄n̄i ap̄ipaahī J̄himat̄it̄i amī ipotimat̄it̄i bindataayo. N̄n̄i j̄hura aim̄i napotatī

ami japihi nepati asohonimatiti bindataayo. Aihi piwîha kîma kinyapi nusoasataayo.

⁹ Ninî kinyî naanjîhaiwa kinyî ambîpati yaasîhaiwa nehingîwaiwaapaahi aimî mmonîti gwînyaatîhonîne. Aindi ami kinyî kahapaamapîpa apîpaahi owehonîtinîhi aimî gisoho. Saimbî owehonîtapaahandi kandi ami kinyî kahapaamapîpa apîpaahi asaketahone. Iyataati ami isîhiya siya gisî sisîpîhîtiwî nyahi Judaahiyaane tohiyîhiyaapaahi mmonîti gwînyaaho. Isiya siya tîtihi Judaahiyaamaahe owetise Bwaasîrîhiramîhiyaare.

¹⁰ Masi wonjî bimambîpî ambîpati yaasahandi wîndî naitaise. Sandî yaasahandi nepaapî yaitaapîmaahewetise. Atime. Bwaasîrîhirî Kîramîhiyai kaundonîhi kiya samî usaatangisî nepî tisapî nasapuwîtaapo. Sandî sangi jaiwaiwî nasîsenîwîhaiwa kaitaapo kiya tîmîhaitotîwo. Saiwa naanjîhaiwa ambîpa yaasahaiwa asîsiha nehî 10 kiyahaiwetî naitaapo. Saiwî naanjîhaiwa newaahandi kandi Autaahaatîhopî gîwunyaahohîtihandî wîndî namaamapî andîtitîwî gîwunyaapî nuwî napowaahuraatîtando. Saisaihi ami ninî asîtimatîtaatiwîhandî nawîhomataindi wihoanjîhandî sangisî nasamîto.

¹¹ Isî utaaho atihîrisahosî kîma piwîma Itîpîho Gaaho Autaahaatîhomî isîhiya Kîraisîhopî gîwunyaahohiyîhiyaapî katisîha biyatî atisatî nene. Isî ami utaaho wo maapî yapîpatambîhaiwa tiworisaisî kohimatati tiwatî ipîhatisîho soaisî napwîtaatiwîhandî kapîhandî 2 handî wîndî netî namausopîsasîtaise.

Apîpaahi owetîaise ndataase.

*Isîhiya Aunahîpa Pegaamaamîhandaaahiyaapî
Pîwîha Notaise*

¹² Iyataati ami utaaho kimî ko sata kandataase. “Enjerîho isîhiya aunahîpa Pegamamîhandaaхийai iwinjatisîho itîpîho enjerîhopî pîwîha kîma jîpatîpaimе. Pîwîha satîpîha nusoaase. ‘Nînî namatanaati kosasaihanaati wîhîwîhoanapî nga otitâtî nga tîpîpa kiyahanaati utaarîhanaati isîtîhonîne. Nînî saindî sanaati isîtîhonînî pîwîha kîma kinyapî nusoaasataayo.

¹³ Aunahîpatî satî kînyî bîmingîmatapaahi aimî nînî mmonîtî gwînyaatîhonîne. Satî aunahîpîta Bwaasîrîhîrî bindataati isîhiyai winjatîtandîhate. Setîhîhandî kandî kînyî nisî ambîpatî namaamapî anîtimbî isîpî nisapî kînyî baimbî gînunyaapaise. Aimbî ami utaaho Andîpaasihoai tiwauhîhandî kandî kînyî nisapî gînunyaahîngîtîhandî wîndî namwaasapîhone. Andîpaasiho so nisapî biyatî gînunyaati ami nisî pîwîha anusoaahoai sapîhî Bwaasîrîhîrî bindataati tiwauhî napotaise.

¹⁴ Siyataahandî kandî nînî pîwîha kîmaiwa kinyapî nitandîhaiwa sandî gi kahîtîtandîyo. Satî aunahîpatî Pegamaamîhanda isîhiya usa yaihiya jîhura Baaramîhomî kaipatamataiwî kaiwîhiya bindawaayopo. Jîhura Baaramîho Baarakîhoai satîpî kaunde undatî jaipîtaha kaundîhî Isîraherîhiya nahatîyai kîyaunjatî nunjîhî ami kîya nandapa maahoipatî autaahaatîho jaipîtahopî tipî tîhîwîhapa

nunyauhi nan+iw+i ami kiho kihaatisawi ambipati naminiw+i timaamaitiw+i kaiwi maipihandaat+i timahiyawaayopo.

¹⁵ Isi wani ami kinyi aunahimatami otihat+i sikaiwihiya Nikoraasihom+hiyaam+h+ret+i japep+i+r+iw+i kaiwihiya bindawaayopo.

¹⁶ Isi kinyi baimbi japihi nepemaite. O japihi namepemaitapaapaahi nini keti napiti siya isihiyaisi namatanaati nisi maahomwaan+i ahotin+manaata tit+maito.

¹⁷ “Isi Utaaho atih+risahosi kima piw+ima Itipiho Gaaho Autaahaat+homi ishiya Kiraisihopi giwunyaahohiy+hiyaapi katisiha biyati atisati nene. Utaaho wo nahataapa maapi yapipatamb+haiwa komi tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisihoai nandapa biret+handi manaahandi noasandind+handi nini koai numwito. Aindi ami nawaha wa kihoep+ha numwito. Nawaha seti ambipati wanihat+i jipati+paindi numwito. Nunyan+ihi ambiti satapi ishiya usa gi+maawunyaata namausesipati+taise neh+i sawaho sa nawa nesihohi giwunyaatati nusesipati+taise,” ndataase.

Piwaha Isihiya Aunahipati Taiyatairaahandaahap+hiyaapi Notaise

¹⁸ Aih+i ami utaaho naasiko jhaati satati kandataase. “Ishiya aunahipati Taiyatairaahandaahanp+hiyai iwinjatisiho itipiho enjer+hopi jipati+paimi. Piwaha kima siyahaapito: ‘Nini Autaahaat+homi Mwaahonini nisi ndiha sisaha waati tihataati tihwit+i+r+i waati tihwit+ipamatiyahaare. Iyataati ami nisi auh+risangisi ain+i+r+i metor+handi

bironjhandi sisahaara tihauhi ikwaatipihokipati tihati owetati biyati waati awaindihandi nausaatipatamatiyati nusaatati bousamahire. Aihipiwiha kima kinyapi nusoasataayo.

19 Ninikinyikaingiwaiwanahatewaapaahi aimimmoniti gwinyaatihonine. Kinyinisapiginunyaapi amisihiyai anditiwiwitandihati kaimbi aminaanjhaiwanepaahandikandi andititipi bitohnihigisotigwinyaaho. Kinyigaahaiwajihura kaingiwaiwaahinganoaipasihimmonataayo. O amiwankimura kaingiwimaiwaahijhi kaingiwaiwai nusatipihapi waati gaahaiwa kainihinoaipataise.

20 Saimbikinyingakainihandikandininipiwiha kima kinyapinitanitihagisandikahititandiyo. Kinyikimaati apopaati Jeseperihati nehiiwinjahinhi kaatigisatimaasi bindataise. Saatipopaatisatati 'Nini Autaahaatihomipiwiha atindi neti ausaahohaamaanine,' tati nisi otipipatihiyai jaiwundati ambipati koho kihatiasawitimaamaitaatiwihirakiyaunjati amiautaahaatihojaiwitaohainandapa tihiwununyawihapanandaatiwikiyaunjahaate.

21 Kaatikaatami kaiwaiwanamasisjapihinepemaititandinehi winjahonhi kaati windinamepemaitati kaatinhi kaiwamaipihaiwakiyati bindataise.

22 Isiatime. Ninikaati timbipawapanumwito. Numwisanihi kaatami ambipati waati aungwohandiyaawati niwindaise. Iyonihiamikaatisawi ambipatinamininipiwi

tîmaamaihohiyîhiyaisangi naanîatî yaawîhandî awaindîhandî numwisanîhî nepî kiyaamî ambîpatî waatî awaindîhandî yaawatî nîwîndaise amî kiya Jeseperîhaatamî kaiwaiwa namasisî wîndî japîhî namepemaitawaawaaho.

²³ Aindî amî kaatamî mwaaya maatiyaisangi tiwisanîhî napwîtaapo. Saisanîhî isîhiya nahatiya usa nisapî gînunyaahohiyîhiyaisangi mmonîwî gwînyaawaawî satîwî, 'Ko isîhiyaamî maarîhoatîhî amî kiyaamî gwînyaahohîwaiwa mmonahoe,' tîwî mmonîwî gwînyaitaatîwo. Nînî sahî nînaasiyaatî wapa kiyohîpîpaapî amî kiyohîrîhîrî kîretî mmonîtî jatetinjatî nînaasiyaatangî wihoanîhapa nasamîto.

²⁴ Iyataatî amî isîhiyaatî usaatî aunahîpatî Taiyatairaahanda bimohiyîhiyaate nînî sangisî sandî kasatataato. Sahî apopaatî saatamî pîwîha wîndî atîwiwî kaatamîhîretî minjapepîhîropo. Aiwi amî isîhiya katawaawî satîwî 'Bwaasîrîhîramî pîwîha wiwa noaatîhepî baahî noasandiwaiwo,' tohîwaiwa sahî wîndî atîwî mmonîwî nepî gîmunyaapîhiyaate. Isî nînî sangisî naanîsisîhandî samîhetî ahîsisatî wîndî namaasamîto.

²⁵ Iyataahandî kandî sahî wanî isîwasohîpîpa wîndî namaamapî anîtiwî kapaanîhî isîwatîmî nuwî nînî napisanîhuraatîtande.

²⁶ Isî amî utaaho wo yapîpatambîhaiwa tiwori-saisî kohimatatî tiwatî ipîhatisamatî amî nisî gwînyaatî maarîtohîrîhîretî japepîhîratî notî nahataapa apîpaahî owetîtandîhuraatonîhî amî nînî ko isîhiyaisî winjatîtandî koaisî wandîha amî watîpîhandî numwîto.

27 Saisanihi ko andititati watipitai isihiyaisi iwinjaati bimitaise. Winjaati bindataati maapi yapipatambhiya Autaahaatihomi isihiyai tipipihaitotiwiyohiyihiyai ko tiwati ipihatisati neti nosasitaise oniha yapipati naumbwinati nosasinati owetipatamatiyato. Ko otipipati kaitandihati numwitandi katohimati numwito ami Apihoho Autaahaatihoho ninhi otipipati kaitandihati ningi nanimipatamataindo.

28 Aindi ami ninhi kaumbwaati nipaatihaati asisihatihi biyati nusaatati thoaasaamaati koaisi numwito.

29 Isi utaaho atihirisahosi kima piwima Itipihoho Gaaho Autaahaatihohomhi isihiya Kiraishopigiwunyaahohiyihiyaapi ausaati katisima biyati atisati nene.

3

Autaahaatihomhi Isihiya Aunahipati Saritishandaahiyaapi Piwaha Notaise

1 Utaaho kimiko piwaha ami jhaati satati kandataase. Aunahipati Saritishanda isihiya bimohiyihiyai iwinjatisihoho itipihoho enjerihopihini piwaha jipatipaimi. Sa piwaha kinyi jipatipaimbi nusoasitaapiha siyahaapito. Ninhi Autaahaatihomhi itipihoho 7 kiyahoaisahonine. Aindi ami kaumbwaati 7 kiyahaati ninhi isiwatataayo. Aihini kinyapi piwaha kima nusoasataayo. Kinyi kaingiwaiwa nahatewaapaahi ninhi aimimmoniti gwinyaatihonine. Isihyaahi kinyapi katawaawi ko asohoematati nga bindataati ami kandi ko asoho bimindihandapi ambipatisaho

bindataise tiwi katawaahandi kandi kinyi aimi napomahise.

² Kinyi kinyi naapi namasisi japihi nepape. Nepapi Kinyi kaingiwaiwa nahatewa windi timamahiyati ahotimbipa nepi japihi titihi anditipi kaime. Sandi kahitotimandi apaapi maato kinyi kaingiwaiwaami wapa nisi Autaahaatihomi ndiheti biyati gaahapa titihapa windi namwaipasihito.

³ Kinyi piwaha gaaha aimi atimbi nehingha ka japihi baimbi gwinyaapi isiwatapa piwaha katirihireti japepihiripi maipihaiwa namapi nepemaite. O ami kinyi naapi namasisi japihi namepemitapaapaahi nini keti kuraanihi ikohiya ikondaatiwi nasohiyihiyaamataindi gisaapihi napito. Iyataati kinyi nisi napitandihuraapi windi monipi windi gimunyaitaise.

⁴ Iyataahandi kandi isihya usa yahonya, kiyaami uti apotihiris windi nepi kimaamapihiya yaihiya Saritishanda bindawaayopo. Isiya siya gaahaiwa kaiwahiyaare. Isi isiya siya apotihiri gaahapa kihoeiphapa niyopi ningisaw maasi daiwi bimitaapo.

⁵ Isi ami utaaho wo nahataapa maapi yapipatambihaiwa komi tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisihoai apotihiri siri kihoepiri nini neti kiyaamataindi koai niwisoti niwipaito. Aindi ami nini komi ambipati utipihandi asitimatwi jinjapihi bimitaatiwihyaami ambipati ahotindahandaatihapi windi nahusaumwaamaito. Owetitaise. Aindi ami

nini komi ambipati nisi Apihomi ndihetuni
ami komi itipihya otipipatihya enjerihyaami
ndiheti awusoaito.

⁶ Isi utaaho atihirisahosi kima piwima Itipho
Gaaho Autaahaatihomi isihya Kiraisihopi
g'wunyaahoyihyaapi ausaati katisima biyati
atisati nene.

*Isihya Piraateripiyaahanda Bimohiyihyaapi
Utipho Notaise*

⁷ Utaaho kimiko piwaha jhaati satati kan-
dataase. “Kinyi piwaha wiwa Autaahaatihomi
isihya aunahipati Piraateripiyaahanda
bimohiyihyai winjatisiho itipho enjerihopi
jipatipame. Piwaha siyahaapito. ‘Nini
apipaahi akitinhi Autaahaatihomihaiwaahih
napaititi kaindahone. Aindi ami nini
Autaahaatihomihonini apipaahi akitihone.
Aindi nahataapa akitihapaami tanyaahone.
Nini Daawitihomi kihiri isitihone. Isi nini
wapaami maasomwaanji nutosisanhi wo nga
neti windi namaapuwitaise. Aindi ami nini
wapaami maasomwaanji naputosisanhi wo nga
neti kamwaanji windi nuwatimositaise.

⁸ Nini kinyi kaing'waiwaahi nahatewa aimi
mmoniti neti gwinyaatihone. Isi atime! Nini
kinyapi kinyi ndimaahomwaanji maasomwaanji
nutosonhi nundataise. Isi utaaho wo nga neti
japihi windi namaapuwitaise. Kinyi kinyi
watipihandi anditititaapihandi maipihonji
ahingisetihi nini aimi gisoniti gwinyaaho.
Iyataahandi kandi kinyi nisi piwaha atimbi
niwatipi ami baimbi japepihiripi ami kinyi nisi
ambipati windi nepi namaanoasise.

9 Isîhiya siya satîwî nyahî tîtîhî Judaahiyaanîni Autaahaatîhomîhiyaanîne tohiyîhiya siya jaiwîhîtawaatopo. Kiya Bwaasîrîhîramîhiyaaso. Isî atime! Nîni kiyaisî netî nandusoasisanîhî kiya napîwî kinyîhinî kinyî auhîraapîhî napîwî atotîpîwesîtaapo. Iyonîhî kiya nisapî satîwî saiwî ko Autaahaatîho Jisaasiho kiyaisî maarîho nunyatî amî maarîho wîwîwataise tîwî mmonîwî nepî gwînyaitaapo.

10 Kinyî nisî pîwîha baimbî atimbî nepî anîtimbî japepîhîrîpî isîwatapaise. Pîwîha isîwatapaapî naanjîhaiwa nangisenahaiwa noaipasîwawai andîtitîpî bitotapa nepî ipîhatimbîmapaise. Isî amî nîngisangîsî gîsî ginjatîtî anîtîndî giwatîto. Anîtîndî giwatisanîhî nasenahaiwa saiwa isîhiya yapîhî nahandaahiya nahatiyai nunjenatî nusoaipaitandîhaiwa gisaapîhî wîndî namangoaipaitando.

11 Nîni gîsenda ketî kuraanîhî napîto. Isî kinyî isîwatingîwaiwa anîtimbî isîwate. Amî kinyî pîraisîhandî wîhoanjîhaiwa utaaho wo namanjîndatî wîndî namangaito.

12 Isî amî Utaaho wo nahataapa maapî yapîpatambîhaiwa komî tiworîsaisî tiwatî ipîhatisamahonaahî nîni koaisî netî yasîha mîhotîrîhîrematî mîhotîto ko noaipatî nisî Autaahaatîhomî anjanamî yasîha watîpîhaimatîtando. Saindî netî yasîhemasanîhî ko wîndî Autaahaatîhomî anjîhandî namasî noaipatî namutaise. Apîpaahî owetîtaise. Aindî amî nîni komîhetî nisî Autaahaatîhomî ambîpatî jîpatîpîwindosîto. Aindî amî nisî Autaahaatîhomî aunahîpatamî

amb̄ipati kom̄iheti j̄ipatīpaindos̄ito
 aunah̄ipati wan̄ihati Jerusaremīhandī nisī
 Autaahaat̄ihoaapīhi yam̄ihapataat̄ihapī namasi
 maapī noaat̄ipas̄ipato. Aindī am̄i nisī amb̄ipatī
 wan̄ihatisangi kom̄ihetī j̄ipatīpaindos̄ito.

¹³ Isī utaaho atih̄irisahosī k̄ima p̄iw̄ima It̄ip̄iho
 Gaaho Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya K̄raisihop̄i
 ḡiwunyaahohiȳihiyaapī ausaatī katis̄ima biyatī
 atisatī nene.

*K̄raisihom̄i Is̄ihiya Aunah̄ipatī Reotesiyaa-
 handaahiyaapī Ut̄ip̄iho Notaise*

¹⁴ Utaaho k̄im̄iko naas̄iko p̄iw̄iha satatī
 kandataase: “K̄inȳi p̄iw̄iha wiwa is̄ihiya
 aunah̄ipatī Reotesiyaahanda bimohiȳihyai
 winjatis̄iho it̄ip̄iho enjer̄ihop̄i j̄ipatīpaime.
 Iyataatī p̄iw̄iha sa siyahaapīto. “N̄inī
 Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄ihaapunī am̄i ipotī wapa
 kaitandī j̄ih̄i t̄imanatī p̄iw̄iha wat̄ip̄itatī
 w̄isasis̄ihaapunī, ‘ak̄ite,’ ndī kand̄ihon̄inī
 t̄it̄ih̄i ak̄it̄ihaam̄ihon̄ine. Aindī n̄inī
 Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha nahata t̄it̄ih̄i nga
 bair̄idī ausaatī am̄i Autaahaat̄ihop̄i ak̄it̄it̄imb̄ipa
 ausaimanot̄ihon̄ine. Autaahaat̄iho nisīhetapī
 kahapaamapīpa nahataapa ahaimb̄ipaamī
 tanyaahon̄inī awais̄ihon̄inī p̄iw̄iha k̄ima kinyapī
 nusoaasataayo.

¹⁵ Kinȳi kainḡiwaiwa nahatewa n̄inī
 aim̄i mmon̄itī gw̄inyaat̄ihon̄ine. Kinȳi
 w̄indī tahaṅhōṅimet̄ipunī am̄i w̄indī
 mbwahōṅimet̄in̄ih̄i n̄inī aim̄i mmoho. Kinȳi
 tahaṅipo am̄i mbwaapo saimbī bim̄itaapī n̄inī
 maaritataayo.

16 Iyataahandi kandi kinyi goti masihonji tahaŋipi dihimaatataise. Amɔ kinyi wɔndi tahaŋipi amɔ wɔndi mbimwoaahise. Kinyi sainhi nini gisi nisi maahomwaanɔpɔ kwahindi dauti noaahimaito.

17 Kinyi satapaase: “Nini nawɔho amɔ ikɔpɔpa apɔpaahi asaketahonine. Nini wapaapɔ wɔndi nenoaahimeto,” tapaase. Satapaahandi kandi kinyi apɔpaahi mɔmaipaimbɔ isaimbɔ bindapaise. Isihya usa nga kinyapɔ kiyamɔ maarɔho asɔpɔhitaatɔwɔhamwaanɔ bindapaise. Kinyi apɔpaahi ikɔpɔpa wapa owehonɔ amɔ kinyi ndiha niyotahonɔ amɔ somaahihonɔ bindapaise. Saimbɔ bindapaahandi kandi nini setahonine tɔpɔ kinyi kwahonɔ sandapɔ wɔndi motɔnɔpɔ gɔmunyaahise.

18 Aihɔ amɔ nini gisi pɔwɔha kɔma kinyi gwɔnyaitaapɔha kahɔtataato. Nisi gorɔhandi sisɔhaara tɔhatɔ ikwaatɔpɔho wapa maipɔhapa namɔhatimbɔpa tɔhatɔ nemase. Isi nisi gorɔhandi sandi nawɔho naninyapɔ kinyi nepe, kinyi noaipapɔ wapa akɔpɔpa gaahapaisahonɔtɔtaapo. Aimbɔ amɔ apotɔhɔrɔ kihoepɔhɔrɔ tɔtɔhɔ gaahɔrɔ nepɔ niyope somaahihonɔ bɔmimisamɔhɔ isihya wɔndi maahisosaihi wɔndi mamaasɔtando. Aimbɔ amɔ marasinɔho ndɔhaapɔho nawɔho naninyapɔ nepe. Nepɔ ndɔhotɔ ahiyaposapɔ nga baimbɔ jaitaapo.

19 Amɔ nini isihya usaisɔ maarɔho nunyataataahi kiyaisɔ itɔhundɔtɔ kiyamɔ kiyohɔwaiwa netɔ tɔtɔhemwahonine. Isi amɔ kinyi kwahonɔ andɔtɔtɔpɔ kinyi kaingɔwaiwa nepɔ tɔtɔhematɔpɔ kinyi maipɔhaiwa kaingɔwaiwa

noaipaitandîhapaapî kahîtiî nangisîtaano,”
ndataase.

² Aihî ketî kuraanîhî Itîpîho Gaaho nasatî
nisîhetî waatî nîndotî nanaaipataise. Aihî
nisî maarîhomî ndîha nanorîhaatataise. Aihî
nînî yamîhapataatîhî jataatî Autaahaatîhomî
gwîtiho siya kinîhandî ahotîhî mmonataayo.
Aihî ko gwîtihoaasînî utaaho wo bindataise.

³ So utasometapî nausaatindîhandî nawîha
wa apîpaahî gaaha anaahîha asisorîha jesîpaaha
biyatî nausaatahaasi kaamatiyatî nausaatataise.
Iyatî amî nawîha wa apîpaahî gaaha anaahîha
amatenîha karîneriyandîhaisangi nausaatataise.
Aihî amî apaahorîhîrî wîrî koaisî aunîhiyatî
nesîwesîwatî otaatematî ahondaise. Sîrî
apaahorîrî nawîha wa gaaha anaahîha asisorîha
emererîha biyatî nausaatahaasi kaamatiyatî
apîpaahî bosaasînatî nausaatataise.*

⁴ Aihî amî gwîtiho siyaahaiwa wiwa 24
kiyahaiwa Autaahaatîhomî gwîtiho siyaahandî
otaatematî nesîwesîwatî ahondaise. Aihî
amî kaiwa gwîtiho siyaasiwaasînî mîtihiya
24 kaiwîhiya bindawaayopo. Siya mîtihiya
apotîhîrî kîhoepîhîrî utaarîhîrî niyopîhiyaare.
Aiwî amî kiya tingaatîha awaisawîhiya kinîhiya
nipatohîhamatîyaha gorîhandî kaiwîha kiyaamî
mîtihoaatîhî nîpaatawaayopo.

⁵ Autaahaatîho awaisîhomî gwîtiho
siyaahandî ahotimbîpîhî tîwîpatamî kînapîpa

* **4:3:** Nawîmaiwa kîmaiwa nawîho awaisîhotahaiwa
amî kaiwaapî isîhiyaamî maarîho apohîpatî nepandîwa
turîmahiyahaiwa apîpaahî gaahaiwaare. Iyatî kaiwa
Autaahaatîhomî nausaatindîhandapî nasooanataise.

kinapaahoena nausainjitihandi apipaahi waati nusaatati bosaasinataise. Ami kirirutati ami windi waati gaatinjhi atisataati tiwipati asoaatati gandaase. Gwitiho siyaahandi mandosihioaanji sishiha wiwa 7 kiyahaiwa tosihandi norihiramatiyahaiwa taati tihataise. Saiwa sismaiwa 7 kiyamaiwa Autaahaatihomi itipihore.

⁶ Iyataati ami Autaahaatihomi gwitiho siyaahandami mandosihioaanji windi kapihahi ahondaise. Iyataati sandi durihiri awairihiri apipaahi saasanotahiri giraasihora kaiwihiramatiyahiri ahondaise. Aihahi ami wapa asitimatati bimoti ahotimipa 4 kiyahapa Autaahaatihomi gwitiho otaatemapi wihooanji wauri ami wihooanji wauri bitotawaayopo. Saiwa 4 kiyamaiwa ambipateti nahataapipihahi gaamati ndihaahi mandosihioaanjuni ami dawaataatuni ahetahaiwaare.

⁷ Aihahi jhandi wanihandi asitimatati bimoti ahotimi naindihandi sandi pusiketihoho awaisihoho watipihoho raiyonihandamatiyahande. Aihahi ami kapihandi 2 handi asitimatati bimoti ahotimi naindihandi maasapihoho awaisihoho kauho sapihomatiyahande. Aihahi ami kapihandi 3 handi asitimatati bimoti ahotimi naindihandami ndimaahomwaanji utaahomi ndimaahomwaanjamatiyahande. Aihahi kapihandi 4 handi asitimatati bimoti ahotimi naindihandi sandi boho autaahi otipwiripwirisati daisihomatiyahande.

⁸ Maurimauri asitimatati bimoti ahotimi naiwimaiwaamiheti ninaasaindamiheti

ditihaiwa ikwiri naasairitih wiram
 naasohitahaiwa 6 kiyati ahetahaiwe. Aih
 kaiwaami ambipateti nahataapipih ndihaahi
 gaamati ahendaise. Aih ami kaiwaami
 ditatotisangi ndiha ahendaise. Aih saiwa
 apatihuni otapihaatuni nasisoari satwi
 katawaatopo. “Awaisiho Autaahaatoho
 Nahatewaami Watipihandisaho so Gaahore.
 So Gaaho Ainahihore. So Gaaho Ainahihore.
 So gaaho Ainahihore. Aimapi bimaami nasati
 wani bindataise. Ami ipoti ipotisangisi konhi
 jinjapih bimaami nutaise,” tawi namaamihaapi
 kaanihi katimi nowaayopo.

9 Saiwa asitimatati bimoti
 ahotiwimaiwa utaaho awaisiho kinjo
 asitimatitaatiwihandisaho konhi nasisoari
 bimisihopi waati maaritawaayopo. Aiw
 koaisi gaahonisi gaare undiw komi ambipati
 nepi mepi autaahepumawaayopo. Saiwa
 mauritih mauritih asitimatati bimoti ahotimi
 naiwimaiwa nahateweti nasisoari saiwi
 kiyawaayopo.

10 Aih ami sikuraahi mitihiya 24 kaiwihiya
 ko awaisiho kinjo gwitih siyaahandaasini
 bimisihomi ndiheti timahiyawi atotipiwesawi
 bindawaawi kop gaapundawaayopo. Ami ko
 konhi asohoematati nasisoari bimisihore.
 Aih ami kiyaami tingaatiha gorihanda
 kaiwaha nipaatotaha nausohaapi ko awaisiho
 kinjom ndiheti utatototi timihauhi timahiyati
 ahotih ko awaisiho kinjhop satwi aunihihi
 katawaatopo:

11 “Awaisihone kinyi nyami Autaahaatihone.
 Kinyi kahapaamapi nahataapaami autahi

n+waataati bindapaise. Ami is+hiya kinyap+ nga maarit+w+ kiny+ amb+pati+ nangimaitaapo. Amb+pati+ nangimaap+ kiny+ wat+p+handami ot+i+h+ bim+taapo. Sand+ apaap+maathe. Kiny+ kahapaamap+pa kaimb+ ahaing+h+one. Kiny+ gw+nyaap+ maariting+r+h+ret+ kahapaamap+pa kaimb+ ahain+h+ noaipataise. Noaipat+ wan+ k+maiwa ahondaise,” t+w+ aun+h+h+r+ katawaatopo.

5

Jon+ho Ut+p+hand+ Namaasap+handun+ Sip+sip+ho Sip+p+hohoisun+ Usonataise

¹ Utaaho gw+i+ho siyaahandaas+i+ bimis+homi ikw+r+ gaat+h+r+aihoan+ ut+p+hand+ wind+ ahotih+ mmonataayo. Iyataati ut+p+nd+ sand+ napapot+man+w+ mmap+h+hande. Sand+ ut+p+ndami apapaah+ j+pat+ha ahotahande. Aiw+ sand+ ut+p+nd+ an+tiw+ kaap+pati+ kendor+h+anda 7 kiyahaiwaara mmap+ namasaw+h+hande.

² Aih+ n+n+ it+p+ho enjer+ho wat+p+hoai iw+injahon+h+ ko waap+h+ta satati+ kandaase. “Utaaho Gaaho diyaamahon+h+ ut+p+ho k+mo namaasap+ kaap+pati+ kendor+h+anda an+tiw+ namasaw+ ah+yoh+mo nawaapamati+ nes+pati+ nupwiyaitaise tati+ waap+h+tati+ kandaase.

³ Satati+ katih+hand+ kand+ utaaho wo yam+h+pataat+h+ bimis+horo yap+pataap+h+ bimis+horo ami yap+patami+ nyepepi+ bimis+horo nga net+ kand+ ut+p+nd+ nupwiyati+ mi+hat+h+ jaitand+ wo mot+nati+ owetise.

4 Nɔnɔ jataati utaaho wo neti sandi utipindi nga nupwiyaati ami mihatɔhi jati mmondandɔho owetɔhi nɔnɔ maipaindi gotaayo.

5 Aihɔ mitɔhiya 24 kaiwɔhiyaami wo satati ningisi kandataase. “Kɔnyɔ wɔndi gomaatɔpi atime. Judaahomɔhetapɔ namoyaatɔmɔ nasohiyɔhiyaamɔhetapɔ noaipasɔho Raiyonɔmo isɔhiyai iwinjatɔtandɔho awaisɔho Daawitɔhoetapɔ noaipasɔho awaisɔho komɔ ambɔpati autaahɔ ahotisɔho tiworisaisɔ kohimatati tiwati ipɔhatisɔho ko nawɔhiyatɔ kaapɔpati kendorɔhandɔ sepenɔ kiyahaiwaara utipɔhandɔ namaasapɔ napapotɔmanɔwɔ namasotɔhandɔ nga neti nesɔpati nupwiyaaitaise,” ndataase.

6 Aihɔ Sipɔsipɔho sipɔpɔhoho bitosɔhi nɔnɔ iwinjatayo. Aihɔ ko aimɔ tiwauhi napohomatɔyahore. Ko Autaahaatɔhomɔ gwɔtɔhomunɔ ami wapa maurɔ maurɔ asɔtimatati nasisoari bimotɔ ahotiwaauramunɔ otɔhapɔhi bitondaise. Aihɔ mitɔhiya 24 kaiwɔhiyaami gwɔtɔho siyaahandɔ koaisɔ otaatemati ahondaise. Komɔ maasamaapɔho 7 kiyate. Aihɔ ami komɔ ndɔha 7 kiyatɔ ahetahore. Saiwa ndɔha 7 kiyamaiwa Autaahaatɔhomɔ itɔpɔhore. So itɔpɔho 7 kiyamoaisɔ Autaahaatɔho aimɔ yapɔhi nahandaahapɔ natausaasise.

7 Aihɔ ko Sipɔsipɔho Sipɔpɔhoho notɔ utɔpɔho so anɔtiwɔ namaasapɔ utaaho gwɔtɔho siyaahan-daasinɔ bimisɔho ikwɔri gaatɔhɔraihoanɔ ahotisɔho sanotɔ netaise.

8 Ko utɔpɔho so aimɔ nesɔhi wapa 4 kiyahapa asɔtimatati nasisoari ahotimbɔpaunɔ ami

m̄itihiya 24 kaiwihiyauni komi utatototi timahiyawi atotip̄iwesawi ko Sip̄isip̄iho Sip̄ip̄ihohopi gaapundawaayopo. Aih̄i m̄itihiya 24 kaiwihiya nahatiya ap̄w̄it̄ih̄iri w̄iri gitaahandamatiyah̄iri n̄inaasoh̄i is̄iwatawaayopo. Aiw̄i am̄i disihandi w̄indi gor̄handa kaiwihanduni is̄iwatawaayopo. Aiw̄i saiwa disiwaat̄hap̄i sit̄ipati dipumanati wamainjotahati noaipataise. Sand̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiyaam̄i gaap̄ipatap̄i nam̄ihanahaiwaare.

⁹ Aih̄i kiya aun̄ih̄ih̄iri w̄iri wan̄ih̄iri sat̄iw̄i katawaatopo: “K̄inȳi naason̄ih̄i k̄iwahon̄i nga naw̄ihaimbi ut̄ip̄iho so an̄itiw̄i namaasap̄i kaap̄ipati namasaw̄i ahiyot̄iho nep̄i nupwiyaitaise. Sand̄i apaap̄i maah̄e is̄ihiya gi t̄ih̄wauhi napopaise. T̄ih̄wauhi napopaap̄i kinȳi j̄it̄ipataahi nunyan̄ip̄i is̄ihiyais̄i jap̄ih̄i numwaapaise. Autaahaat̄ihoap̄ih̄imaitaapo. Ye ak̄ite k̄inȳi is̄ihiya nahatiya p̄iwiha k̄iha k̄iha p̄iwaatohiȳihiya am̄i amb̄ipati kahatamat̄ipetahiya am̄i yap̄ipati nahatewaarahap̄ihiyaisun̄i kinȳi j̄it̄ipati nunyan̄ip̄i jap̄ih̄i numwaapaise.

¹⁰ Kiya Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya ko iwinjat̄itand̄ihiyemataise. Iyat̄i am̄i komi ot̄ip̄ipati kawitaat̄iw̄ihiya p̄irisihiyemataise. Iyat̄i kiya noaipap̄i Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ip̄ipati kawiw̄i kin̄ihiyaimat̄iw̄i is̄ihiyai iwinjaaw̄i k̄imaap̄i yap̄imbataap̄ih̄i bim̄itaat̄iwo,” t̄iw̄i katawaatopo.

Mwaaho Sip̄isip̄ihoai Maarit̄iw̄i Mep̄i Autaahepumawaapo

11 Aihî ami nîni japîhî jataati ami Autaahaatîhomî otîpîpatîhiya enjerîhiya apîpaahi taahiyîhiyaami maahomwaanî atisataayo. Siya enjerîhiyaami nambaahandî miriyonî miriyonîhaiwa pîhîtatî handîretî kiyatîtihî ami tiwatîhaati tausenîhaiwa pîhîtahaiwaatahiya kinîho Autaahaatîho bimimbîpîhunî ami wapa maurî maurî asîtimatatî nasisoaarî bimaami naimbîpaisunî ami mîtihiya 24 kaiwîhiyaisunî nepî otaatemapî bitotawaayopo.

12 Bitotawa kiya maahomwaanî naasaataatîmapî satîwî katawaatopo. “Kîmo Mwaaho Sipîsipîmo jîhura tiwauhî napwisîmo nga wandîha ami wapa gaahapa ikîpîpaamatîyatî ami gwînyaitaatîwîha amîtiha gaaha ami watîpîhandî awaindîhandî naitaise. Ko siyonîhî isîhiya nga koai nepî autaahi isîwatîwî ami mepî autaahepumapî ami ambîpati awaipati nunyawî ami kopî kiya maaritîtaapo. (Aiwî koaisî ‘kînyî gaahone gaare,’ undîtaapo,” tiwî konyahîtiwî waati katawaatopo.)

13 Aihî ami nîni kahapaamapîpa nahataapa gîmunyainjîpîpa Autaahaatîho ahaimbîpaami pîwaaahaiwa atisataayo. Saiwa pîwaiwa kahapaamapîpa yamîhapataatîhunî ami yapîpataapîhunî ami yapîpatami nyepupunî ami durîhîraatîhunî ahotiwaiwaami pîwaaahaiwaapîto. Kahapaamapîpa gîmunyainjîpîpa nahataapa nahataapîpîhî ahotiwaiwa waapîhîtiwî satawaatopo, “Kîmo Utaamo komî gwîtiho siyahandaasîni bindata

isĩhiyai iwinjatisĩmoaisunĩ amĩ Mwaaho Sipĩsipĩhoaisunĩ nyahĩ kindarisĩ gaahindaahisĩ gaare undohĩwaiwaunĩ amĩ kindarisĩ ambĩpatĩ awaipatĩ nunyohĩwaiwaunĩ amĩ kindarapĩ maaritohĩwaiwaunĩ amĩ kindarapĩ andĩtitohĩwaiwaunĩ kindarĩ nga jinjapĩhĩ nasisoari nepĩse,” tawaatopo.

¹⁴ Aihĩ amĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatiwĩ nasisoari ahotĩmĩ niyohĩwaiwa satawaatopo. “Ye akĩtĩsĩ tĩtĩhe,” tawaatopo. Aihĩ amĩ mĩtĩhiya 24 kaiwĩhiya kapĩhĩ bimohiyĩhiya kindarapĩ atotĩpĩwesawĩ gaapundawaatopo.

6

*Mwaaho Sipĩsipĩho Kaapĩpata Anĩtiwĩ
Kaapaiwĩ Utĩpĩhoai Namasotĩhandĩ Nawaapatĩ
Nesĩpataise*

¹ Mwaaho Sipĩsipĩho utĩpĩho wo anĩtiwĩ 7 kaiwĩhapĩhĩ kaapĩpata namasawĩ wĩsasawĩ ahiyawĩho netĩ isĩwatataise. Netĩ isĩwatata kaapĩpatĩ jĩhatĩ tĩwaapatĩ nesĩpataise. Nesĩpasĩhĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatiwĩ nasisoari ahotĩmĩ naiwaiwaamĩ wĩndĩ pĩwaatĩhĩ nĩnĩ atisataatĩ asoaahaamatĩtatĩ gandaase. Iyatĩ kandĩ satatĩ kandaase. “Kĩnyĩ namme,” ndaase.

² Aihĩ amĩ nĩnĩ japĩhĩ jata maasapĩho osihandĩ wĩndĩ kĩhoepĩhandĩ winjataayo. Sandĩ osindaasĩnĩ utaaho wo yasaihĩrĩ isĩwaho kandaasĩnĩ awĩtimatatĩ bindataise. Aihĩ ko komĩ tiworisai kohimatatĩ tiwatĩ ipĩhatitandĩ koai jĩhimatohiyĩhiya awaisawĩhiyaamĩ tingaatĩha wa nunyawĩhore. Aihĩ ko tiworĩho kohimatatĩ

tiworisaisî tiwatî ipîhatitandîhoematatî notî tiworisai kohimatatî daahî tiwatî tunnatî yahwînataise.

³ Aihî amî Mwaaho Sipîsipîho kaapîpatî kapîhatî utîpîhoai anîtiwî namasawî wîsasopatî tîwaapatî nesîpataise. Aihî wapa kapîhî asîtimatîwî nasisoaarî ahotîmî naiwaiwaamî wîndî kapîhandî 2 handî sandaase. “Kînyî namme,” ndaase.

⁴ Satihî maasapîho osiho amatenîho noaipataise. Iyataatî utaaho so osisoaasinî bimisoaisî watîpîhandî nunyawaayopo kîmaapî yapîpataapîhî asisîha gaaha napaindîhandî ahotihî isîhiya wîndî tîmunîwî bimotîha nemaitando. Nemahonîhî isîhiya dopawî amî isîhiya usaisî siyîhiyaisî timaitaatîwo. Aihî ko satî otîpiti kaitandî koaisî namatanaatî awainanaatî kosasaihanaatî nunyawaayopo.

⁵ Aihî Sipîsipîho Sipîpîhoho kaapîpatî 3 hatî namasawî utîpîhoai wîsasopatî nesîpataise. Nesîpasîhî amî wapa asîtimatatî nasisoaarî bimaamî naimbîpaamî 3 handî sandaase: “Namme!” ndaase. Aihî amî nînî japîhî jata maasapîho osiho asîhaho noaipasîhî iwinjataayo. Aihî ko osihoasînî awîtimatatî bimisîho sîkerîhandî komî ikwîraahî isîwahore.

⁶ Aihî nînî wîndî atisataatî sandî utaaho wo taatî pîwaatihîhandamatiyahandî noaipasîhî atisataayo. Sandî utaaho womî pîwîhaamatiyatî noaipasîtîndî wapa maurîmaurî asîtimatatî nasisoaarî bimiwaiwaamî otîhatîhapî noaipataise. Sa pîwîha sataha noaipataise. “Kînyî numbwî kinyî otîpîpatî kaime isîhiya

nandapaapî nenoaahîtaataîwo. Saisamîhî asîshî naasaapî nawîho nehohîhora pîrawaaho onîha maipîhonjopî windîshoaisangi amî konîho baarihandî onîha maipîhonya monyurî monja windisonyaisangi ko nawîho nunyawî naito. Siyapaahandî kandî kînyî ipatî oripîhatunî amî ipatî wainîhandunî nepî namopîsasîme,” daase.

⁷ Aihî Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhoho kaapîpatî 4 hatî namasawî anîtiwî utîpîho wîsasopatî tîwaapatî nesîpataise. Aihî wapa maurîmaurî asîtimatati bîmaamî naiwaiwaamî 4 handî satatî kandaase: “Kînyî namme,” ndaase.

⁸ Satîhî nînî japîhî jata osîhandî windî ikîrotatî asîsorîhandî noaipasîhî iwinjataayo. Aihî kandaasînî utaaho wo awîtimatati bindataise. Iyataatî utaaso osîhoasînî awîtimatati bîmisîhomî ambîpatî isîhiya napohîthandamîhore. Aihî isîhiya napohiyîhiya nuwî bîmohîpatî aunahîpatî isîhiya napwîtaatîwîhandî nîwîpinjai taatî nasataise. Aihî kurîsî watîpîhandî nunyawaayopo kurî yapîpatambîhiyaisî nepî maurîmauraapîhîmapî nepî ahoaimî tipîtapaitaatîmo. Tipîtapaapî ahoaimosamî kaiwa windî naasaindîhî isîhiya bîmohiyîhiyai timasaihî kiya napwîtaatîwo. Ko namatanaatî kosasîhanaata isîhiya siyîhiyai tiwîtaatîmo. Iyatî amî ko jarîho aungwohandî nusoaasisaihî isîhiya jarîhopî napwîtaatîwo. Iyatî amî ko timbîpa aungwohandî nusoaasonîhî kapa notî isîhiya timbîpa nepî napwîtaatîwo. Iyatî amî

ami sangi tisawauhi napohipatamataiwo. Isihiya tiwisaihi napwitaat̄w̄hiyaami nambaahand̄i Autaahaat̄ho aimi mmonat̄i neti gwinyaase. Isi tiworisa isiya siyaisi tipi owemasaihihura sangi tisapi sam̄i j̄it̄ipati nep̄i nasuhoaahot̄ihandapaah̄i Autaahaat̄ho wihoaan̄ihand̄i numwitaise.

12 Aih̄i Mwaaho Sip̄isip̄iho Sip̄ip̄ihoho kaap̄ipati 6 hati ut̄ip̄ihoai namasaw̄i namaasahopati tiwaapat̄i nesipataise. Aih̄i ami n̄in̄i jap̄ih̄i jata ip̄ipatiipati awaipati yap̄ipataap̄ih̄i noaipati ip̄ipati pinj̄ih̄i mmonataayo. Aih̄i ami ip̄iho noaipati ap̄ipaah̄i asahati tutip̄ihand̄i ahondaise. Aih̄i ami waat̄ihoaisangi noaipati ap̄ipaah̄i amatenit̄ati j̄it̄ip̄ihand̄i ahondaise.

13 Aih̄i ami kaumbwaati autaah̄i yam̄ihapataat̄ih̄i ahotiwaiwa yap̄ipataap̄ih̄i t̄imahiyataise mb̄ipa wat̄ip̄ihapa murihoai neti ahoaih̄i yand̄ip̄iho sanḡiho gw̄it̄ip̄iho nand̄nd̄iwipatamatiyato.

14 Aih̄i ami yam̄ihapatisangi aimi naihi owendaise. Siyati yut̄ih̄iri nawopi ipesaw̄i napapot̄iman̄iw̄i ahiyoh̄ipatamatiyato. Aih̄i ami nahataapa sis̄ihoun̄i ami yap̄ipati mas̄ihonya dur̄ih̄iri otaatemasonya ahotimb̄ip̄ih̄i namasisi wap̄ih̄i notaise.

15 Aih̄i yap̄ipatambi awaisaw̄ihiya kin̄ihiyaun̄i ami amb̄ipati awaipati nep̄i bimohiȳihiyaun̄i ami amihiya pw̄s̄ip̄i yaipa kaiw̄i tunn̄iw̄i yahw̄inohiȳihiyaami t̄ihaapund̄iw̄i j̄ihimatohiȳihiyaun̄i ami ik̄ip̄ipa kahapaamap̄ipa ami naw̄iho asaketahiyaun̄i

ami isihya watipihyauni ami isihya nawiho
windi namepi nehi otipipati kiyohiyihyauni
nahatiya saiwaapi yanihimapi nuwi nawihaami
jomaahipataatihuni ami nawiha sisihoaasini
ahetihihaiwaamihini noatawaayopo.

¹⁶ Nuwi noatiwi bindawa nawiha sisihopi
satiwi kaahaatawaatopo. “Nawimaaranj
sisimonj nipepatipi naumbwindipi nyangisi
nyataatime. Awaisiho utaaho kinjhomi
siyaahandaasini bimisihomi ndiha nimbipupo.
Saisamih Mwaaho Sipisipihoho Sipipihoho
komi awaindihandi apowindihandisati
nasati nyangisi yaasihandi awaindihandi
namaanyamitando.

¹⁷ Ami kindari isihyaapi apowindihandi
nepi ausaimanitaatimiha asisaha wani aimi
kima noaipataise ami kiya maipihaiwa
kiyohiwaiwaapi wihoanhandi maipihandi
kiyai numwitaatimo. Isi ndinhi kindarami
watipihandi tipindamati nga bimitaise?” tiwi
kaahaatawaatopo.

7

*Autaahaatho Isihya 144,000 Kaiwihiyai
Nepi Namopisasinndaatiwi Neti Yandihemati
Namihanataise*

¹ Kimaiwa nahatewa aimi noaipati owetih
nini jata enjerihya itipihya murimuri
yapipatami otasaahaasin maingraini
wihiwihooanj gotitipihaiwa (gotitipihaiwa
(konaahaiwa)) 4 kiyahaiwaapihi enjerihya 4
kaiwihya kiyaami ikwiri ikwisapaapanwi
bitohauhi iwinjataayo. Kiya enjerihya

mbipa mauri mauri itipimindandi tipindiw+
nimbipupwi isiwatawaayopo. Saiwi
kiya mbipa isiwatawaayopo mbipa saiwa
waati namaasataati yapipati durihiri ipati
nemaamaitando.

²⁻³ Aih+ ami nin+ jata ami enjeriho wo
ipih+ noaipasihoaanapi nasati noaipasih+
iwinjataayo. Aih+ ko Autaahaatih+ isihya
siya nisihye tati namihanati kiyaamiheti
namasatositandihapa isiwahore Autaahaatih+
konih+ nasisoari bimaami naisihomo. Aih+
ko enjeriho waati kaahaata enjerihya muri
muri Autaahaatih+ watipihandi nunyati
yapipatisuni durihirisuni nep+ nop+sasitaati+mi
natausaasisaw+hiyai ko saundataase: “Sah+
keti yapipatisuni durihirisuni ipatisuni
nep+ namop+sas+w+se. Nyah+ isihya nyami
Autaahaatihom+hiya komi otipipatihyai
jih+ ndimaahomwaan+ namihana siwipati
makihiri ah+wisaati owetan+hi+ sah+ kaiwi
kahapaamapipai nep+ nop+sasitaati+we,” tati
kaahandaase.

⁴ Aih+ nin+ isihya siya aim+ nisihye
tati Autaahaatih+ namihainjaw+hiyaami
nambaahandi ambihitauhi+ atisataayo. Isihya
Isiraher+hiya nahatiyaami otihat+hapi 144,000
kaiw+hiyai namihanawaayopo.

⁵ Aih+ isihya Judaahoetapi+ namwiyaa-
tohiy+hiyaami 12,000 kaiwi+ namihan+w+
ami Rupen+hoetapi+ namwiyaa+tohiy+hiyaami
12,000 kaiwi+ namihan+w+ ami Gaat+hoetapi+
namwiyaa+tohiy+hiyaami 12,000 kaiwi+
namihanawaayopo.

6 Aiwî amî Asaahoetapî namwiyaato-hiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Napîtaarihoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Manasehoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanawaayopo.

7 Aiwî amî Simiyonîhoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Ripaihoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Isakaahoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanawaayopo.

8 Aiwî amî Sipuronîhoetapî namwiyaato-hiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Josepîhoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanîwî amî Benjaminîhoetapî namwiyaatohiyîhiyaamî 12,000 kaiwî namîhanawaayopo. Isîmiya siyai Autaahaatîho aimî nisîhiye tatî namîhanataise.

*Isîhiya Taahîtîhandî Autaahaatîhopî
Aunîhîhîrî Katîwî Gaapundîwî Koi Mepî
Autaahepumawaayopo*

9 Aihî amî saiwa saindî mmonîtosatî ipotî japîhî jata isîhiya apîpaahî taahîtîhandî ambîpatî owehandî isîhiya nga windî awîmîtîtaahetahandî ahoyanîwî bitohauhî iwinjataayo. Siya isîmiya kîhapîhî kîhapîhapîhiyaare. Iyataatî siya isiya yapîpatî nahatepataahapîhiyaare. Iyataatî amî nahatiya ambîpatî kahatamatîpetisawîhiyaamîhiyaare. Iyatî amî pîwîha nahataamîhiyaare. Kiya Awaisîho Kîñîhomî siyaahandamî

ndîmaahomwaanjîni amî Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhohomî ndîhetunî bitotawaayopo. Aiwî kiya nahatiya apotîhîrî kîhoepîhîrî utaarîhîrî niyopîhiyaare. Aiwî amî kiyaamî ikwîraahî totîpatî isîwîhiyaare.

¹⁰ Saiwî kiya bitotawa satîwî waatî waapîhîtiwî katawaatopo: “Nyangisî japîhî nanyamaitandîhandamî watîpîhandî Autaahaatîho komî siyaahandaasinî nasisoari bimisîhomîhandîtatî amî Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhohomîhandîtatî kindarî sawindarîmîhande. Kindarî nyangisî japîhî nanyamaamaise,” tiwî katawaatopo.

¹¹ Aihî enjerîhiya nahatiya Awaisîho Kinîhomî siyaahandisî nepî otaatemapî bitotawaayopo. Aiwî amî mitîhiyaisunî amî wapa maurî maurî asîtimatatî nasisoari ahotîmî naimbîpaisunî otaatemapî bitotawa siya kinîhandaihoanjî jatawa atotîpîwesawî ndîmaahomwaanjî yapîpatetîmapî Autaahaatîhopî gaapundîwî koai mepî autaahepumawaayopo.

¹² Aiwî kiya kopî satîwî gaapundawaayopo: “Akîte! Nyahî nyamî Autaahaatîhopî kiyaanînhî maaritîmî nutîhaawo. Iyaatî komî ambîpatî awaipatapî ausaawa katîtihaawo. Iyatî amî ko nahatewa amîtiha gaahaiwaisahore. Isî nyahî koaisî gaahonje undîtihaawo. Iyaatî amî nyahî koaisî newa mepî autaahepwaitîhaawo. Iyatî amî ko nahatewa watîpîhaiwaisahore. Akîte nahatewa komîhaiwaasî komîhetî ahetiîmî notaise. Akîte,” tawaatopo.

Isîhiya Siyaamî Yaawindîhandî Aimî

Owendaise

13 Aihî kapîhî yamîhapataatîhî mîtîhiyaimatîwî bimohiyîhiyaamî wo sata nîngisî sandatî nanîsenataise: “Isîmiya kîmiya apotîhîrî kîhoepîmaiwa niyopî bitohohiyîmiya diyaare? Aiwî amî kiya maahapîhapî napîwîhiyaare?” ndatî nîngisî nanîsenataise.

14 Nanîsesîhî amî nînî koai wihoanîha saundataato: “awaisîhone, kînyî kîwahonî kiyaapî gwînyaapîhone,” undataato. Aihî amî ko nîngisî sata kandataase: “Isîmiya kîmiyai kiyaamî ambîpatî yaawîhaiwa apîpaahî awaiwaiwa tiworisa nunyauhî nepî bimambîwîhiyaare. Bimambîwîhiyaasî Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhohomî jîtîpataahî kiyaamî apotîhîrî bausawîmîhauhî noaipatî kîhoepîhîrîndaise.

15 Aihî amî sandî kandapî kiya wanî Autaa-haatîho bimimbîpîhî komî ndîmaahomwaanî bitotawa apatîhunî amî otapîhaatunî komî anîtîtîhî koai mepî autaahepumawaayopo amî ko komî siyaahandaasînî bimisîho kiyai netî ikwaasumanîtando.

16 Ko siyatî kiyaisî ikwaasumanatî iwinjatônîhî kiyaisî jahomumanatî amî waapohopî nausatî naahutarîhîrî awaumasatî amî kiyai ipîho watîpîho wîndî waatî tundatî ipîmundîtando.

17 Amî Mwaaho Sipîsipî Sipîpîhoho Awaisîhomî siya kinîhandamî otîhapîhî bitosîho kiyaisî komî sipîsipîhonyematî iwinjatatî amî kiyai asîtimatîtaatîwîhandamî waapoho konîhî nasisoarî noaamasîhoapîhî numwaasisomataise. Iyonîhî amî Autaa-haatîho

kiyaami ndîhotapî kwîtipatî nahatepî
nîwindiwatî nîwîpiyaipaitaise.

8

*Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhoho Kaapîpatî 7
Hatî Namasawî Anîtiwî Wîsasopatî Tîwaapatî
Nesîpataise*

¹ Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhoho kaapîpatî
7 hatî utîpîhoai anîtiwî namaasapî wîsasawî
ahiyotîho tîwaapatî nesîpasîhî 30 minitîhandapî
yamîhapataatîhî wapa kirîrupa namwaipatî
apîpaahî watîminamataise.

² Aihî nînî jata enjerîhiya itîpîhiya
7 kaiwîhiya Autaahaatîho komî
ndîmaahomwaanîmasîpîpîhî bitohauhî amî
kiyai usa kapaparîhîrî 7 kaiwîhîrî nunyauhî
nehauhî iwinjataayo.

³ Aihî amî enjerîho wo nasatî arîtaahandaasinî
bitondaise. Ko nyaihandî pîretîho wo
gorîhanda kaiwîho koaatîhî pautaa-handî
waamainjotahandî tîhisaihî waamaindîhîrî
noaipaitandîhandî ahîyatî isîwahore. Aihî koai
pautaa-handî pîhîtiwî waatî nunyawaayopo amî
ko Autaahaatîhomî isîhiyaamî gaapîpatisatî
netî tîmaamahîwatî arîtaahandî gorîhanda
kaiwîhandaasinî Awaisîho siyaahandaasinî
bindataatî mandosihîhoanî tîhatî koai
waamaindumwatî dipumanatî numwîtando.

⁴ Aihî kandî pautaa-handamî biyatî
waimainjotindîhandamî sitîpatunî amî isîhiya
gîwunyaahohiyîhiya gaapîpatî Autaahaatîhopî
gaapundohîpatunî enjerîhomî ikwîraatîhapî

dosisi Autaahaathiho bimimbipihhi komi ndimaahometeti niyataise.

⁵ Aihhi ko enjeriho nyaihandi piretiho pautaa-handi kooatihhi tihotihho neti aritaahandaasinapi sisaha noti ko piretihopi wiwatosati ami mahaapi yapipataapihhi timataise. Timasihhi asoaaha waati aungwohandi nawatepwinati ganandi kinaipipa kinaapaahoenana nusaatatati ami ipipatipati witi ipipatipinataise.

*Enserihiya Jhiya 4 Kaiwihiya Kapaparihiri
Ipowaaayopo*

⁶ Aihhi ami enjerihiya 7 kaiwihiya kapaparihiri 7 kaiwihirisahiyaasi kirhi ipoaitaatwiti nepi timetawaayopo.

⁷ Enjeriho jihho kapaparihiri komihiri iposihhi wipati ndihaisahatuni ami sisihauhi jhipatisati ahoyati tiwanauhiwa noaipasihhi kaiwai yapipataapihhi nepi nepihowaayopo. Iyauhi ami yapipati maurimandemapi ami ipati maurimandemapi tipatapaapi ahiyawihandisi yapipatami windi naasaindihuni ami ipatami windi naasaindihhi sisiharaa tahamataise. Aihhi ami woyiha kitarihiri asisorihapisangi sisiharaa tihamataise.

⁸ Aihhi ami enjeriho kapihi 2 ho kapaparihiri komihiri iposihhi ami wapa sisihho aungwohinjamatiyaho sisiharaa taati tihihihohoi kaisawiti nepi durihiri soriwaraahandaatihhi yotawaayopo.

⁹ Aihhi durihiri soriwaraahandi maurimandemapi awitiwihirisiti mauri ahotihhi miri naasairihhi noaipati jhipatimatataise. Aihhi ami durihiraatihhi kahatamatipetimbipa maarisati ahoyati noti nasayataimbipa

maurimandemapi tipitapaapihapaasi
 mauraapihapa kiyati bimih windi
 naasaindaapihapa napoti owendaise. Aih ami
 kopuho awaiwaiwaisangi maurimandaapih
 tipitapaapihapaasi wauri kiyati ahotih windi
 naasaindaapihaiwa neti nosasinati owendaise.

¹⁰ Aih enjeriho kapihoho 3 ho komi kapaparihiri
 iposih kaumbwaati waati apipaahi awaisaa-
 maati sisaha tosihandamatiyati tihwitihirisati
 tihwitim yamihapataatihapi yapipataapih
 timahiyataise. Iyati waapahaatun ami waapoho
 yapipataatihapi mwititutati noaasihouni
 maurimandemapi tipitapaapihaiwaasi wauri
 kiyati ahotih windi naasaindaapihaiwaatih
 gaamati kaumbwaati timahiyataise.

¹¹ Saati kaumbwaatami ambipati Marasiniho
 Ikonahoe tiwahaate. Aih waapahaati awaiwai
 ami waapoho mwititutati noaamasihoho
 3 haiweti kaumbwaati saati timahiyati
 kaiwai neti marasiniho ikonahoemataise.
 Aih isihya waapoho saiwa naniwimapi
 taahiyihya napowaayopo ami waapihoho ikosihoho
 onaapipaamataiw naniwimapo.

¹² Aih enjeriho 4 ho komi kapaparihiri
 iposih ipihomun waatihomun ami kaumb-
 waatamun wihoanijhapa mauri mandaapih
 tipitapaahohipipaami wapa wihoanijhapa
 naasaindaapihapa tiwaapatataise. Tiwaapatati
 neti nopisasinjih ami ipihomun waatihomun
 kaumbwaatamun nausainjithandi mauri
 mandemapi tipitapaahohithandi ipihomun
 ami waatihomun ami kambwaatamun
 nausaatindihandi windi naasaindih

namusaatati niyotati asihatataise. Aih̃ otap̃haatap̃ w̃indi naasainduñ am̃i apat̃hap̃ w̃indi naasainduñ w̃indi namusainje. Asihatataise. Aih̃ yat̃iwaap̃hand̃i nga ahondaise.

¹³ Aih̃ niñi jata boho wo awais̃ho yam̃ihapatam̃i ot̃hap̃h̃i ot̃pw̃r̃ipw̃rim̃i taat̃i naĩi iwinjataayo. Iyat̃i ko taat̃i p̃r̃ruti notaaho waap̃h̃itat̃i satih̃i atisataayo: “Ese nno! Is̃hiya Yap̃ipataap̃h̃i bimohiỹhiya nahatiya maip̃hand̃i ap̃ipaah̃i awaind̃hand̃i naitaapo. Maip̃hand̃i ap̃ipaah̃i awaind̃hand̃i nep̃i nop̃sas̃indaapo. Am̃i j̃haat̃i enjer̃hiya wingwaasi mur̃imo kingwaasam̃i kapapar̃h̃r̃i ipoaitaat̃iwiyowo. Iposaih̃i naañat̃i yaaw̃haiwa ap̃ipaah̃i awaiwaiwa yap̃ipataap̃h̃i is̃hiyaam̃ihet̃i noaipaitaiso,” ndaase.

9

Enjer̃ho 5 Ho Kapapar̃h̃r̃i Ipotaise

¹ Aih̃ enjer̃ho 5 ho kom̃i kapapar̃h̃r̃i ipos̃h̃i niñi kaumbwaat̃i j̃h̃i aim̃i mihaat̃i yam̃ihapataat̃ihap̃i yap̃ipataap̃h̃i t̃mahiyat̃i ahotisaamaati iwinjataayo. Ahotih̃i kaati añmwaah̃ipati ap̃ipaah̃i utaar̃hat̃i tong̃hat̃i tapotaaha owehatam̃i maahomwaañi net̃i nisapuwat̃i napus̃t̃ihandam̃i kih̃r̃i nunyauh̃i niñi iwinjataayo.

² Aih̃ kaati añmwaah̃ipati tong̃hat̃i tapotaaha owehatam̃i maahomwaañi nisapuwat̃i napundind̃hand̃i nuwamas̃h̃i katam̃i maahomwaañap̃i sit̃ipati noaipataise sis̃iha ap̃ipaah̃i awais̃ha wat̃ip̃iha t̃hoap̃i

wapa ainihiri tihauhi sitipati mwititutati noaipasipatamatiyato. Iyati sati sitipiti ipihuaisuni ami yamihapatisuni neti namaasasih ami ipiho yamihapati noaipati asihatamataise.

³ Aih wapa kupwiriho tapaatipihomatiyahapa kati sitimataatihapi noaipasi yapipataapihi notaise. Aih kapa tapaatipihomi watipihandi akosho yapipatambihomi watipihandi isihiyai ikwih yawindihandamatiyahandi koai nunyauhi nehore.

⁴ Aih kiya saiwa kupwiri tapaatipihoi sapa kitarihiri woyiha tandipihomi ami nahatapa wapa usipaipati asisorihapa ami ipati yapipataapihi nawati ahetimbipai windi nepi namopisasaatiwi kaundawaatopo. Ami nehi isihiya kiyaami ndimaahomwaan amiteteti Autaahaatihomi siwipati makihiri namaamasandahiyaisaahih yaawihandi numwitaatiwi kaundawaatopo.

⁵ Iyataati kiya isiyai windi siyihiyai timapi nehi waatiho 5 kiyahopi tapaatipihomi yaawihandi awaindahandi numwitaatiwi kaundawaatopo. Iyataati isiya siyai tapaatipihomi yaawihandi numwindihandi akoso isihiyai ikwih apipaahi waati yaawa niwinahandi ese no no tiwi gwivi nehotopatamatiyahandi nunyataise.

⁶ Iyonhi sura asihaha saiweti isihiya napwitaatiwihandapi pihitiwi gwinyaawaahandi kandi kiya windi namwaapwitaapo. Aiw kiya napwitaatiwi gwinyamawaahandi napwitaatiwihandi kiyai windi namausoaipaitaise. Apipaahi owetitaise.

7 Iyataati saiwa tapaati+piwaami noaipahohîrîhîretî osihaiwa pwîsîpatî awaindîhandî wohandî tundaati+wî nepî tîmanjîhohîrîhîretamataiwî noaipawaayopo. Kaiwaami mitîhoati+hî awaisawîhiyaami tingaati+ha gorîhanda kaiwîhaiwaamatiyahaiwa ahetahiyaare. Aiwî kaiwaami ndîmaahomwaanjî isîhiyaami ndîmaahomwaanjamatetahiyaare.

8 Aiwî ami kaiwaami mîsîsîha asîhiyaami mîsîsîhaamatiyatî utaarîhaare. Iyataati kaiwaami mangîrî pusiketîho ainjîhîho raiyonîhandamatiyahîre.

9 Iyataati kaiwa tapaati+pîhaiwaami gwîsîha kirîwîpatami yapasîha yaipati pwîsîpatî tipîraitandi nimbîmaasapî ainîhîrî kapaahîrî nîpaatohipatamatiyahapaisahiyaare. Iyataati kapaami ditati gaatinjîtîhandî kaarisihaiwa osihandî pwîsîpatî wohandapî aisi nîutihî naihî gaatinjîtîhandamatiyatî ganataase.

10 Iyataati kaiwa tapaati+piwaami nawitîhohî akosîhomî nawitîho isîhiyai muwatî ikwîtandî apîpaahî mwîtîhomatiyahore. Kaiwaami nawitîhoeti watîpîhandî sisîhamatiyahandî isîhiyai waatiho 5 kiyahoeti muwatî ikwonîhî yaawîtandîhandî ahondaise.

11 Kaiwa tapaati+piwa kaiwaami awaisîho mitîho kinîhoaisawîhiyaare. So kiyami awaisîho kinîho sati animwaahîpatî utaarîhandî tongîhati tapotaha owehatami enjerîhore. Pîwîha Ipîruhaara so enjeromî ambîpatî Apadonîhore. Iyataati ami pîwîha Girîkîhaara

kopî katawaawî Aporiyonîhore tawaatopo.*

12 Maipîhandî naanjîhandî jîhapîhandî aimî noaipatî owetatî namîhaataise. Aihî waurî yatîwî naanjahaurî maipîhaurî sangî noaipase.

13 Aihî enjerîho 6 ho komî kapaparîhîrî iposîhî maasamahîpo komîhandî 4 kiyahaiwa arîtaahandî gorîhanda kaiwîhandamî gotîtipîhaiwa (gotîtipîhaiwa (konaahaiwa)) 4 kiyahaiwaapîhî Autaahaatîho komî ndîmaahomwaanîmasîpîpîhî ahotimbîpîhapî utaaho wo pîwîha pîwaatihî nîni atisataayo.

14 Iyataatî pîwa sa enjerîho 6 hoai satatî kaundataase. “Kînyî enjerîhiya 4 kaiwîhiya waapîhaatî awaisaamaatî Yupîretisîhaatetî nepî napuposohiyîhiyaisî nupusoaase kiya noaipasi nuto,” undatî enjerîho 6 hoai kaundataase.

15 Saundihî ko kingwaasî enjerîhingwaasî 4 kaiwîhingwaasî ipîhomî ndîha sîwîpatî suraapunî asisîha suraapunî waatihî soetapunî amî kînaungwîha setapî nepî tîmanîwî napupwî isîwatohingingwaasî enjerîho nuwausoaasataise. Aihî kingwaasî nuwî isîhiya nahatîyaisî nepî maurî mandaapîhemapî ahoyohiyîhiyaamî naasaindîhî mandî ahoyanohiyîhiya siyîhiyaisî timaitaatîwo.

16 Isîhiya pwîsîpî yaipatî kaiwî tunnîwî yahwînohiyîhiya maasapîho osîhoasîni awîtimatîwî bimohiyîhiyaamî nambaahandî 200 miriyonî kaiwîhiyaare tauhî nîni atisataayo.

* **9:11:** O amî nyamî pîwîhaara kopî sataatî Kahapaamapîpa Netî Nopîsasîtandîhore taatî ambîhîtîtihaawe.

17 Aindi nini osihaiwa saiwaisi yapepataa-hamataindi kimireri usonataayo: isihya osihoasini awitimatwi bimohiyhiya kiyaami kiriwipatotai ainihiru kapaahiru sisihamatiyati amatenitai ami kwaanyapi sitipitai ami saripaahandi ikirotai watipihaiwa isihya timwiphiyaamihapa nipaatiwihyaare. Iyataai ami osiwaami mitiho pusiketiho ainjihoho raiyonihandami mitihomatiyahaiwaare. Aihai kaiwaami maahomwaanapi sisaha ami sitipati ami windi nawaha saripaahandi ikirotihandi sisaha waati awaindahandi dimaatati noaatati tihati tihwititandihandi noaipataise.

18 Saiwa apipaahi maipimaiwaari sisaha sitipati ami windi nawaha saripaaha ikirotindahandi osihandami maahomwaanapi noaipasawaiwaraahi isihya nahatiyai mauri mandaapihemapi tipitapaapihandisi wauri kiyati ahotihi windaapihiya natahiya kiyaisinhi tiwati owemataise.

19 Ami saiwa osihaiwaami watipihandi isihyai yaawihandi numwitandihandi mitihoetuni ami nawitihonetuni ahondaise. Kaiwaami nawitihoho akwiranihoho taahihomi mitihomatiyahaiwa isihyai yaawihandi numwitandihireto. Iyati osimaiwaami nawitihora isihyai yaawihandi nunyataise.

20 Saiwa apipaahi maipimaiwa mauri manda isihya Autaahaatihopi gimaawunyaahohiyhiya windi timaawisawhiyaahi ami kiyaami ikwiraahi autaahaatihoho jaipitahapa kaiwi kaiwaisi nepi mepi autaahemwaahohipipaatihapi windi namepemitwi ami kapai windi

ahosumwap̄i namaamahopo. Owetise. Maip̄hom̄i itip̄iho maip̄hapaami siwipati kiyaami autaahoemap̄i gor̄ihand̄i siriwaahand̄i b̄ironj̄ihand̄i naw̄iha ami ipati nd̄iha jati monati ami atihira wapa atihomisasi ami windi dahomaayahapa kaiwi kapaapi gaapund̄wi mepi autaahemahop̄ipai windi namaamahopo.

²¹ Aih̄i kiya is̄hiya usais̄i timap̄i ami on-aap̄ipa konos̄iha paasih̄iri kawiw̄i ami is̄hiya us̄hiya as̄hiya kih̄iya kih̄iyaisaw̄i ir̄ipun̄wi ami kiyaami ikopaisangi namapi namepemaitopo. Owetise.

10

Enjer̄ho Jon̄hoai Ut̄ip̄iho Gw̄iharaaho Numwih̄i Ko Net̄i Nanataise

¹ Aih̄i ami n̄ini enjer̄ho ap̄ipaahi watip̄iho wo komi amb̄ipati tiwipataahi neti napapahati ami komi mit̄ihoat̄ih̄i apahor̄ih̄iri ahotaho yam̄ihapataat̄ihiraapi noaatipati napihi iwinjataayo. Komi nd̄imaahomwaan̄i ip̄ihomatiyati nusaatati ami komi auhat̄imur̄i sis̄iha tihw̄it̄ih̄iri waati tihw̄itipatamatiyati tihw̄itisahore.

² So enjer̄ho komi ikwiraahi ut̄ip̄ihand̄i windi gw̄iharaahand̄i napapot̄iman̄wi mmap̄ihand̄i is̄wahore. Sandi ut̄ip̄i napapot̄iman̄wi mmap̄ind̄i komi ikwiraat̄ih̄i aim̄i nupwiyand̄ihande. Aih̄i komi auh̄iri gaat̄ih̄iri dur̄ih̄iri sap̄ipa sor̄iwaraahandaat̄ih̄i ahiyati ami komi auh̄iri konaamoh̄iri yap̄ipateti itip̄iwondaise.

³ Siyati itipɪwati bitondaati ko pusiketɪho awaisɪho timwipɪho raiyonɪhandɪ konyahɪtati gaatipatamatiyati waati kaahandaase. Kandi siyati kaahaatihɪ asoaaha 7 kiyaha asoandaase.

⁴ Saiwa asoaaha 7 kiyahaiwa asoaatati gaatati namɪhaasihɪ kaiwa pɪwɪha katisɪha neti nɪni jɪpatɪpaitondiyonɪhɪ utaaho womɪ maahomwaanɪ yamɪhapataatɪhapɪ pɪwɪha gapɪpa satati noaipataise. “Kɪnyɪ asoaaha 7 kiyahaiwaamɪ pɪwɪha katihɪ atingɪha nehɪ kiyati kɪnyɪ kɪwahonyɪhetɪ ahotane, wɪndɪ jɪpatɪmaime,” ndaase.

⁵ Aihɪ amɪ enjerɪho durɪhɪraatunɪ yapɪpatetunɪ bitosɪhɪ nɪni winjahotɪho komɪ ikwɪrɪ gaatɪhɪrɪ yamɪhapataatɪhemati naimaati ikwɪsapendaise.

⁶ Iyati ko enjerɪho Autaahaatɪho yamɪhapati kiyati amɪ kataatɪhɪ nahataapa ahotimbɪpa kiyati ahiyati amɪ yapɪpatɪ kiyati amɪ kataatɪhɪ nahataapa ahotimbɪpa kiyati ahiyati amɪ durɪhɪrɪ awairɪhɪrɪ sapɪpa kiyati amɪ nahataapa katɪhɪ bimaati ahotimbɪpa kiyati ahaisɪho konɪhɪ nasisoaari bimaamɪ naisɪhomɪ ambɪpataahɪ watɪpɪtatɪ kandaase. Katati ko enjerɪho sandaase: “Asisɪha wɪndɪ onɪhɪ otɪhɪmetɪtaise.

⁷ Autaahaatɪho wapa kaitandɪhapaapɪ komɪ otɪpɪpatɪhiya komɪ pɪwɪha atiwɪ nepɪ kopɪ awusaahohiyɪhiya pɪropetɪhiyai aimɪ kaundihɪ noasandiwaiwa enjerɪho 7 ho komɪ kapaparɪhɪrɪ ipohonɪhura Autaahaatɪho sawaho kaiwa netɪ akɪwaiwemaitaise,” ndaase.

⁸ Aihɪ jɪhɪ utaaho womɪ maahomwaanɪ pɪwɪha yamɪhapataatɪhapɪ pɪwandisɪha ka jɪhaati nɪngi satati kandataase: “Kɪnyɪ numbwɪ enjerɪho

durîhîraatîhunî amî yapîpatetunî bitosomî ikwîraatîhî utîpîho nupwîyaatatî ahotisîho nepe,” ndataase.

⁹ Aihî nînî nundî enjerîho koai saundataato: “Kîmandî utîpîmandî napapotîmanînatî gwîharaamandî nîngisî naninye,” undataato. Saundonîhî amî ko nîngî sandataase: “Kînyî nepî nanîme. Nainjamîhî kinyî gwîsîhaatîhapî netî yaasatî nangîndaise. O amî kinyî maahomwaanapî ikisamaahî apîpaamî mwaahomatiyatî jîpîhitaise,” ndataase.

¹⁰ Satatî kandatî owetihî sandî utîpî gwîharandî napapotîmanîndindîndî nînî enjerîho komî ikwîraatîhapî netî nanataayo. Nanîhonîhî nisî maahomwaanapî apîpaamî mwaahomatiyatî jîpînisataise. Jîpînisataahandî kandî aimî nandî nanaapwîtonîhura mîhatîhî nisî gwîsîhaatîhapî netî nanînatî nanîtîmanatî yaasataise.

¹¹ Aihî kiya nîngisî satîwî kandawaatopo: “Kînyî pîwîha atîmbî japî nepî ausaape wapa isîhiya yapîhî nahatewaaraahiyaisunî amî pîwîha kîha kîha pîwaatohiyîhiyaisunî amî awaisawîhiya kîjîhiyaisunî maawî nusoaipaitandîhapaapî kaunde,” ndawaatopo.

11

Autaahaatîho Yahurî Wurî Komî Pîwîha Kopî Awusaitaatîmî Natausaasataise

¹ Aihî nînî irîhîrî wîrî kahapa wapaamî utaarîtîndîhandî amî nuhîtîndîhandî namîhandaatîwî naninyawî sandawaatopo: “Kînyî nambî Autaahaatîhomî anjaanunî

ami ar̄itaahandun̄i ami kap̄ih̄i gaapund̄iw̄i
Autaahaat̄ihoai mep̄i autaah̄epumahohiȳhiyai
nam̄ihane,” ndawaatopo.

² Saimb̄i m̄ihat̄ih̄i an̄j̄it̄it̄ih̄i nam̄ihan̄ip̄i
aw̄itapaahand̄i kand̄i ipaahaapi maasap̄ip̄ih̄i
is̄ihiya Autaahaat̄ihom̄i an̄j̄indi otaatemap̄i
ahoyanop̄ip̄ih̄i w̄ind̄i ir̄imira namaama-
han̄ime. Nam̄ihaape. Am̄i sap̄ih̄i is̄ihiya
Is̄raher̄ihiyaametohiȳhiyai nunyauh̄ihap̄ih̄iso.
Nunyauh̄ihap̄ih̄isi kiya nap̄iw̄i waat̄iho taah̄iho
42 kiyahoeti Autaahaat̄ihom̄i aunah̄ipat̄i
taun̄ihand̄i sandi nep̄i it̄ipap̄i nop̄is̄as̄itaapo.

³ Iyon̄ih̄i am̄i n̄in̄i utaahur̄i wur̄i nis̄i p̄w̄ha
nanesihuri ka anusaitaam̄i net̄i nandusaas̄ito.
Nandusaas̄ati nis̄i wat̄ip̄ihand̄i kuri numw̄ito
nis̄i p̄w̄ha nisap̄i nep̄i anusaitaam̄i mo.
Wat̄ip̄ihand̄i numwisan̄ih̄i kuri ut̄i apot̄ih̄ir̄i
maariho as̄ipaiw̄i gw̄itaat̄iw̄ih̄ir̄i is̄ihiyai
nunj̄itaat̄im̄i niyop̄i nis̄i p̄w̄ha nisap̄i anusaap̄i
naisaihi as̄is̄ihaiwa p̄h̄itat̄i taah̄iwaiwa 1,260
kiyat̄i sanawutaise.

⁴ Iyataati sur̄i utaamur̄i saimb̄i ipat̄i
orip̄ihat̄imurun̄i am̄i sis̄iha ram̄ihand̄i kas̄in̄i
ahot̄itand̄i yan̄at̄ihaur̄i nimaatar̄ihaurun̄i
ahetiwaiwaamataim̄i Awais̄iho yap̄ih̄i nahanda
jatis̄ihom̄i nd̄imaahomwaan̄i bitosurure.

⁵ Iyataati am̄i is̄ihiya tiworisa kuri
tiw̄itaat̄iwaisaihaah̄i kuram̄i maahomwaan̄op̄i
sis̄iha noaipat̄i kiyai net̄i t̄ihamaitaise. Iyat̄i
am̄i usa kuri m̄imaip̄iw̄iw̄i yaaw̄ihand̄i
numw̄itaat̄iwiyohiȳhiyaisangi sir̄i k̄iret̄i kiyai
sis̄ihaara t̄ihat̄i napw̄itaat̄iwe.

⁶ Aim̄i am̄i kur̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄ha

kop̄i nep̄i awusaasiw̄aiwa asisihaiwet̄i w̄ind̄i w̄ipati w̄imaaw̄itand̄i t̄iw̄ipataatihi nep̄i w̄ipati nisapuw̄itaatīm̄i wat̄ip̄ihandisahure. Aim̄i am̄i kur̄i waap̄ihaati nep̄i nepemaisaihi noaipati j̄it̄ip̄atimat̄itand̄i wat̄ip̄ihandisahure. Aim̄i am̄i kuram̄i maarit̄im̄i gw̄inyaasir̄ih̄iret̄i japep̄ih̄ir̄im̄i wura wura wapa ap̄ipaahi maip̄ihapa kahatamat̄ipetahapa kaitaat̄im̄i wat̄ip̄ihandisahure.

7 Kur̄i saimbi Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha is̄ihiyaap̄it̄im̄iha ausaap̄i owemasaihihura w̄ind̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i etaihīri tonḡih̄ir̄i w̄ind̄i n̄iw̄ip̄imetah̄irombi noaipas̄it̄ihand̄i kuri net̄i kohematat̄i tiwat̄i ip̄ihatisati sururi tiwamaitaise.

8 Iyon̄ih̄i kuram̄i amb̄ipati aunah̄ipati awaipati neh̄i nam̄ihaniw̄i siw̄ipati Sotom̄ihande Isip̄ihande toh̄ipatam̄i daih̄ira kuram̄i Awais̄ihoai ip̄i t̄it̄ih̄i ataw̄ihatet̄i tip̄imandaap̄i tiwoh̄ip̄ip̄ih̄i ahot̄itaise.

9 Siyati kuram̄i amb̄ipati sap̄ih̄i asisiha mair̄i maatati am̄i wa wihooanj̄ihaap̄i ahotanih̄i is̄ihiya kahatamat̄ipetati kahatamat̄iponjaw̄ihiyaam̄i is̄ihiya am̄i p̄iw̄iha k̄iha k̄iha p̄waatohiȳihiya yap̄ipati nahatewaaraahiya winjap̄i usondaapo. Aiw̄i kiya kuram̄i amb̄ipati nep̄i an̄imwaah̄ipatop̄i noaas̄itaatiw̄ihandap̄i poundon̄ih̄i neh̄i kiyati ahot̄itaise.

10 Iyon̄ih̄i is̄ihiya nahatiya yap̄ipataap̄ih̄i bimohiȳihiya kur̄i nga aim̄i napomaiso t̄iw̄i usoniw̄i maarit̄iw̄i aun̄ih̄ih̄ir̄i kat̄iw̄i nandapa awaimb̄ipa t̄ih̄iw̄i nan̄iw̄i kahapaamap̄ipa gaahapa kiyaam̄ihiyaisaw̄i wih̄iwihooanj̄i

namîndaapo. Sandî kiya maaritîwî kiyohîti mandî amî kurî kiyai pîwîha nepî ausaapî kaundîtaatîmî poundihe amî kurî pîwîha ausaasura isîhiya nahatiya yapîpatambîhiyai ambîpati waatî yaawîhaiwa pîwîhaara sisîha yaipataahamataimî tipî mupwî tipîhapî kawimî kaundîmbîmîhurîtiho.

11 Amî asisîha siyati mairîmaatîhî wihoanjîhaatihî aimî sanaihî Autaahaatihî komî mbîpa dîtîhîrî kuramîhetî japîhî asîtimatîmî nepaitaatîmîhîrî nusoasîhî notî kuramîhatîhî nandaataise. Aihî kurî japîhî nepapî dopî tîtîhî kuramî auhîrî itîpapî bitotamaise. Aihî isîhiya kurîsî iwinjawaawî apîpaahî awaindîhandî maipaiwî yayawaayopo.

12 Aihî kurî atisamaamî utaaho wo yamîhapataatîhapî waatî kaahaata pîwîha kaundîhî atisamaise. Ko saundataase: “Sîhoahî kîmbîhapî nasaamanîmî namîse,” undataase. Aihî kuramî tiworisa winjasauhî kiyaaamî ndîhetî tîwîpatî wîtaatihî nandaasîhî katî kurîsî numwaasi yamîhapataatîhapî niyataise.

13 Aihî sura kuraanîhî ipîpatîpatî apîpaahî awaipatî noaipataise. Aihî amî aunahîpatî katamî tennîhandamî naasaipîhî netî nopîsasînataise. Aihî wihoanjîhaiwa 9 kiyahaiwa wîndî namosasînatî ahendaise. Aihî satî ipîpatîpita isîhiya 7,000 kaiwîhiyai tiwîhî napowaayopo. Aihî isîhiya asîyîhiya bimo-hiyîhiya apîpaahî aungwohandî yayawaayopo. Yaiwî Autaahaatihî yamîhapataatîhapîhomî ambîpati mepî autaahepumawaayopo.

14 Naanjîndîhandî awaindîhandî kapîhî 2

handɪ aimɪ noaipatɪ owendaise. Isɪ atime. Naanjɪndɪhandɪ awajɪndɪhandɪ kapɪhandɪ 3 handɪ noaipaitandɪ aimɪ dete.

Enjerɪho 7 Ho Komɪ Kapaparɪhɪrɪ Ipotaɪse

¹⁵ Enjerɪho 7 ho komɪ kapaparɪhɪrɪ iposɪhɪ isɪhiya yamɪhapataatɪhɪ bimohiyɪhiya waapɪhɪtɪwɪ waatɪ satɪwɪ katauhɪ nɪnɪ atisataayo. “Nyamɪ Awaisɪho amɪ utaaho komɪ isɪhiyai japɪhɪ numwaitandɪ ahɪwisɪho Mesaiyaahounɪ kindarɪ noaipapɪ yapɪhɪ nahataahapɪ awajɪndɪdarɪ kinɪhɪndarimatamaise. Isɪ Awaisɪho kinɪhoematatɪ konɪhɪ apɪpaaho jinjapɪhɪ jatɪtaise,” tawaatopo.

¹⁶ Aihɪ mɪtɪhiya 24 kaiwɪhiya kapɪhɪ yamɪhapataatɪhɪ Autaahaatɪhomɪ ndɪhetɪ kiyaamɪ kinɪ siyahaiwaasɪnɪ bimohiyɪhiya atotɪpɪwesawɪ kiyaamɪ ndɪmaahomwaanɪ yapɪpatetɪmapɪ Autaahaatɪhopɪ gaapundawaatopo.

¹⁷ Aiwɪ kiya satɪwɪ aunɪhɪtawaatopo: “Awaisɪhone, kɪnyɪ nahatewa watɪpɪhaiwaisapɪhone. Kɪnyɪ wanunɪ amɪ jɪhɪ aimehuraunɪ bimaamɪ nambɪhone. Kɪnyɪ kɪnyɪ watɪpɪhandɪ awajɪndɪhandɪ aimɪ nehise. Nepɪ kɪnyɪ aimɪ Kinɪhonɪ akɪtɪhonɪmatapaise. Aihɪ nyahɪ gisɪ gaahone hɪtɪhaato.

¹⁸ Kɪnyapɪ wɪndɪ gɪmaahunyaapɪhiya apɪpaahɪ apousataise. Aihɪ amɪ kɪnyɪ aposɪtandɪhura wanɪ koaipataise. Wanɪ kɪmura napohiyɪhiya nepasi kɪnyɪ pɪwɪha pɪwaatɪtaatɪwɪhapɪhapɪ nutaatɪwɪhure. Kɪnyɪ wanɪ kɪmura kɪnyɪ otɪpɪpatɪhiya pɪropetɪhiyai kɪnyɪ otɪpɪpatɪ

kahisotɩhandapɩ wihoanɩhandɩ gaahandɩ numwɩtaapɩhure. Aimbɩ amɩ kinyɩ otɩtɩhɩ bimohiyɩhiya nahatiyaisɩ wihoanɩhandɩ numwɩtaapɩhure. Siya isiya ambɩpatɩ awaipatɩ nepɩhiyaunɩ amɩ ambɩpatɩ awaipatɩ namepɩhiyauno. Wanɩ kɩmura isɩhiya amɩ isɩhiya usaisɩ nepɩ nopɩsasɩwɩ timahohiyɩhiyai kɩnyɩ nepɩ nusopɩsasɩpɩ amɩ timaitaapɩhure,” tawaatopo.

¹⁹ Kiya mɩtɩhiya satɩwɩ katɩwɩ aimɩ owetihɩ enjerɩhiya Autaahaatɩhomɩ anɔanɩ yamɩhapataatɩhɩ ahetisaanɔanɩmɩ maa-somwaanɩ nuhauhɩ bokisihandɩ Autaahaatɩho komɩ isɩhiyaisatɩ pɩwɩha wɩsasisɩha windindɩhandɩ auta kandɩ anɩndaatɩhɩ ahondaise. Aihɩ kɩnapɩpa waatɩ mɩhopɩ mɩhinɩ kɩnapinataise. Iyatɩ amɩ ipɩpatɩpatɩ ipɩpatɩpinataise. Iyatɩ amɩ wipatɩ ndɩhaisɩhatɩ wipɩwatɩ tɩmahiyataise.

12

Jonɩho Apopaatisunɩ Akwɩranɩho
Awaisɩhoaisunɩ Usonataise

¹ Aihɩ sɩwipatɩ wɩtɩ kati wipetahatɩ yamɩhapataatɩhɩ noaipataise. Satɩ sɩwipatɩ siyahatapɩto. Apopaatɩ waatɩ bindataise. Saatɩ itapaatɩ ipɩhoaisɩ netɩ apotɩhɩramatiyatɩ niyotɩ nipaataise. Aihɩ amɩ waatɩho kaatamɩ auhɩraapɩhɩ yatɩhɩ itɩpasaataatɩ ahotihɩ amɩ kaatamɩ mɩtɩhaatɩhɩ kaumbwaatɩ 12 kiyahaatɩ tingaatɩhaamatiyatɩ kaatamɩhasɩnɩ ahondaise.

² Saatɩ apopaatɩ gwɩsɩhaate. Aihɩ kaatamɩ maaha namwɩtandɩ yaawɩtandɩhandɩ

aimi kusaipataise. Kaati siyati maaha namwɩtandiyataati yaawindihandi apɩpaahi aungwohandi waati nusoaipati yaawataise. Aihɩ kaati waati nehotatati ngoti kaahandaase.

³ Aihɩ ami witi siwipati kati wipetihati yamɩhapataatihi noaipataise. Sati siwipiti siyate: Akwɩraniho apɩpaahi aungwoyonji amatenhinji ahondaise. Aihɩ so akwɩranomi mitihaiwa 7 kiyahaiwaare. Aihɩ ami komi mitihoaatihi maasamaahɩpiho 10 kiyahaiwa nutati ahetahore. Aihɩ komi mitihaiweti tingaatiha kinɩhiyaami nipaatohihaami 7 kiyahaiwa nipaatahore.

⁴ Aihɩ akwɩraniho awaisomi nawitihora kaumbwaati taahɩwaiwai tiwawoti nemasihi yamɩhapataatihi namasisi kaatapi maapi yapɩpataapihi timahiyataise. Sandi kaumbwaati nepi tipitapaapi mairɩmandaapihi ahiyawɩhandisi windi naasaindaapihaati nahataami timahiyataise.

Aihɩ ko awkɩraniho apopaati maaha namwɩtandaisaamaatami deti bindataati maaha aimi namoniha ka neti nandandi jatataise.

⁵ Aihɩ kaati maaha woho namotaise. Sonji metonji Autaahaatiho aimi namɩhanahonje. Ko irɩhihi ainihihi isiwati isihiya yapɩhi nahan-daahiyai iwinjatitando. Konji metonji kaati namotaataahi keti kuraanihi konji metonji nepi isisi metaahi yamɩhapataatihi niyawaayopo. Numwaasi naiwi Autaahaatihoaapihi komi bimimbɩpihi isihiyai iwinjaati bimɩtandi ahɩwisawaayopo.

⁶ Aihɩ ami kaati apopaati yanɩhihɩmati isihiya

owehap̄iḥi notaise. Sap̄iḥi kaati naimb̄ip̄iḥi am̄i kaati kap̄iḥi bim̄itand̄ihap̄iḥi Autaahaat̄iho aim̄i net̄i tur̄imas̄ip̄iḥe. Is̄i kap̄iḥi is̄iḥiya kaati iwin-jaaw̄i bindawaaw̄i nandapa nunyaw̄i bimisaiḥi asis̄ihaiwa 1,260 kiyat̄i sanawutaise.

⁷ Aih̄i am̄i yam̄ihapataat̄ih̄i pw̄is̄ipati aungwohand̄i noaipataise. Sat̄i pw̄is̄ipiti Maikor̄ihoun̄i kom̄i enjer̄ihiyaun̄i so akw̄iran̄iho awaisoai tiwawaayopo. Aih̄i am̄i so akw̄iran̄iho awaisom̄i enjer̄ihiya am̄i wihoaanj̄i tiwawaayopo.

⁸ Wihoaanj̄i tiwawaahand̄i kand̄i kiyaahimat̄iw̄i tip̄i ip̄ihatitaat̄iw̄i wat̄ip̄ihand̄i owehiyaare. Is̄i kiya akw̄iran̄ihom̄i enjer̄ihiya yam̄ihapataat̄ih̄i b̄imim̄itaat̄iw̄ihap̄i owetise.

⁹ Aih̄i Autaahaat̄ihom̄i enjer̄ihiya so akw̄iran̄ihoai nep̄i yap̄ipataap̄ih̄i yotawaayopo. So akw̄irano aimaaho aimehuraap̄ihop̄ito. Kop̄i sat̄iw̄i Maip̄iho am̄i Bwaas̄ir̄ih̄iro toh̄ihop̄ito. So Maipo is̄iḥiya nahat̄iyai jaipundoaatoaatis̄ihore. Aih̄i koais̄i yap̄ipataap̄ih̄i nep̄i yotawaayopo. Aiw̄i am̄i kom̄i enjer̄ihiyaisangi ahoyaw̄i maas̄i yap̄ipataap̄ih̄i nep̄i yotawaayopo.

¹⁰ Aih̄i yam̄ihapataat̄ihap̄i utaaho wo waap̄ih̄ita satat̄i katih̄i nin̄i atisataayo: “Wan̄i Autaahaat̄iho nyangi aim̄i jap̄ih̄i nanyamaataise. Iyat̄i am̄i kom̄i wat̄ip̄ihand̄i aim̄i auta noaipataise. Iyat̄i am̄i ko Awais̄iho Kin̄ihoematat̄i is̄iḥiyai iwinjaat̄i bindataise. Iyataat̄i am̄i kom̄i is̄iḥiyai jap̄ih̄i numwaitand̄i nam̄ihainj̄iho Mesaiyaaho wand̄iḥa wat̄ip̄ihand̄i aim̄i netaise. Sand̄i apaap̄imaato, utaaho nyam̄i nais̄ihiyais̄i kiya kiyoh̄iwaiwaap̄i ‘sah̄i saiw̄ihyaate saiw̄ihyaate,’ undat̄i

Autaahaat̄ihom̄i nd̄ihet̄i Bwaas̄ir̄ih̄r̄i
 ikw̄iw̄isatoaat̄is̄hoai enjer̄ih̄iya nep̄i m̄ihaap̄i
 yap̄ipataap̄ihemawaayopo.

11 Nyam̄i nais̄ih̄iya nyamataiw̄i
 K̄iraisihop̄i ḡiwunyaahohiȳih̄iya Jisaasiho
 Sip̄sip̄ih̄o S̄ip̄p̄ihohomat̄iyahom̄i j̄it̄ipataah̄i
 Bwaas̄ir̄ih̄ris̄i tip̄i ip̄ihatisawaayopo.
 Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iha ausaahauh̄i is̄ih̄iya
 p̄w̄iha kaapund̄iw̄i tiwauh̄ihand̄i kand̄i
 kiya naanj̄ihand̄i namep̄i nga baiw̄i
 bim̄itaat̄iw̄ihandap̄i waat̄i ḡimunyaap̄i yam̄aiw̄i
 p̄w̄iha ausaawaayopo.

12 Is̄i k̄inȳi yam̄ihapatan̄un̄i am̄i is̄ih̄iyaat̄i
 nahatiyaat̄i yam̄ihapataat̄ih̄i bimohiȳih̄iyaate
 maarit̄iw̄i t̄ihaapaiw̄ise. Iyataat̄i am̄i
 yap̄ipatan̄un̄i dur̄ih̄iran̄un̄i jaapo naanj̄ihand̄i
 awaand̄ihand̄i k̄inȳi naitaino. Sand̄i
 apaap̄imaato am̄i Bwaas̄ir̄ih̄r̄i aim̄i
 yap̄ipataap̄ih̄i napih̄ito. Bwaas̄ir̄ih̄r̄i aim̄i
 napw̄itand̄i ap̄ipaah̄i mas̄ihonj̄i ahotih̄i
 ap̄ipaah̄i aungwohand̄i k̄iris̄i apousataise,”
 ndaase

13 So akw̄iranoai aim̄i nep̄i m̄ihaap̄i
 yap̄ipataap̄ih̄i yotauh̄i mmonataat̄i apopaat̄i
 maaha woho j̄ih̄i namwisaamaati w̄iratataise.

14 W̄iratih̄i kaat̄i apopaati boho awais̄ihom̄i
 ditat̄i yat̄imw̄i nunyawaayopo am̄i kaat̄i di-
 tat̄i kataah̄i autaah̄i p̄r̄iruti kaatam̄i aunah̄ipa
 Autaahaat̄iho net̄i tur̄imas̄ipati is̄ih̄iya owe-
 hap̄ihap̄i nutando. Not̄i akw̄iran̄ih̄o sop̄i kaan̄ih̄i
 naw̄isat̄i bim̄itando. Not̄i sap̄ih̄i bimon̄ih̄i kiya
 iwinjaaw̄i bindawa nandapa nunyam̄i naisaihi
 k̄inaungw̄iha mair̄imaatan̄ih̄i am̄i wihoanj̄iha

sanawutando.

¹⁵ Akwîranîho itapaati saatapi apowihî waapîhaati waati usepuwatî kaati netî itaatisatî tiwatî nosasîto tatî akwîranîho waapîhaati aungwohandî komî maahomwaanjapî daahîwausoaasihî kaatamî ipotî usepupwî wîrainji notaise.

¹⁶ Siyati akwîranîho waapîhaati daahîwausoaasihî naihandî kandî yapîpatî kaati netî iwîtatamanîtandî nasîpatatî nutatî maahomwaanjamatiyatî aatihî waapîhaati akwîranîho nusoaasisaamaati nahataamî kopî notî nandaataise.

¹⁷ Aihî ko akwîranîhoai apîpaahi apousamasîhî kaati apopaatapi amî kaatamî mwaaya usai netî tiwîtandî gwînyaataise. Iyatî kiyaisatî tundandî notaise. Kaatamî mwaaya siya Autaahaatihomî wînhapîpa baiwî atiwi nepî japepîhîrohiyîhiyaare. Aiwî amî kiya Jisaasihomî pîwîha ausaapi kaundîwî koai nîwîpinjohiyîhiyaare.

¹⁸ Aihî ko akwîranîho aunahîpatî netî durîhîrî sapîpa sorîwaraahandamî mangîrainî aripataatihî bitondaise.

13

Ainjîhîwaurî Pusihomatiyahaurî Yatîmwî Noaipamaise

¹ Aihî nînî ainjîhîtîhandî wîndî durîhîrî sapîpa sorîwaraahandaatihapî noaipasîhî iwinjataayo. Iyatî amî kandî mîtîhaiwa taahîwaiwa 7 kiyahaiwaisahande. Iyatî. amî kandî maasamaahîpo 10 kiyahaiwa nutahande.

Iyataati ami kandami maasamaahipihaiwetitingaatiha kinjhiya nipaatotuha 10 kiyahaiwa nipandataise. Iyataati ami kandami mitihaiwet ambihaiwa wiwa sisipihitati manditipitahaiwa jipatipindahande. Saiwa ambiwa Autaahaatihopi manditipaiwi sisipihitiwihaiwa maipihaiwa jipatipindataise.

² Iyataati sandi ainjihitindi ninisonhotimandi pusiho wo awaisiho ainjihihomatiyahande. So pusiketihoinjihiholepatiho tiwi ambihitiwihoe. Iyataati amikandami auhiri ainjihitihandi awaindihandibeyaahandami auhiramatiyahire. Iyati amikandami maahomwaanji raiyonthandami maahomwaanjamatiyahamwaanje. Aihakwiranitho awaisiho komi watipihandi ainjihitihandi ami ko sawahomatiyati awaisihoematati isihiyai iwinjatitandi aunahipati siya kinjhandi nunyati ami otipipatikandaahi kiyati isihiyai iwinjatitandihandiwatipihandi apipaahi awaindihandinunyataise.

³ Sandi ainjihitindami mitihaiwaami mitiho woi yahauhi maanihi napoti asaatahande. Siyati kandi sawimatihandikandi windinamwaapwih ishiya yapih nahandaahiya yaiwimap ese tiwi baiwi usonwi ami kandi nahatiya niwipinjawaayopo.

⁴ Aih ishiya akwiranitho awaisihoai mepi autaahepumapi kop gaapundawaatopo. Ami ko komi watipihandi ainjihitihandi numwih ishiya kandi ainjihitihandapi maaritwi kandi mepi autaahepumapi kandapi gaapundwi ami kiya satawaatopo: “Dindinhi kimandi

ainj̄ih̄it̄imandamatiyahande. Kandisat̄i nd̄in̄ih̄i nga tunat̄i yahw̄indaise?” t̄iw̄i kandam̄i amb̄ip̄at̄i mep̄i autaahepumawaayopo.

⁵ Aih̄i sand̄i ainj̄ih̄it̄indi Autaahaat̄iho neh̄i iwinjas̄ih̄i kand̄i ainj̄ih̄it̄indi waat̄i kaahaat̄i Autaahaat̄ihop̄i sis̄ip̄ih̄indaase. Kand̄i sat̄at̄i katat̄i sis̄ip̄ih̄it̄im̄i nutand̄i kandi waat̄iho 42 kiyahop̄i Autaahaat̄iho wat̄ip̄ih̄and̄i numwih̄i ahotahande.

⁶ Kand̄i ainj̄ih̄it̄indi kandam̄i maahomwaan̄j̄i nausaat̄i Autaahaat̄ihop̄i sis̄ip̄ih̄indaase. Iyat̄i am̄i Autaahaat̄ihom̄i amb̄ip̄at̄ap̄i sis̄ip̄ih̄indaase. Iyat̄i am̄i Autaahaat̄iho bimimb̄ip̄ih̄apuni am̄i usa yam̄ihapataat̄ih̄i ko bimimb̄ip̄ih̄i koaisaw̄i maas̄i bimohiȳih̄iyaapuni sis̄ip̄ih̄indaase.

⁷ Ainj̄ih̄it̄ihand̄i kiyat̄i kandi kaito tat̄i Autaahaat̄iho neh̄i winjas̄ih̄i kand̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ih̄iyai kand̄ihimatat̄i tiwat̄i ipatisat̄i am̄i kand̄i wat̄ip̄ih̄and̄i netaise is̄ih̄iya nahatiya kahatamat̄iponjaw̄ih̄iya yap̄ih̄i nahandaahiya p̄iw̄iha k̄iha k̄iha p̄iwaat̄iw̄i am̄i amb̄ip̄at̄i kahatamat̄ipetahiyai awaind̄ihandimatat̄i iwinjaat̄i bim̄it̄ando.

⁸ Is̄ih̄iya nahatiya yap̄ip̄atamb̄ih̄iya Autaahaat̄iho yap̄ip̄at̄i sanḡi kiyat̄i ahaih̄i sanḡi noaipasura kiyaaam̄i amb̄ip̄at̄i w̄it̄i ut̄ip̄iho as̄itimat̄itaat̄iw̄ihandaat̄ih̄i ah̄imotisaw̄ih̄iya siya nahatiya sand̄i ainj̄ih̄it̄indap̄i maarit̄iw̄i kandi nep̄i mep̄i autaahepumaitaapo. So ut̄ipo as̄itimat̄itaat̄iw̄ihandamo Mwaaho Sip̄isip̄ih̄ihom̄ihore j̄ihura tiwauh̄i napwis̄iho.

⁹ Am̄i utaaho atih̄irisahos̄i p̄iw̄ima k̄ima biyat̄i

atisati nene.

¹⁰ Utaaho wopi Autaahaatiho so napw̄it̄itaise tati namihanonaahi ami ko napw̄it̄itaise. Iyati utaaho wopi soai namatanaata tisaat̄itaapo tati namihanonaahi ami koaisi kana namatanaata tisaat̄itaapo. Saiwa siyati noaipahon̄ihi ami Autaahaatihomi is̄ihiya kiyaami ḡw̄unyaahoh̄it̄ihandi w̄indi namaamapi an̄itiwi is̄iwat̄itaat̄iwe.

¹¹ Aih̄i ami ainj̄ih̄it̄ihandi w̄indi yap̄ipataatihapi noaipas̄ih̄i nin̄i iwinjataayo kandami mit̄ihoaatihapi maasamaah̄ip̄iho sip̄isip̄ihomi maasamaap̄ihomatiyahauri nutatotaho. Iyataati ami kandami p̄w̄iha gap̄ipa akw̄iran̄iho awais̄iho gaatumwaan̄i noaipataise.

¹² Sandi ainj̄ih̄it̄ihandi kap̄ih̄i noaipas̄iho ainj̄ih̄it̄ihandi j̄ih̄i noaipas̄it̄ihandisati maasi bindataahura j̄ihomi wat̄ip̄ihandi nahandi ipot̄iho netaise. Neti bindata ainj̄ih̄it̄ihandi j̄ihandapi gaapundiwi kandami amb̄ipati nuwimaap̄ise undih̄i is̄ihiya yap̄ipataamb̄ihiyauni ami yap̄ipatuni kop̄i maarit̄iw̄i kandi nep̄i mep̄i autaahepumawaayo. Iyati kandi ainj̄ih̄it̄ihandi j̄ihandi asaaha ap̄ipaahi aungwohandi maip̄ihandi aim̄i neti nga napw̄itaahetahandi ndaahandi kandi asaaha ka aim̄i awasati yambwimanahore.

¹³ Kandi ainj̄ih̄it̄ihandi ipot̄i noaipas̄it̄ihandi wat̄ip̄ihaiwa wiwa kahatamat̄ipet̄ihaiwa awaiwaiwa kiyataise. Kandami wat̄ip̄ihaiwa kaiwaiwaami w̄indi kaind̄ihandi siyahande: Is̄ihiya nahatiyaami nd̄iheti sis̄ihaaran̄i

yam̄hapataat̄hap̄i t̄mahiyē tih̄i am̄i ka sis̄iha yam̄hapataat̄h̄iraap̄i yap̄ipataap̄ih̄i t̄mahiyataise.

14 Ainj̄ih̄it̄ihand̄i j̄ih̄i noaipas̄it̄ihandam̄i wat̄ip̄ihandaah̄i wat̄ip̄ihaiwa kahatamat̄ipetahaiwa kiyataise am̄i kandi kiyat̄i kaito tat̄i Autaahaat̄iho neh̄i iwinjas̄ih̄i wat̄ip̄ihaiwa kahatamat̄ipetahaiwa kiyataise. Kandam̄i siyat̄i kaind̄imandaah̄i is̄ih̄iya yap̄ipatamb̄ih̄iyai jaipundataase. Iyat̄i am̄i kand̄i is̄ih̄iyai sata kaundataase. “Sah̄i k̄imand̄i ainj̄ih̄it̄imand̄i j̄ih̄imandam̄i s̄iwipat̄i w̄it̄i kaiwise. Kaiwosaw̄i kandap̄i maarit̄iw̄i kandi nep̄i mep̄i autaahepumwaitaat̄iwo. Sand̄i ainj̄ih̄it̄imand̄i j̄ih̄ura namatanaat̄i kosasaih̄ir̄i wih̄iwih̄oan̄ap̄i otitahanaata kand̄i napw̄itando t̄iw̄i tisatauh̄ihandis̄i kand̄i w̄ind̄i namwaapwise, as̄it̄ihand̄i k̄imand̄i bindataise,” undataase.

15 Aih̄i sand̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i s̄iwipat̄i is̄ih̄iya kiyoh̄ipati ainj̄ih̄it̄ihand̄i kap̄ihand̄i 2 hand̄i mb̄ipa d̄it̄ih̄ir̄i kand̄i as̄itimatat̄i maarisat̄i p̄iwaat̄itand̄ih̄ir̄i nunyataise. Numwih̄i kat̄i s̄iwipat̄i maarisat̄i p̄iwandaase. Aih̄i am̄i nahatiya sand̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i j̄ih̄andam̄i s̄iwipatap̄i w̄ind̄i atot̄ip̄iwesaw̄i gaap̄imund̄iw̄i mep̄i autaahepumaamahoh̄iȳih̄iya siȳih̄iyai tiwauh̄i kiya napowaayopo.

16 Aih̄i am̄i ainj̄ih̄it̄ihand̄i kap̄ih̄i 2-hand̄i noaipas̄it̄ihand̄i katih̄i is̄ih̄iya nahatiyaam̄i ikw̄ir̄i gaat̄ih̄ireto am̄i am̄iteteto maak̄ih̄ir̄i s̄iwipat̄i w̄it̄i ahiyawaayopo. Is̄ih̄iya amb̄ipat̄i autaaah̄i ahotahiyaam̄ihetun̄i am̄i is̄ih̄iya

sanahiwitahapa yamihapataatihapĩ gaatinjihĩ nĩnĩ atisataayo. Sandĩ gaatinjitĩmandĩ asoaha waatĩ awaisiha gaatipamatiyatĩ gaatihĩ atisataayo. Sandĩ gaatinjitĩmandĩ isihya kwĩrenjoho kiyohiyihya kiyaaĩ kwĩrenjoho kiyauhĩ gaatipamatiyatĩ gaatinjihĩ nĩnĩ atisataayo.

³ Siya isiya Autaahaatĩho bimimbĩpĩhĩ komĩ ndĩhetunĩ amĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatatĩ nasisoari ahotĩmĩ naimbĩpaamĩ ndĩhetunĩ amĩ mĩtĩhiya 24 kaiwĩhiyaamĩ ndĩhetunĩ bitotawa aunĩhĩhĩrĩ wanĩhĩrĩ asĩrĩhĩrĩ katawaatopo. Siya isiya 144,000 kaiwĩmiya isihya yapĩpataapĩhĩ bimohiyĩhiyaamĩ otĩhatĩhapĩ Autaahaatĩho nunyatĩ numwaasawĩhiyaare. Aunĩhĩhĩrĩ asĩrĩhĩrĩ sĩrĩ kiyaisaahĩhĩ gĩwunyaatatĩ nusesĩpatahĩre. O isihya usa nehĩhiya sĩrĩ aunĩhĩhĩrĩ wĩndĩ gĩmaawunyaatatĩ namausesĩpatahĩre.

⁴ Siya isiya asĩhiya usaisawĩ ambĩpatĩ wĩndĩ tĩmaamaamaitawaawĩ kipatĩ atĩha waatĩhĩrĩ wĩndĩ ahĩmotahiyaare. Kiya tĩtĩhĩ gaahiya ainahiyĩhiya usĩhiya amĩ asĩhiyaisawĩ namopĩ nehĩ wenĩhiya waimwaaya apwainyĩhiyaamataiwĩ bimambĩwĩhiyaare. Sipĩsipĩho Mwaaho Sipĩpĩhoho wapĩhĩ naihĩhapĩ kiyaisangi niyohiyĩhiyaare. Siya isiya yapĩpataapĩhĩ bimohiyĩhiyaamĩhatĩhapĩ japĩhĩ numwaasawĩhiyaare. Siya isiya jĩhapĩhiyai namasatĩ komĩhiyaimatĩtaatĩwunĩ amĩ Sipĩsipĩho Mwaaho Sipĩpĩhohomĩhiyaimatĩtaatĩwunĩ numwaasawĩhiyaare.

⁵ Siya isiya piwaha jaiwĩtĩwaha wĩndĩ kamaatĩwĩmapĩhiyaare. Aiwĩ amĩ kiya wapa maipĩhapaapĩ piwaha owehiya ainahiyĩhiyaare.

*Enjerīhiya Murī Mingwaasi Pīwīha
Ausaawaayopo*

6 Aihī amī enjerīho wo pīrīrutiho yamīhapatamī otīhapīhī sanaihī nīnī iwinjataayo. So enjerīho pīwīha gaaha wanīha jinjapīhī nasisoarī bimītaatīwīhandamīha isīwahore isīhiya yapīpataapīhī bimohiyīhiyai ausaati kaundītandīho. Iyati isīhiya yapīhī nahandaahiyai amī ambīpati kahatamatīponjawīhiyai amī pīwīha nīnaasaamī ambīpati kahatamatīpetisawīhiya amī pīwīha kīha kīha pīwaatohiyīhiyai pīwīha ausaati kandītando.

7 Aihī ko waapīhītatī sandaase: “Isīhiya kiyohīwaiwa Autaahaatīho netī tipītapaati mmondandīhura aimī koaipataise. Isī sahī kopī yaiwī komī ambīpati mepī autaahēpumapīse. Ko yamīhapatunī yapīpatunī amī durīhīrī awairīhīrunī waapoho gwīharaahapa mwītītutati noati noamasīpīpaunī ahaisīhore.

8 Aihī amī enjerīho wo jīhī napisīhomī ipotī nīwipinjai nasataise. Ko enjerīho ipotī napisīho satati kandaase: “Aunahīpati awaipati Baabironīhandī aimī nopīsasīnataise! Ye, aimī nopīsasīnataise! Sati aunahīpati Baabironīhandī isīhiya nahatīyai waapoho nanīwī naharitaatīwīho wainīhandī nanīwī kīho kīhaatisawī ambīpati tīmaamaitīwīse undatī kiyaunjihī nehī kapa apīpaahī maipīhapaapaahīhī maarīho nusoasamapī kiyawaayopo. Sati aunahīpiti isīhiya nahatīyai siyaunjati Autaahaatīhoai apousonīhī yaawīhandī wīhoanīhandī isīhiyai

numwitandihiretemati kiyataise,” ndaase.

⁹⁻¹⁰ Aih+ ami enjeriho wo jih+ napisururami ipot+ nasataise. Ipot+ nasataat+ ko enjero waat+ kaahaata sandaase: “Utaaho wo sand+ ainjih+it+indapun+ ami kandami s+wipatapuni maaritati aunih+hiri+ aunih+it+ gaapundati mepi autaahemwati ami kandami ambipatami maak+hiri+ nd+maahomwaan+ amitetetisangi ami ikw+retisangi nes+ho Autaahaat+hoai apowind+hand+ waapoho wain+handamatiyat+ wapaisat+ tiwa nauh+mund+hand+ apowind+handami wipat+ kap+hopi nuhaunyon+h+ nandaise. Sand+ wain+nd+ apipaahi wat+p+hand+ Autaahaat+hoai apowind+hande. Iyat+ ko Autaahaat+homi enjer+hiyaami nd+hetun+ ami Sip+sip+ho Mwaaho Sip+p+hohomi nd+hetun+ kom+ ambipati apipaahi aungwohand+ yaaw+hand+ sis+ha dur+hiri+ naw+ha sar+paaheti t+hat+ nasasiwat+ noaatis+haara tundon+h+ naitaise.*

¹¹ Is+hiyai ambipati yaaw+hand+ sis+ha tundis+haami s+tipati kat+n+h+ nasisoari+ noaipatoaat+taise. Iyon+h+ is+hiya apat+h+ otap+haati w+nd+ ik+maan+w+ kand+n+h+ ambipati yaaw+hand+ nepi nowaat+taapo. Sand+ apaap+maah+e, siya is+miya yaaw+hand+ naitaat+w+mand+ ainjih+it+handapun+ kandami s+wipatapuni atot+p+wesaw+ gaapund+w+ ami kandami maak+hiri+ nehoh+it+handape.

* **14:9-10:** Naw+ha sar+paaheti sis+ha tahataahura apipaahi awaind+hand+ noaat+ dur+hand+ nimandati+ ami kandami and+h+ri+ maipiyati+ ainjotati+ kw+it+ho noaipati+ ami utaar+hand+ t+hat+oat+h+haap+topo.

12 Saiwa siya noaipahon̄h̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya and̄it̄it̄iw̄i bitop̄ise. Siya isiya Autaahaat̄ihom̄i win̄ihap̄ipa baiw̄i atiwī nep̄i win̄ihap̄ipa katir̄ih̄iret̄i japepih̄riw̄i am̄i Jisaasihop̄i ḡiwunyaahoh̄it̄ihand̄i namaamap̄i koai an̄tiw̄i is̄iwasohiȳhiyaare.

13 Aih̄i am̄i yam̄ihapataat̄ihap̄i p̄w̄iha wa siyaha noaipas̄h̄i n̄in̄i atisataayo. “K̄inȳi p̄w̄iha sat̄ip̄i j̄pat̄ipaime. ‘Wanun̄i am̄i ipot̄i ipotun̄i is̄ihiya Awais̄hop̄i baiw̄i ḡiwunyaap̄ihiya napohiȳhiya gaas̄i kiya maarit̄iw̄ise,’ ” ndaase. Aih̄i am̄i It̄ip̄iho Gaahoisangi sandaase: “Kiya ak̄it̄in̄h̄i ap̄ipaah̄i maarit̄iw̄ise kiyaam̄i dip̄iwaat̄iw̄i kiyoh̄iwaiwais̄i ik̄indaat̄iw̄ihand̄i naitaat̄iw̄i aim̄i namawaayowo. Aiwī am̄i kiya neh̄i w̄ind̄i namaitaapo. Kiyaam̄i gaahaiwa napait̄iw̄i kiyoh̄iwaiwai maas̄i kiyaisat̄i notaise,” tawaatopo.

Nandapa Yap̄ipataap̄ih̄i T̄imetat̄i Aim̄i Akuraih̄i K̄ipw̄itaat̄iw̄ihure

14 Aih̄i am̄i n̄in̄i jap̄ih̄i jata t̄iwipatī w̄it̄i k̄ihoep̄hati iwinjataayo. Aih̄i kat̄i t̄iwipataat̄ih̄i utaaho wo Is̄ihiyaam̄i Saaho J̄homat̄iyaho sat̄i t̄iwipitaat̄ih̄i bimih̄i usonataayo. So utaasom̄i m̄it̄ihoaat̄ih̄i tingaat̄iha wa gor̄ihanda kaiw̄iha nipaatahore. Iyat̄i ko kom̄i ikw̄iret̄i namatanaat̄i wanaat̄i uk̄ih̄iramatiyat̄i ikosindahanaat̄i ap̄ipaah̄i t̄ip̄ipa kiyahanaat̄i is̄iwahore.

15 Aih̄i am̄i enjer̄iho wo Autaahaat̄ihom̄i an̄ip̄ip̄ihap̄i noaipasi nasataise. Nasat̄i enjer̄iho t̄iwipataat̄ih̄i bimis̄ihoai waat̄i kaahaata sata kaundataase: “K̄inȳi

namatîmanaati nepapi nandîmba tîsatîpî
kumwe nandapa yapîpataapîhapa aimî tîhatî
tîmendaiso. Wani kîmura nandapa akurahi
kîpwîtaatîwîhuraaso,” ndaase.

16 Aihî ko tîwîpataatîhî bimisîho namatanaati
isîwati yatîhî nambîtatî mîhaapi yapîpataapîhî
nahataapîpîhî nandapa aimî tîhatî tîmetimbîpa
tîsatî kîpotaise.

17 Aihî amî enjerîho wo Autaahaatîhomî
anjîpîpîhî yamîhapataatîhapi noaipasi
nasataise. Iyatî amî koaisangi namatanaati
apîpaahî tîmwîpîhanaati ukîhîramatîyatî
nangîsandîhanaati isîwahore.

18 Aihî amî enjerîho woaisangi
arîtaahandaatîhapi nehîhaati noaipasi
nasataise. So enjero sisîha jatîtandî
watîpîhandîshore. Aihî ko waapîhîta
namataanaati apîpaahî tîmwîpîhanaati
isîwatisîhoai sata kaundataase: “Yapîpataapîhî
nahataapîpîhî wainîhandamî yandîpîho aimî
tîhatî mimotî ahondaise. Isî kînyi kînyi
namatîmanaata namandîpapi wainîhandamî
yandîpîho nepî wonjaapîhî ahoaimbî ahiye,”
undataase.

19 Aihî ko enjerîho mîhaapi yapîpataapîhî
nahataapîpîhî nambîtatî komî namatanaati
tîmwîpîhanaata yapîpataapîhî wainîhandamî
yandîpîho namandîpati ahoyatî ahiyataise.
Ahiyatî netî kandî wainîhandî tîmwaamwisatî
jasatî namwaitandîhandaatîhî ahiyataise.
Siyatî kaîndîmandî sandî Autaahaatîhoai
apowîndîhandapî namîhanahandî kiyataise.

20 Aihî kandî wainîhandamî yandîpîho

jasati timwaamwisati namwaitandihandaahi aunahipatami ipaahaapi nehahaati jasati namotaise. Kandaahi taati tiwati jasihhura jitipati nehahaati noaipati nehahaati jitipati waapihaatamatiyati 300 kiro mitaahandi usepupwi notaise. Aih ami kati jitipatami autaahi nimainji sanaindihandi maasapiho osihandami mitihaumwaanjndaise.

15

Enjerihiya 7 Kaiwihiya Wapa Maipihaiwa 7 Kiyahaiwa Isiwatawaayopo

¹ Aih ami windi wipetahandi yamipataatih noaipasih jataayo. Jataati nin apipaahi waati aungwohandi yayataayo. Nin saindi jata jhaati enjerihiya 7 kaiwihiya ami apipaahi maipihaiwa 7 kaiwihaiwa ishiya yapipatambhiyai naanati yaawihandi numwitaatiwihaiwa isiwasauhi nin mmonataayo. Saiwa apipaahi maipiwai jhaati wapa windi namoaipaitandi Autaahaathoai apowindihandami ipotihaiwe. Ami saiwaisati Autaahaathoai apowindihandi aimi owendaise.

² Aih nin jata durihiri wiri garaasihomatiyahiri sisihaisahiri ahethi jataayo. Kaihi sandi durindaini ishiya windi ainjihitihandisuni kandami siwipatisuni ami kandami ambipatami nambaahandisuni ahosumwapo pohipwiiwi tip ipihatisohiyhiya kiri durihiraini apwitihiri kwirenjoho Autaahaatho numwih isipi bitotawaayopo.

³ Aih kiya Autaahaathomi otipipatiho Mosesihomi aunihihiruni ami Sipisipihohi

Mwaaho sipîpîhohomî aunîhîhîrî satîwî katawaatopo: “Awaisîhonjî Autaahaatîhone, kînyî nahatewa watîpîhaiwaisahonjî otîpîpatî watîpîhaiwa wîpetahaiwa kiyapaise. Kainîhî nyahî mmonîhaawî nyamî maarîho owenyendaise. Awaisîhonjî Kinîhonjî isîhiya nahatiyai jinjapîhî jinjapîhî iwinjatingîhone. Kînyî kaingîwîmaiwa apîpaahî tîtîhî akîtîhaiwa kiyapaise.

⁴ Awaisîhonjî kînyî naasonjîhî ainahîhonjî bindapaise. Isî isîhiya nahatiya kinyapî yaiwî kînyî ambîpati mepî autaahepîmapîse. Isîhiya nahatiya napîwî kinyapî aunîhîhîrî katîwî gaapundîtaapo kînyî gaahaiwa tîtîhaiwa kaingîwaiwa aimî auta noaipasîhî mmonawaawo,” tîwî aunîhîhîrî katawaatopo.

⁵ Saiwa siyatî noaipatî aimî owetîhî nînî japîhî jata amî nehî kandi windî ahotîhî iwinjataayo. Autaahaatîhomî añaanî awaisaañaanemahohîtîhandî serîhandî yamîhapataatîhî ahetisaañaanî sawaho bindataatî pîwîha wîsasisîhaapî akîtî akaahe tîtîandîhaanî nundîhî mmonataayo.

⁶ Aihî enjerîhiya 7 kaiwîhiya amî wiwa apîpaahî maipîhaiwa 7 kaiwîhaiwa isîhiyai netî nusopîsasîtandîhaiwa kiya isîpî Autaahaatîhomî anîtîtîhapî noaipasi nasawaayopo. Aiwî kiya enjerîhiya apotîhîrî kîhoepîhîrî apîpaahî gaahîrî nusaataahîrî niyopîhiyaare. Aiwî amî kiya yamepatî wîtî gaahatî gorîhanda kaiwîhatî kiyaamî kîrîwîpatotî utîhîramataiwî nîpaatîwî wisasanîwîhiyaare.

⁷ Aihî wapa 4 kiyahapa asîtimatatî nasisoari

ahotim̄i naimbipaami w̄indi wapa disihaiwa gorihanda kaiw̄ihaiwaami 7 kaiw̄ihaiwa netat̄i kiya enjer̄hiya 7 kaiw̄ihiyai nunyataise. Saiwa disiswaat̄ih̄i Autaahaat̄iho nasisoari bi-maam̄i nais̄hom̄i apowind̄hand̄i tisaitat̄i ahota-haiwaare.

⁸ Aih̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄j̄it̄it̄ih̄i nau-sainj̄it̄ihand̄i yundanȳhaam̄i sit̄ipati sisar̄ih̄irun̄i Autaahaat̄ihom̄i wat̄ip̄ihandun̄i kat̄ih̄i waati tisaah̄iwa ahondaise. Aih̄i isihiya ap̄ipaah̄i nga w̄indi kat̄ih̄i nam̄indaitaapo. Ap̄ipaah̄i owet̄it̄aise. Kiya neh̄i jatawaayopo enjer̄hiya 7 kaiw̄ihiya ap̄ipaah̄i maip̄ihaiwaami disihaiwa 7 kiyahaiwaara ot̄ip̄ipati kaiw̄i owemasaihapo.

16

Disihaiwa 7 Kiyahaiwa Autaahaat̄ihom̄i Apowind̄hand̄i Ahotiwaiwa Nepuhowaayopo

¹ Aih̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄j̄it̄it̄ih̄i utaa ho wom̄i gap̄ipa noaipas̄ih̄i n̄n̄i atisataayo. Sapa gap̄ipa enjer̄hiya 7 kaiw̄ihiyai waap̄ih̄it̄it̄i sata kaundataase: “Sah̄i saiwa disimaiwa Autaahaat̄ihom̄i apowind̄hand̄i ahotiwi-maiwa nep̄i m̄haap̄i yap̄ipataap̄ih̄i nepuh̄iwise,” undat̄i kaundataase.

² Kaih̄i enjer̄ho j̄ho kom̄i disihand̄i net̄i m̄haap̄i yap̄ipat̄et̄i nepuhotaise. Nepuhih̄i asaaha kahatamat̄ipetahaiwa ap̄ipaah̄i maip̄ihaiwa wat̄ip̄ihaiwa aungwohaiwa isihiya ainj̄ih̄it̄ihandam̄i maak̄ih̄ir̄i nep̄i ahetat̄i am̄i kandam̄i siwipatap̄i maarit̄iw̄i kat̄i siwipatis̄i

mep̄i autaahepumap̄i gaapundohiȳ+hiyaam̄i amb̄ipateti noaipataise.

³ Kaih̄i am̄i enjer̄iho kap̄iho kom̄i disihand̄i net̄i dur̄ih̄+raat̄ih̄ nepuhotaise. Nepuhih̄i dur̄ih̄ir̄i noaipat̄i is̄ihiya napohiȳ+hiyaam̄i j̄it̄ip̄atamatetahand̄i nimaanataise. Kaih̄i kahapaamap̄ipa kat̄ih̄i as̄ip̄ipa bimimb̄ipa kapaan̄ih̄i napotaise.

⁴ Kaih̄i kap̄ih̄i enjer̄iho 3 ho kom̄i disihand̄i net̄i waap̄ih̄aat̄i awaiwaiwetun̄i am̄i waapoho gw̄iharaahoetun̄i nepuhotaise. Nepuhih̄i waapoho nahataapa noaipat̄i j̄it̄ip̄indaise.

⁵ Kaih̄i enjer̄iho waapoho waap̄ih̄aat̄i jatis̄iho satat̄i katih̄i n̄n̄i atisataayo. “Autaaahat̄ihon̄e, k̄inȳi j̄ih̄i ap̄ipaah̄i aimehura biminḡihon̄i kon̄in̄ih̄i am̄i wan̄isangi kon̄in̄ih̄i bindapaise. K̄inȳi Autaaahat̄ihon̄i ainah̄ihon̄i gaahon̄e. K̄inȳi is̄ihiyai am̄i wap̄ai tip̄itapaap̄i mmon̄ihinḡit̄ihand̄i ap̄ipaah̄i ak̄it̄in̄ih̄i t̄it̄ihaiwa kiyapaise.

⁶ Is̄imiya siya kinȳi ot̄ip̄ip̄at̄ihiya p̄w̄iha angusaahohiȳ+hiyaisun̄i am̄i is̄ihiya kinȳihiya kinyap̄i ḡihunyaahohiȳ+hiyaisun̄i siȳ+hiyai tiwauh̄i napwauh̄i kiyaam̄i j̄it̄ip̄at̄i nep̄i nuhoaahohiȳ+hiyaare. Aih̄i am̄i wan̄i k̄inȳi kiyai kandap̄i wihoaan̄ihand̄i t̄it̄ih̄i j̄it̄ip̄at̄i aim̄i kiya nandaat̄iw̄i nunyapaise. Am̄i sand̄ih̄i t̄it̄ih̄i kaimb̄i is̄ihiya maip̄+hiyai kiyaam̄i kiyoh̄ir̄ih̄iret̄i japep̄ih̄ir̄ip̄i nunyapaise,” tat̄i katih̄i n̄n̄i atisataayo.

⁷ Aih̄i am̄i n̄n̄i ar̄itaahandaap̄ihap̄i utaaho wom̄i maahomwaan̄i p̄w̄iha atisataayo. Iyataat̄i sa p̄iwa sataha atisataayo:

“Awaisîhone. Kînyî Autaahaatîhonî nahatewa watîpîhaiwaisapîhone. Kînyî isîhiyaisî tipîtapaapî usonîpî saiwî saiwîhiyaate undingîpîpa tîîhî akîîhaiwa kiyapaise,” ndaase.

⁸ Aihî amî enjerîho 4 ho komî disihandî ipîhoasînî nepuhotaise. Aihî Autaahaatîho ipîhoai netî waatî dimaasîhî ko waatî aungwohandî watîpîho ipîndaatî isîhiyai netî waatî kora tîhataise.

⁹ Ipîho siyatî namatîtatî waatî mîtaahî ipîndaatî isîhiyai netî tîperipatî kora tîhataise. Saihîhandî kiya isiya Autaahaatîho saiwa apîpaahî maipîmaiwa jatataatî amî netî nusoaasîtandî watîpîhandî nahandî komîhetî ahotisîhomî ambîpatapî maipîha katiwî nepî nopîsasîwî katapî sisîpîhîtawaatopo. Aiwî kiya wîndî sandapî kiyaamî maipîhaiwaatîhapî namepemaitîwî amî Autaahaatîhoai nepî nîwimaapî amî ambîpatî awaipatî wîndî namunyopo. Owetise.

¹⁰ Kaihî enjerîho 5 ho komî disihandî utaaho ainjîhîho awaisîhoematatî bindataatî isîhiyai iwinjatimbîpîhî komî siya kinîhandaapîhî nepuhotaise. Aihî ko ainjîhîho isîhiyai iwinjaatî bimimbîpîhî nahataapîpîhî asîhatamataise. Aihî isîhiyai ambîpatî apîpaahî maipiyatî yaawihî nahîriwî kiyaamî omasîha ikwînîwî nanîwî tipîpapî nehotawaayopo.

¹¹ Sawimainjîhandî kandî kiya kiyaamî maipîhaiwa kiyohîwaiwaatîhapî wîndî namepemaitîwî amî kiyaamî ambîpatî yaawatî asaahaiwa nîwinjîtîhandapî

yamîhapataatîhapî Autaahaatîhopî maipîha katîwî sisipîhitawaatopo.

12 Aihî enjerîho kapîho 6 ho komî disiho apîpaahî maipîhaiwaisaho waapîhaatî awaisaamaatî Yupîretisîhaatetî nepuhîhî kaatî napatatî apîpaahî awasataise. Kinîhiya awaisawîhiya ipîho noaipasihooanqapîhiya kaatî waapîhaatî nahaitîtaatîwî daihîra nutatî japwaatatî tîmetîtandî sandî noaipataise.

13 Kaihî amî nînî jata itîpîho maipîhapa yapwîtîhîramatîyahapa 3 kiyahapa noaipasîhî iwinjataayo. Iyatî sapa itîpîho maipîhapaamî wo akwîranîho apîpaahî awaisîhomî maahomwaanqapî noaipatî amî wo uta ainjîhîhomî maahomwaanqapî noaipatî amî wo utaaho pîwîha jaiwîtîha ausaasîho pîropetîhomî maahomwaanqapî noaipasîhî nînî iwinjataayo.

14 Amî sapa itîpîmo Bwaasîrîhîramî itîpîho apîpaahî maipîhapa gonipatî watîpîhaiwa kaitaatîwî watîpîhandisahapaare. Kapa yapîpataapîhî kinîhiyenda notaise. Notî kinîhiya nahatîyai netî ahoyatî amî Awaisîho Autaahaatîho nahatewa watîpîhaiwaisahomî asisîha awaisîhetî ko sawahoaisawî tundaatîwî numwaasi nasataise. Kinîhiya nahatîyaisî kiyaamî pwîsipî yaipa kiyohiyîhiyaisawî nepî ahoaiwî numwaasi napisaihî amî pwîsipatî awaipatî noaipahonîhî awaisîhoaisawî tunnîwî yahwîndaatîwo.

15 “Atîwîse! Ikohiya ikondaatîwî akiyaahî nasopatamataindî nînî napîto. Utaaho wo wîndî nanîhiyatî namototatî komî utî apotîhîrî niyotî nipandanîhî tîmetatî amî ko wîndî so-

maahometan̄ih̄i is̄ih̄iya winjasaihi w̄indi ma-
maaw̄tandi jatis̄ho gaasi maaritane ami koai
w̄indi mamaaw̄taiso.”

16 Aih̄i it̄ip̄ho maip̄hapa kin̄hiya
nahataap̄ip̄hiya nahatiyai net̄i numwaasi nasat̄i
wap̄ih̄i P̄iw̄iha Ip̄iruhaara Ar̄imaaketon̄ihande
tiw̄i amb̄ih̄itoh̄ip̄ip̄ih̄i ahoyataise.

17 Aih̄i enjer̄ho 7 ho kom̄i disihand̄i
tiw̄ipatami ot̄hamwaan̄i nepuhih̄i Autaa-
haat̄ihomi an̄ihand̄i awaind̄ihandaat̄ihap̄i ami
ko bimis̄ho siya kin̄hand̄i gw̄it̄ihoasin̄hap̄i
p̄iw̄iha wa waap̄ih̄ita satat̄i kandaase: “N̄in̄i
nahataapa kaim̄i nap̄it̄i wan̄i kapaan̄ih̄i aim̄i
owendaise,” tat̄i kandaase.

18 Aih̄i kin̄ap̄ipa nahataap̄ip̄ih̄i kin̄apinataise.
Ami yam̄ihapataat̄ihap̄i kir̄ih̄irupa
awaind̄ihand̄i ganat̄i nawatepw̄inataise.
Aih̄i am̄i asoaaha aungwohaiwa waat̄i
gandaase. Iyat̄i am̄i ip̄ipat̄ipati aungwohand̄i
ip̄ipat̄ipinataise. Sat̄i ip̄ipat̄ipiti ap̄ipaah̄i
awaipate. Ip̄ipat̄ipati siyahat̄i jihura is̄ih̄iya
bimaami nasohura w̄indi namwaipase. Owetise.
Neh̄i wan̄i kimat̄i ap̄ipaah̄i awaipat̄i noaipataise.

19 Kaih̄i aunah̄ipati awaipat̄i Baabiron̄ihand̄i
mauri mand̄i nas̄ipataise. Aih̄i am̄i sat̄i
ip̄ipat̄ipitaah̄i is̄ih̄iya nahatiyaami am̄i yap̄ipati
nahatewaami aunah̄ip̄ihaiwa awaiwaiwaisangi
t̄imahiyat̄i net̄i kaiwaan̄ih̄i nosasinataise.
Aih̄i am̄i Autaahaat̄ho aunah̄ipati awaipat̄i
Baabiron̄ihandap̄i gw̄inyaataat̄i koai
apowind̄ihandami wain̄ihand̄i am̄i kom̄i
mand̄iha net̄i n̄iwinaamanat̄i sis̄iha nusaatis̄ho

kaap+ho neti nipinjati w+wiwati nandandi numwih+ nanataise.

²⁰ Kaih+ yap+honya dur+h+rami ot+haati ahotisonyonya nahatonya ip+pat+pata neti dur+h+ri namaasas+h+ owendaise. Aih+ ami sis+h+iwaisangi wiwa mot+nat+ kaiwaan+h+ owetamataise.

²¹ Kaih+ wipati nd+ha yam+hapataat+hap+ waat+ aungwohaiwa t+mahiyataise. Wipati nd+ha yam+hapataat+hap+ t+m+h+iwaiwa n+naasaindam+ naan+ind+hand+ 45 kiro kiyate. Saiwa nd+ha yam+hapataat+hap+ is+h+iyaam+het+ t+mahiyataat+ is+h+iyai neti waat+ nusosasataise. Aih+ is+h+iya sat+wi, "Autaahaat+ho nd+ha ap+paah+ wat+p+h+iwai maip+h+iwai napaap+ neti nyam+het+ t+mase?" t+w+ Autaahaat+h+op+ it+h+t+wi piwaha maip+ha kopi katawaatopo.

17

Enjer+ho Jon+hoai Apopaati Daih+raap+haati Nunjataise

¹ Enjer+h+iya 7 kaiw+h+iya disihaiwa 7 kaiw+h+iwai is+wasohiy+h+iyaam+ wo nasat+ ningisi sandataase: "K+ny+ namme. Apopaati waat+ p+h+tati is+h+iya taahiy+h+iya k+h+iyaisat+ amb+pati t+maamaitat+ daayatoaat+isaamaati kaatam+ saind+handap+ wihooan+hand+ yaaw+hand+ nes+t+hand+ nin+ gis+ nangis+taano. Kaati waap+h+aat+ taah+w+iwai noaapw+j+p+p+h+ bimisaamaato.

² Ami is+h+iya kin+h+iya yap+h+ nahataahiya kaatisaw+ amb+pati t+maamaitawaayopo. Aiw+ is+h+iya usa yap+h+ nahandaahiyaisangi kaatisaw+

ambipati tīmaamaitawaayopo. Saiwi kaatisawi ambipati tīmaamaitawaawi waapoho nanīwi naharitaatiwo nanīwi naharisohipatamataiwi kiya naharisawaayopo,” ndataase.

³ Aihī Itipīho Gaaho nisīhetī waatī nanoaipatī nisaitihī amī nisī maarīhomī ndīha nanorīhaatihī amī enjerīho nīngisī nanīmaasi isīhiya owehapīhī notaise. Aihī nundī kapīhī mmonata apopaatī waatī ainjīhīho amatenīhoaasīnī bimihī iwinjataayo. So ainjīhīhomīhetī ambipati itīhapīpa sisīpīhītīwīhaiwa gaamati jīpatīpīndataise. Aihī ko ainjīhīho mītīho 7 kiyahaiwaisahore. Aihī amī komī mītīhoaatīhapī maasamaahīpīho mwītīhīrī 10 kiyahaiwa nutatī ahetahore.

⁴ Iyataatī saatī apopaatī apotīhīrī nyanyipīhīrī amī amatenīhīrī niyotī nipaatahaate. Iyatī amī kaatamī ambīpatetunī amī apotīhīretunī wapa yundanyīha gorīhandī amī yumbīpa nawīha otiwa kambwaatī gaahapa amī konaarapīho nawīho apīpaahī awaisīhotīhapa wīra naahīpotī yundanyainahaate. Iyatī amī kaatī kaatamī ikwīrī wīraahī wīpatī kaapīho gorīhanda kaiwīho isīwahaate. Iyatī ko gorī kaapopī kaatamī kihīyaisatī ambipati tīmaamaitatī ainjotatī apīpaahī maipīhaiwa kaiwaiwa tisaitatī windataise.

⁵ Amī kaatamī ndīmaahomwaanī amītetetī ambipati wītī nehī sīwīpatī kaatame-tirīhīretapī namīhanīwī satīwī: “Aunahīpatī Awaipati Baapironīhandī Sandī usīhiya asīhiya daihīraapīhiyaamunī amī Isīhiya Apīpaahī Maipīhaiwa Kiyohiyīhiyaamunī

Yapîpatambîhiya Apîpaahi Maipîhapa
Kahatamatîpetîhapa Nahataapaami Tanyaaha
Sanaate,” tîwîhati jîpatîpindahate.

⁶ Iyataati saati apopaati Autaahaatîhomî
isîhiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiya “nyahî
komîhiyaane,” tîwî komî ambîpati pîwîha wîndî
namwoasawi awusaahohiyîhiya siyîhiyai
tiwamainjîhaate. Kaati siyahaatisî kiya tiwa-
masawîhiyaami jîtîpati nanati ami waapoho
watîpîho nanîwî naharisohîhomatiyatî naharihi
nîni kaati winjati mmonataayo.

Aihî nîni kaati saindî iwinjataati yaindîmati
ami waati gwînyaataayo.

⁷ Siyonîhandî kandî ami enjerîho nîngisî
sandataase: “Kînyî napindapî yaimbîmapî waati
gwînyaahise? Nîni gisî kîmaati apomaatami
ambîpatami tanyaahapuni ami ainjîho kaati
netî awîtimasîho mitîho 7 kiyahoaisaho ami
maasamaahîpîho 10 kiyahaiwaisahopimaawi
kahîtîtaano.

⁸ Ainjîho so kînyî aimî iwinjahingo, ko jîhî
bimainjahoe. Bimainjaho ko ami wani wometati
wo bîmimise. Bîmindataahandî kandî ami ko
animwaahîpati tapotaaha apîpaahi owehati
etaihîrombî nasaamanati noainji noaipaitaise.
Siyati noaipasi niyonîhî koaisî Kîraisîho
netî koaisîhî owemahonîhî ami ko konîhî
apîpaahî owetîtaise. Iyonîhî yapîpataapîhiya
isîhiya nahatiya wuwanihura Autaahaatîho
yapîpati yamîhapatî kahapaamapîpa
kaisuraapî namasati kiyaami ambîpati
utîpîhandî isîhiya asîtimatîtaatiwîhandatîhî
ahîmotisawîhiya ko ainjîhoai usonawaawi yaiwî

aatîwîmaitaapo amî ko jîhî bimainjatî amî wanî wometamatatîho ko amî noaipataiso.

⁹ Utaaho amîtîha gaahaisaho kîmandapî koaisî gîwunyaatatî nusesîpatîtaise: Mîtîho 7 kiya-maiwa saiwa tipatî sîhoarîhîrî sisîhaiwa kai-waasinî apopaatî bimiwaiwe. Sisîho tipatî sîhoarîhîrî 7 kiyamaiwa saiwa awaisawîhiya kinîhiya 7 kaiwîhiyaapî namîhanataise.

¹⁰ Siyaamî 5 kaiwîhiya aimî noaipapîhiyaasî tîmahiyawî nepî nopîsasîniwî aimî owetopo. Aihî wanî naasohî kîmo bindataise. Aihî amî wo sangî noapatî awaisîho kinîhoemainje. Isî ko noapatî awaisîhoematatî nehî masîhonjapî bimîtaise.

¹¹ O amî so ainjîhîmo jîhura bimainjaho ko wo bimimindîmandî sandî amî ko kinîho 8 hoematatî noaipaitandîhandape. Iyataahandî kandî so kinîho kinîhiya 7 kaiwîhiya noaipahohiyîhiyaamîhore. Isî ko noapatatî ketî netî nopîsasînatî owetîtandîhore.

¹² Maasamaahîpîho 10 kiyahaiwa ainjîhîhomî mîtîhaiwetapî nutihî mmonîhingîwîmaiwa awaisawîhiya kinîhiya 10 kaiwîhiyaapî namîhanahaiwaare. Isîhiya kinîhiya sangî watîpîhandî nepî noaipahopo. Isî kiya noaipapî watîpîhandî kîmo ainjîhîmoaisawî maasî naitaapo. Watîpîhandî nepî ipîhomî yunjîsîha auwaahandî nehî naasaindapî kinîhiyaimatîwî isîhiyai iwinjaawî bimîtaapo.

¹³ Siya kinîhiya noaipawaahura maarîho amî amîtîha nehî naasaindîhî gwînyaapî kiyaamî watîpîhandî amî wandîha ainjîhîhoai numwîtaapo.

14 Aiwî amî kiya Sipîsipîho Sipîpîhohoaisawî kiyaamî pwîsipî yaipatî nupwî nesi tunnîwî yahwîndaapo. Saiwî tunnîwî yahwînawaawî Sipîsipî Mwaaho Sipîpîhoho kohematatî kiyai tiwatî yahotî ipîhatisataise. Amî ko awaisawîhiyaamî Awaisîhotatî amî kinîhiyaamî Kinîhoso. Iyatî isîhiya komîhiyaimatîtaatîwî gaatatî namîhainjawîhiya komî pîwîha akîti akaaha baiwî japepîhîrîwî isîwatohiyîhiyaisatî pwîsipatî satî tunnatî yahwînatî awaisawîhiyai netî ipîhatitaise.

15 Aihî amî jîhaatî enjerîho ningi sandataase: “Waapîhaatî awaiwai taahîwaiwa noapwinyaataatî apopaatî kihiyaisatî ambîpatî tîmaamaitisaamaatî bimihî kinîyî iwinjahingîtîmandî waapîhaatî saatî isîhiya nahatiya yapîhî nahandaahiya pîwîha kîha kîha pîwaatohiyîhiya amî ambîpatî kahatamatîpetisawîhiyaapî namîhanataise.

16 Maasamaahîpîho 10 kiyahaiwa mmonîhingîwîmaiwaunî ainjîhîhounî apopaatî kihiyaisatî ambîpatî tîmaamaitisaamaatî tiworisaimatîwî kiya kaati mandîtîwiwî nepî kaati yandîhî nehî sawahaatîhemapî amî kaatamî apotîhîrî nesîpamapî nepî somaahaatemaitaapo. Aiwî kaatamî ambîpatî nepî kupwîwîmapî wihoanjîhatî katinîhî sisîhaapîhî tîhoasaihî kaatîhî tîhamaitaise.

17 Sandî nehîmaahe. Autaahaatîho saiwa saiwî kaiwîse undatî netî gîwunyaahonîhî kinîhiya saiwa kaitaapo. Autaahaatîho sawaho saiwa noaipaitandî jîhura katatî ahaihîhaiwaaso. Isî kiya kinîhiya maarîho naasohî amî amîtîha

naasaahi gwinyaapi naasaahinw kiyaami watipihandi kinjhiyaimatiwi bimitaatiwi watipihaiwa ami wandiha nehohiwaiwa nahatewa ko ainjhihoai numwitaapo. Saiwa siyati noaipapi noti sawahomi piwaha katiwaiwaami akipipa nahataapa noaipati owetonihuraatitaise.

¹⁸ Saati apomaati kinyi aimi iwinjahingaamimaati aunahipati awaipati ami katami kinjho kinjhiya nahatiya yapih nahandaahiyai osamati iwinjaati bimisihopi namhanataise,” ndataase.

18

Autaahaaticho Aunahipati Baabironihandi Aim Neti Nopisamataise

¹ Saiwa siyati noaipati aimi owetihini jata enjeriho asoho wo wandihaisaho yamihapataatihapi noaatipasi napihhoai iwinjataayo. Iyati ko watipihandi apipaahi awaindihandisaho. Aih ami komi nausainjithandaahi yapih nahanda nusaatati bosaasinataise.

² Aih ko enjero waati satati kaahandaase: “Aunahipati awaipati Baabironihandi wani aimi nosasinataise. Aimi wani neti nosasinati owendaise. Kati wani noaipati akwiripitati itipho maipihapa nahataapa kahatamatipetahapa nasati bimibandihatimatataise. Iyati itipho maipihapa ami kohasipho maipho ami wapa koho apipaahi maipihapa ainjotahapa nasati ahominati bimibandihatimatataise.

3 Am̄i is̄ih̄iya nahatiya maip̄ihat̄i kaiw̄i kat̄i aunah̄ip̄itisaw̄i amb̄ip̄at̄i t̄imaamaitot̄ihandape. Kat̄i aunah̄imatam̄i waapoho wain̄hand̄i p̄ih̄it̄iw̄i nan̄iw̄i naharisoh̄ip̄atamataiwo. Aih̄i am̄i kin̄j̄hiya yap̄ih̄i nahandaahap̄ih̄iya kat̄i aunah̄imatisaw̄i amb̄ip̄at̄i t̄imaamaitawaayopo. Aih̄i am̄i is̄ih̄iya yap̄ih̄i nahandaahiya naw̄ihop̄i ot̄ip̄ip̄at̄i kiyohiȳih̄iya maip̄ihaiwa w̄ind̄i mamaawih̄i kaatisaw̄i top̄itaata waak̄i kiyoh̄ir̄ih̄iretap̄i naw̄iho aungwohaiwa newaayopo. Kaat̄i neh̄i kaatam̄i maaritir̄ih̄iret̄i autaahinjaat̄i maip̄ihaiwa kiyahaate,” tat̄i waap̄ih̄it̄at̄i kandaase.

4 Aih̄i utaaho wom̄i maahomwaan̄j̄ yam̄ihapataat̄ihap̄i satat̄i noaipasih̄i nin̄i atisataayo: “Nis̄i is̄ih̄iyaate. Aunah̄ip̄at̄i kim̄at̄i namasis̄i noaipasi nap̄iw̄ise wiwa kim̄at̄i aunah̄imat̄i maip̄ihaiwa kiyon̄ih̄i sangimaaw̄i kaitaawo. Aiw̄i am̄i kim̄at̄i aunah̄imatam̄i maip̄ihaiwa kain̄d̄ihandap̄i wihooan̄j̄hand̄i maip̄ihand̄i yaaw̄ihand̄i nehon̄ih̄i am̄i sangimaaw̄i nep̄ipano.

5 Katam̄i maip̄ihaiwa tiwat̄i nyepiyat̄i kaim̄i napih̄i maip̄ihaiwa ahot̄im̄i nasat̄i yam̄ihapataat̄indaiso. Autaahaat̄ihoh̄i katam̄i maip̄ihaiwa kaiwaiwaah̄i biyat̄i mmonat̄i gw̄inyaahore.

6 Kat̄i sangis̄i kasiwaiwaap̄i sah̄i baiw̄i gw̄inyaap̄i am̄i t̄it̄ih̄i kamwaan̄j̄ kat̄i kaiw̄i wihooan̄j̄hand̄i nunyaw̄ise. Kat̄i maip̄ihaiwa kahatamat̄ip̄etahaiwa jin̄j̄haatema kasisat̄i nasamind̄ihandap̄i am̄i sah̄i wihooan̄j̄hand̄i j̄ihand̄i nunyawosaw̄i am̄i j̄ihaat̄i w̄ind̄i

tiwatîhaatî nunyawîse. Waapoho wainîhandamî watîpîhandî nuhaatî nasinyataisî amî sangisangi katî katamî kaipatî kaiwî waapoho wainîhandî watîpîhandî jîhaatî nunyawosawî amî wainîhandî apîpaahî watîpîhandî nuhaapî kaiwî katî usaisî numwipatamataiwî nunyawîse.

⁷ Satî aunahîpiti sawandîpî naimaatî maipîhaiwa kahatamatîpetahaiwa pîhitatî kîhiyaisatî kiyatî timaamaitîhatisî amî katamî kaiwaiwaapî namîhanîwî wihooanjîhaiwa katisî sahî waatî tiwatî nyepaiwî yaawîhaiwa nunyawîse. Saisaihî katî ambîpatî yaawîhandî netaatî katî pîhitatî gwîtando. Iyataatî saatî sawahaatapî satahaate: “Nîni awaisaamaanîni kwinîhaanimatîti amî nîni isîhiyai iwinjaatî bindataayo. Aindî nîni osîhaamaanînîmaahe. Owetise. Yaasîhaiwa wiwa nîni netaatî gwîtandîhaiwa windî nîngisaapîhi namaanoaipaitaise. Owetîaise,” tati katahaatiso.

⁸ Kaatamî satatî amî kaatamî kaiwaiwaapî maipîhaiwa yaawîhaiwa kahatamatîpetîhaiwa kaatamîhetî waara asisîha naasetî nusoaipaitaise. Timbîpa waatî pîhitatî noaipaitaise. Iyonîhi isîhiya pîhitîwîhiya taahiyîhiya waatî pîhitîwî gwîtaapo. Iyataatî amî jarîho aungwohandî noaipaitaise. Iyataatî katî aunahîpatî Baabironîhandî sisîhaara tîhatî katînihi owemaitaise. Awaisîho Autaahaatîho watîpîho watîpîhandî nahatewaisaho satî aunahîpatî Baabironîhandamî kaiwaiwa mmonatî nehosi amî kati aimî netî tipîtapaatî usonatî sandaase, “Baabironîhandî aunahîpatî

awaipatî netî nosasinatî owetane,” tatî kandaase.

⁹ Awaisawîhiya kinîhiya yapîhi nahandaahiya maasi satî aunahîpitisawî maipîhaiwa kaiwî amî ambîpatî tîmaamaipî amî nawîho ikîpîpaami autaahî bimambîwîhiyîhiyaasi jawa katî aunahîpitî tîhataatî sitîpatî aungwohandî noaipahonîhi jawaawi ese tîwî natîpatîwî maarîho katapî asîpaiwî gwîwî maarîho naanawisatî yaawîtaise.

¹⁰ Satî aunahîpatî ambîpatî awaindîhandî yaawîhandî nehonîhi kiya usonawa apîpaahî aungwohandî yaitaapo. Saiwî yaiwî nehî kaanîhi bitotawa ese tîwî natîpatîwî, “Ese, ese, kînyî nopîsasînapaise, kînyî nopîsasînapaise! Baabironîhandane kînyî aunahîpatanî awaipatanî watîpîhatane kînyî maipîhaiwa kaingîwaiwaapî ipîhomi sîwîpatî nehî wanî auwaahandî naasaindetî wihoanîhandî maipîhandî awaindîhandî gisaapîhi nangoaipataise,” tîwî kaanîhapî nehî iwinjaitaapo.

¹¹ Iyonîhi amî isîhiya yapîhi nahandaahiya nawîho naitaatîwî otîpîpatî kiyohiyîhiya aunahîpatî Baabironîhandapî gwînyaawaawî katapî maarîho asîpaiwî gwîwî maarîho ambîpatî naanawisonîhi bimîtaapo. Amî sandî kiyaamîhapa nawîhopîhapa napîwî newaawî nawîho nunyawîhiyaasi amî usa napîwî nawîho nunyawî namausaitauhe.

¹² Kiyaamîhapa kahapaamapîpa nunyawî nawîho nehohîpîpa gorîhandî sîriwaahandî amî nawîha waiwaunî amî konaarapîho gaahaiwa

nawîho autaahîtahaiwaunî amî apotîhîrî
 kîhoepîhaiwa gaahaiwaunî amî apotîhîrî
 waiwa watîpîhaiwa kunyapetahaiwaunî
 nunyawî nawîho nepîhiyaare. Aiwî amî kiya
 ipatî taahîpatî biyatî waamainjotîhatunî amî
 maasapîho erepandîhandamî mangîraahî
 kaiwîhapaunî amî ipatî gaahatî nawîho
 autaahîtîhatamî wapa kiyohîpîpaunî amî
 bîraasihandamunî ainîhîramunî amî nawîha
 wa nitîhîtindîhaamî kiyohîwaiwaunî nunyawî
 nawîho aungwohaiwa nepîhiyaare.

13 Iyataati amî wapaisangi nunyawî nawîho
 naitaatîwîhapa siyahapa ahusotahiyaare:
 atîpatî witî waamainjotîhatî kaiwîhatisî
 katunî asîpatî nandaatîwîhatunî amî
 atîpatî taahîpatî kahatamatîpetahaiwa
 biyatî waamainjotîhaiwaunî amî atîpatî
 witî gaahatunî amî wainîhandunî amî
 ipatî orîpîhandamî atîpatunî amî waatîpatî
 parawaaho konîho witîhanda kaiwîhounî
 amî maasapîho kauhounî sipîsipîhounî amî
 maasapîho osihandunî amî osihandî kandî
 ikîpîpa ahaisaihi notaati aihonîhî nehainji
 nutandîhaiwa kaarisihaiwaunî amî isîhiya
 nawîho namepî otîpîpatî kawitaatîwîhiyaunî
 amî nehî isîhiya usaunî nawîhopî nunyawî
 naitaatîwîhiya saiwaare. Saiwa nunyawî
 nawîho aungwohandî nepîhiyaasi amî saiwa
 usa napîwî namusaitaapo.

14 Isîhiya nawîho naitaatîwî otîpîpatî
 kiyohiyîhiya satîtaapo: “Nandapa kinyî maarîho
 gîndosîhî maarîpî nehingîpîpa aimî notî
 owendaise. Apîpaahî gaahapa kahapaamapîpa

nahataapa aimi noti owendaisi kinyi kapaisi windi jahaati mausondaise,” titaapo.

15 Isihiya saiwa ikipipa sati aunahipiti nunyawu nawiho aungwohaiwa nehohiyihiya kati aunahipiti naanoti ambipati yaawuhandi awaindahandi apipaahi maipihandi nehonihis ondaatiwakiya waati akitinihiyaitaapo. Yaiwi kiya aunahipatami kaanhi bitotawa maariho asipiwuwu gwuwu kiyaami maariho ambipati naanawitaise.

16 Aiwu kiya kiyaapi satitaapo: “Ese nno! Aunahipatanu awaipatane, kinyi nepi nopisasinapaise. Kinyi nepi nopisasinapaise. Jihura apotihiru apipaahi gaahapa kihoeiphapa niyopi ami waiwa apotihiru siswaahaiphiru ami amatenihaiwa sanahiwetihapa niyopi nipaatihi ami gorihanduni nepi ami nawiha gaaha nitihitindihane nepi ami konaarapiho gaaho nawiho autaahitihapa nepi sawahaatamiheti yundanyainahatiso.

17 Isi nehi auwaahandi naasaindeti kahapaamapipa gimunyaatihapa neti ahoyatoaatimbipa nosasinati owendaise,” titaapo.

Sipihaiwa nahatewaami kapitenihiyauni ami isihiya pasindiyahiyaaimatiwusipihandoti nuwu napuwuyohiyihiya nahatiyauni ami sipihaiwaami otipipatihiya nahatiyauni ami durihiraatihis otipipati nawihopihati kaiwu nawiho nehohiyihiya siya nahatiyaisangi sati aunahipatamihini deti windi namaapiwu kaanhi bitoaitaapo.

18 Saiwu kaanhi bitotawa sisihane sati aunahipiti

tihisihaami sitipati jawaawi kiya satitaapo: “Aunahipati maahiwiti awaipati ahendaise. Kimati aunahipati awaipimatamatiyato,” titaapo.

19 Satiwi ikwaatipihho waatihiri nepi kiyaami mitihoatihahi ahiyaniwu maariho asipaiwi asipiniwi gwuwu maariho ambipati yaawati naanawisonhi bimitaapo. Aiwu kiya waapihitiwi satitaapo. “Ese nno! Aunahipi awaipatani kinyu nepi nopisasinapaise. Kinyu nepi nopisasinapaise. Sipihaiwa nahatewa durihiraatihahi daiwaiwaami satoya aunahipi awaimatami nawuho numwisihora kiya noaipapi nawuho ikipipa pihitahi asaketahiyaimatawaayopo. Aih nyah maariho asipiyahaayo ipihho yunjisaha neh auwaahandi naasaindetihahi keti neti nopisasinataise,” titaapo.

20 Aih yamihapataatihapi piwiha wa satati noaipataise: “Sahi yamihapataatihyaatuni ami Autaahaatihomi isihyaatuni ami Aposerihyaatuni ami Piropetihyaatuni nahatiyaati maariwuse aunahipati sangisi kaisiwaiwa Autaahaatihho mmonati gwunyaahosi kandapi aimu neti tipitapaati usonati tanyaaha ahotih katisi wihoaanhandi naanati yaawhandi aimu nunyataiso,” tati kandaase.

21 Piwiha siyaha noaipati aimu owetih enjerihho wo watipihho nawuha aungwonyonji winji naimaatati neti mihapipi durihiraatihahi timataise. Timataati sandaase: “Aunahipati Baabironhandi kima nawuma nini neti yotohitmandamataiwu waati wonamaatihahi topitaata nepi yotawaayopo sati aunahipiti japihi windi mausondaatiwo.

22 Isi Baabironihandaje upwati gitaahandamuni ami apwitihiramuni ami otipihokapaparihiramuni ami kapa kapaami gapipa kinyi matambipotap ganati windi namwaipaitaise. Iyataati ami ishiya otipipati kati kati kaitaatiwi sikuri kaiwi amitiha gaaha nehohiyihiya kinyihatihhi windi bimimitaapo. Iyataati nawiha koniho witihandi jasisihaami gapipaisangi windi japihi kinyihatihapi namwaipaitaise.

23 Iyataati ami sihiha raamihandi kinyihatihapi windi namusoaaitaise. Iyataati ami wani namaatindaatiwihiya ushiya ashiyaami piwihaisangi kinyihatihapi windi japihi namoaipaitaise. Jihura kinyi ishiya otipipati nawihopihati kiyohiyihiya ishiyaami ndiheti awaisawihiyaimatiwi bindawaayopo. Aimbami kinyi onaapipa paasihiri ami gaapipati kahatamatipetahapa kiyapaise ishiya yapihhi nahandaahiyai jaipunditaapo,” tati ko kandaase.

24 Sati aunahipati Autaahaatihomi ishiya p ropetihiyaisuni ami ishiya kopigwunyaahohiyihiyaisuni siyihiyai tiwiwaiwaapi piwiha tanyaaha katamiheti ahotihi Autaahaatihoho aimi mmonati gwinyaaahore. Iyataati ami ishiya yapihhi nahandaahiyai tiworisa tiwotihandapisangi sati aunahipati Baapironihandeti piwiha tanyaaha ahondaise.

19

Autaahaatihopi Yamihapataatihiya Nahatiya Maaritawaayopo

1 Piwaha saiwa atindi owetihĩ ami isihiya taahiyihyaami naahutarĩhirĩ waaphĩtĩwĩhĩrĩ yamĩhapataatĩhapĩ noaipasĩhĩ nĩnĩ atisataayo. Sirĩ naahutarirĩ kiya satĩwĩ aunĩhĩhĩrĩ katawaatopo: “Areruya! Nyahĩ nyamĩ Autaahaatĩhoai newa mepĩ autaahemwahaayo. Nyamĩ Autaahaatĩho kĩmo nehĩ naasohĩ nyangi japĩhĩ nanyamamaasĩhore. Ko ambĩpatĩ awaipatisaho apĩpaahĩ watĩpĩhore.

2 Autaahaatĩho isihiya kiyohĩwaiwa netĩ piwaha kotĩhandapĩhĩ tipĩtapaatĩ mmonahore. Iyataatĩ komĩ kotĩhandĩ apĩpaahĩ akĩtĩhandĩ ami tĩtĩhĩ nga nehaahore. Saati apopĩ awaisaamĩmaatĩ ambĩpatĩ kĩhiyaisatĩ tĩmaamaitatĩ kandapĩ ambĩpatĩ netĩ jĩhimatatĩ yapĩpatambĩ isihiya nahatiyai netĩ nopĩsasataise. Aihĩ ami kandapĩ Autaahaatĩho kaati wihoaanĩhandĩ maipĩhandĩ nunyataise. Iyataatĩ saati apomaatĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩhiyai topĩtaata siyĩhiyai tiwamahaate. Aihĩ kandapĩ kaatamĩhetĩ piwaha ahotahaate. Aihĩ ami kandapĩ Autaahaatĩho kaati wihoaanĩhandĩ aimĩ nunyataise,” tawaatopo.

3 Saiwi katĩwosawi, ami jĩhaatĩ waaphĩtĩwĩ satawaatopo: “Areruya! Nyahĩ Autaahaatĩhopĩ maaritaatĩ koai newa mepĩ autaahemwĩhaayo. Saati apomaati sisĩha tĩhisĩhaamĩ sitĩpatĩ katĩnĩhĩ nasisoari noaipatoaatĩtaise,” tawaatopo.

4 Kaihĩ mĩtĩhiya 24 kaiwĩhiya yamĩhapataatĩhĩ bimohiyĩhiyaunĩ ami kapĩhĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatatĩ nasisoari ahotĩmĩ naiwaiwaunĩ yatĩhĩ tĩmahiyawĩ Autaahaatĩho

konîhî bimisihoaapîhî yatîhî atotîpîwesapî satawaatopo: “Akîte! Areruya! Akîtsî! Autaahaatîhopî nyahî maaritaatî koai mepî autaahemwaitîhaawo,” tawaatopo.

⁵ Aihî Autaahaatîho komî siya kinîhandaasinî bindataatî isîhiyai winjatimbîpîhapî pîwîha wa siyaha noaipasîhî nînî atisataayo. “Nyahî nyamî Autaahaatîhoai newaatî mepî autaa-hemwaitîhaawo. Sahî komî otîpîpatîhiyaatî nahatiyaatî kopî yaiwî komî pîwîha atîwiwî komî otîtîhî bimohiyîhiyaatunî amî ambîpatî awaipatî nepîhiyaatunî amî ambîpatî namepî nehîhiyaatunî nyamî Autaahaatîhoai mepî autaa-hemwaitîhaawo,” tawaatopo.

Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhoho Apopaati Netî Wîrasîhî Nandapa Aungwohandî Noaipataise

⁶ Kaihî amî nînî atisataatî isîhiya taahiyîhiya ahoyanîwî bindawaahiya pîwîha pîwaatohîhamataindîha atisataayo. Kîyaamî pîwîha naahutarîhîrî waapîhaatî awaisaamaatamî nausihaamatiyatî ganataase. Iyatî amî kîyaamî pîwîha ausaaha waatî gaatipamatiyaha noaipataise. Kîya waapîhîtîwî pîwaatîwî satawaatopo: “Nyahî nyamî Autaahaatîhopî maaritaatî aunîhîhîrî aunîhîtaatî gaapundaatî koaisî newaatî mepî autaa-hewaumwaitîhaawo. Areruya! Ko Awaisîho nahatewa watîpîhaiwaisaho aimî kinîhoematatî nahataapai osamatî gaamatî jatataiso.

⁷ Isî wanî nyamî maarîho biyatî winyaitonîhî pîhîtaatî waatî maaritaatî komî ambîpatî

n̄iwimait̄ihaawo. Sip̄isip̄iho Mwaaho Sip̄ip̄ihohom̄i asis̄iha apopaati net̄i w̄iraitand̄iha aim̄i koaipataiso. Koipas̄ih̄i am̄i kom̄i apopaati namaat̄itandaisaamaat̄i namaat̄itand̄i aim̄i net̄i t̄iman̄inat̄i kindataiso.

⁸ Aih̄i Autaahaat̄iho kaati apot̄ih̄ir̄i w̄ir̄i koep̄ih̄ir̄i ap̄ipaah̄i sanah̄iwetah̄ir̄i asir̄ih̄ir̄i nausaatah̄ir̄i kaati niyoaitand̄i nunyataiso,” tati kandaase. Am̄i sir̄i apot̄ih̄ir̄i k̄ihoepir̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya gaahaiwa t̄it̄ihaiwa kiyoh̄iwaiwaap̄i nam̄ihanataise.

⁹ Aih̄i am̄i n̄ingi enjer̄iho sata kandaase: “K̄inȳi p̄iw̄iha sat̄ip̄i j̄ip̄at̄ipaime, ‘Is̄imiya usais̄i Autaahaat̄iho aim̄i gaatati nunjes̄ih̄i atiwi Sip̄isip̄iho Sip̄ip̄ihoho apopaati net̄i w̄iras̄it̄ihandam̄i nandapa awaimb̄ipaap̄i nasohiȳihiya siya gaasi maarit̄iw̄ise,’” t̄ip̄i j̄ip̄at̄ipaime ndataase. Iyat̄i am̄i ko j̄ihaat̄i bap̄iyat̄i sandataase: “K̄ima t̄it̄ih̄i ak̄it̄in̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄ihaare,” ndataase.

¹⁰ Aih̄i n̄in̄i koai mep̄i autaaahemwaitand̄i kom̄i auh̄iraap̄ih̄i t̄imahiyat̄i atot̄ip̄iweson̄ih̄i am̄i ko n̄ingi sandataase: “K̄inȳi sand̄i w̄ind̄i kamaim̄e. Owetane. N̄in̄i neh̄i ot̄ip̄ip̄at̄ihon̄ine. N̄in̄i kinȳi naisohon̄in̄i am̄i gisat̄i ot̄ip̄ip̄at̄i n̄inaw̄ip̄ih̄i kiyoh̄ihon̄ine. Kaind̄i am̄i kinȳi nais̄ihiya K̄iraisihop̄i ḡiwunyaahohiȳihiya am̄i ko Jisaasiho p̄iw̄iha ak̄it̄iha ausaas̄iha baiwi napait̄iw̄i is̄iwasohiȳihiyaam̄i naisohon̄in̄i am̄i sangisat̄i maasi ot̄ip̄ip̄at̄i n̄inaw̄ip̄ih̄i kiyoh̄ihon̄ine. K̄inȳi neh̄i Autaahaat̄ihoaisaah̄ih̄i mep̄i autaahepumap̄i aun̄ih̄ih̄ir̄i aun̄ih̄it̄ip̄i kopaah̄ih̄i atot̄ip̄iwesap̄i gaapunde,” ndataase. Am̄i nyah̄i

mmonahiyaane. Jisaasiho p̄w̄iha ausaasiha is̄ihiyai neti ḡiwunyaati nunj̄ih̄i kiya atiw̄i nep̄i kop̄i ausaawaayowo,” ndataase.

Utaaho Wo Maasap̄ho Osih̄o K̄ihoep̄ihoasini Yamwa Bindataise

¹¹ Aih̄i yam̄ihapatam̄i maasomwaan̄j̄i nutih̄i jata maasap̄ho osihand̄i w̄ind̄i k̄ihoep̄ihand̄i iwinjataayo. Sand̄i osindaasin̄i aw̄itimatati bimisihom̄i amb̄ipati ko ot̄ip̄ipati kaipati nga biyati jatati am̄i napaitati kiyahore. Ko t̄it̄ih̄i ak̄it̄in̄ih̄i is̄ihiyai neti kot̄ihandaap̄ih̄i tip̄itapaati usonati ko t̄it̄ih̄i kiyati tunahore tati amb̄ih̄inahore.

¹² Kom̄i nd̄iha sisihaami t̄ihw̄it̄ih̄iramatiyahore. Iyataati am̄i kom̄i m̄it̄ihoaat̄ih̄i awaisaw̄ihiya kin̄ihiyaami tingaat̄ihaiwa taah̄iwaiwa nipaatahore. Iyataati am̄i amb̄ipateti amb̄ipati w̄iti j̄ipatiindahore. Sati ambitap̄i is̄ihiya usa w̄ind̄i mon̄iw̄i ḡimaawunyaatahat̄i neh̄i sawahoh̄ih̄i mmonati ḡiwunyaatahore.

¹³ Ko apot̄ih̄iri utaar̄ih̄iri niyos̄ir̄ih̄iri j̄it̄ipataat̄ih̄i t̄imandaap̄ih̄irisi k̄iri j̄it̄ipatisah̄iri nipaatahore. Kom̄i amb̄ipati sat̄iw̄i, “Autaa-haat̄ihom̄i P̄w̄ihaare,” t̄iw̄i amb̄ih̄itawaatopo.

¹⁴ Aih̄i am̄i yam̄ihapataat̄ihap̄i tiworisa pw̄is̄ip̄i yaipa kiyohiȳihiya apot̄ih̄iri amin̄aih̄iri ap̄ipaahi k̄ihoep̄ih̄iri pop̄it̄ih̄iri utaar̄ih̄iri niyop̄ihiya maasap̄ho osihaiwa k̄ihoep̄ihaiwasin̄i aw̄itimat̄iw̄i kom̄i ipot̄i koai n̄iwipinjai nowaayopo.

¹⁵ Aih̄i am̄i kom̄i maahomwaan̄q̄i namatanaati wih̄iwihooan̄j̄i tip̄ipa kiyati

nahaapindihanaati kosasaihiri nasati
nimetahore isihya komi tiworisa yapîhi
nahandaahiyai tisatitanda. Iyati ngirîhiri
watîpîhiri mwitîpisati bitonda andîtitati
watîpitati isihyai winjatataise. Iyati ami ko
Autaahaatîho nahatewa watîpîhaiwaisahomi
apowindihandi namîhainjîha nawîha
awaisîhaara wainîhandi neti jasati namoaitaise.

¹⁶ Iyati komi apotîhiri utaarîhiri
niyosîrîhîretuni ami komi auhîrî atîhîretuni
ambîpati kimati jîpatîpindataise: “Kîmo
kinîhiya nahatiyaami Kinîhotati ami
awaisawîhiya nahatiyaami Awaisîhore,” tati
jîpatîpindataise.

¹⁷ Aihî ami nîni enjerîho woai iwinjahonîhi
ko ipîhoaatîhi bitondaati waapîhitati koho
nahataapa (isîhiyauni ami kohasîpîho
napwîhîhapaami ambîpati neti nanahapa)
yamîhapatami otîhamwaanî pîrîrutati
daimbîpai saundataise: “Sahî napîwise. Napîwi
Autaahaatîho nandapa apîpaahi awaimbîpa neti
tîmanimbîpaapi ahoyanîwise.

¹⁸ Napîwi ahoyanîwise awaisawîhiya
kinîhiyaami ambîpati ami pwîsîpî yaipa
kaiwi tunniwi yahwînohiyîhiyaami
tahaapundohiyîhiya kepîtenîhiyaami
ambîpati ami watîpîhiyaami ambîpati ami
osihaiwaami ambîpatuni ami kaiwaasîni
awîtîmatohiyîhiyaami ambîpati, isîhiya
nahatiya nehî kiyaisîtohiyîhiyaamuni ami
isîhiya usaami nehî otîpîpatîhatîmaami
ambîpati ami isîhiya ambîpati owehiyaamuni
ami isîhiya usaami ndîhetî ambîpatisahiyaami

ambîpati gwîtiîho nandaatiwo,” undataase.

¹⁹ Aihî ninî jataati ainjîhîhounî amî kinîhiya yapîhî nahataahiyaunî amî kiyaamî pwîsipî yaipa kaiwî tunnîwî yahwînohiyîhiyaunî napîwî ahoyanawaayopo. Siya ahoyanohiyîhiya osihoasîni awîtimatî napsîhoaisawunî komî pwîsipî yaipa kaiwî tunnîwî yahwînohiyîhiyaisawunî tunnîwî yahwîndaatiwî ahoyanawaayopo.

²⁰ Aihî ko ainjîhîhoai napuwîtaatîwî isîwawaayopo. Aiwî amî ainjîhîhomî pîropetîho pîwîha jaiwîtiha awusaati kaundatî amî sîwîpatî watîpîhaiwa kiyatî kaiwaaraahî isîhiyai jaipundihî ainjîhîhomî maakîhîrî nehohiyîhiyaisunî amî ko ainjîhîhopunî amî komî sîwîpatapî atotîpîwesawî gaapundîwî aunîhîhîrî aunîhîtiwî koai nepî autaaîwîpî mepî autaahepumaitaatîwî jaipundatî kaundisîhoai maawî isîwawaayopo. Isîpî kurî maisahurî asururi anîmwaahîpatî durîhîrî tongîhîropî nawîha sarîpaaha taahîha kaanîhî noaatatî nasasiwatî tîhatî ahotimbîpîhî nepî yotawaayopo.

²¹ O amî isîhiya kanaahiya nahatiyaahî utaaho osihoasîni bimisîhomî maahomwaanîpî namatanaati kosasîhîrî bainatîhîrî nimetinanaata tiwatî kiyaisîniî owemataise. Aihî koho taahîho nasatî kiyaamî ambîpati netî nga mwîsasatî nanatî gwîsîmotaîse.

20

Bwaasîrîhîrî Kînaungwîha 1,000 Kiyahaapî Naputataise

1 Saiwa siyati noaipati aimi owetihî nîni jata itîpîho enjerîho wo komi ikwîraahi animwaahîpati etaihirami kihîri isiwati amî wirîhîri apîpaahi awairîhîri watîpîhîri senîhandî isîsiho yamîhapataatîhîraapî noaatîpati napihî iwinjataayo.

2-3 Noaatîpati akwîranîho aimaaho aimehuraaho apîpaahi awaisîho, uta maipîho tiworîho Bwaasîrîhîri isîwataise. Isiwati netî koaisî kînaungwîha 1,000 kiyahaapî anîtisati wîsasati, animwaahîpati etaihîropî netî wiwati yotati amî maahomwaanî anîtisati awîha napuwati amî kaapîpati tîhati anîtisati namasati napuwataise. Amî ko akwîranîho isîhiya yapîhi nahandaahiyai jîhaati wîndî notî nasayati daayati jaipîmundîtando. Ko siyati napundîmî notî kînaungwîha 1,000 kiyaha sanotî owetanîhuraatîtando. Siyonîhî ipotîhî nehî apîpaahi masîhonjapî koai nepî nupusoasîtaatiwo.

4 Aihî amî nîni jataati awaisawîhiya kinîhiyaami siyaahaiwa wiwa ahotihî kaiwaasîni usa bimauhî iwinjataayo. Siya siyaahaiwaasîni bimohiyîhiya isîhiya kiyohîwaiwa nepî tipîtapaapî usondaatiwî watîpîhandî kiyai nunyawaayopo. Aindî amî nîni isîhiyai mîtîho nisatauhî napohiyîhiyaami maarîhoai usonataayo. Siya isîmiya jîhî Jisaasiho pîwîha katati kaiwaiwaapî “akaahaasî akîte,” tîwî katîwî amî Autaahaatîhomî pîwîha ausaapî katauhî kandapî mîtîho nisatauhî napohiyîhiyaami maarîhore. Aiwî amî kiya ainjîhîhopî atotîpîwesawî gaapundîwî

mepî autaahepîmumapî amî ainjîhîhomî sîwîpatî maakîhîrî kiyaamî amîtetetisangi ndîmaahomwaanî amî kiyaamî ikwîretisangi wîndî ahîmotahiyaare. Aihî kiya naiwî asîtimatîtaatîwîhandî nepî kînaungwîha 1,000 kaiwîhaapî Kîraisihoaisawî maasî isîhiyai amî kahapaamapîpai jaawî bimohiyîhiyaare.

⁵ Sandî japîhî nepaitaatîwîhandî jîhapîhande. O amî isîhiya napohiyîhiya nahatiyaahî wîndî japîhî namepahopo kiya daahî nanopotîmî nuwî kînaungwîha kîma 1,000 kiyatî saniyonîhura japîhî nepaitaatîwo.

⁶ Isîhiya Autaahaatîhomîhîretî japepîhîrohiyîhiyai jîhandî Autaahaatîho ahowimahonîhî jîhandî nepahohiyîhiya maaritîwîse napwîtaatîwîhandî noaipahonîhî kiya wîndî japîhî namaapwîtaawo. Namaapopî Autaahaatîhomunî amî Kîraisîhomunî pîrisîhiyaimatîwî otîpîpatî kawîwî amî kînaungwîha 1,000 kiyahaapî kiya awaisawîhiya kinîhiyaimatîwî Kîraisihoaisawî maasî isîhiyaisunî kahapaamapîpaisunî jatîtaapo.

Bwaasîrîhîrî Netî Apîpaahî Nopîsasînataise

⁷ Kînaungwîha 1,000 kiyatî aimî sanotî owetanîhî Bwaasîrîhîrî kîramî naputimbîpîhapî nupusoaisaihi kapîhî namaitaise.

⁸ Kapîhî namasisî nehîhaatî noaipatî notî isîhiya yapîhî nahanda bimohiyîhiyai jaiwundîtaise. Iyataatî siya isiya Gokîhomîhiyaisunî amî Makokîhomîhiyaisunî jaiwundîtaise. Jaiwundatî kiyaisî tîpîpa pwîsîpatî awaipatî tundaatîwo undatî netî

ahoaïtaise. Iyonîhî kiya pwîsîpî yaipatî kaiwî tipîpa kiyohiyîhiyai ko netî ahoaindîhandî isîhiya waapîhaatî durîhîramî nawasasaaha aripatamataiwîhiya jaatîwî ahoyandaapo.

⁹ Saiwî ahoyanîwesi yapîhî nahanda gaamapî nuwî isîhiya amî aunahîpatî awaipatî Autaahaatîho maarîho numwisawîhiyaisunî amî numwipatisunî tiwaatîhîrî ahiyawî nesîwesîpî bitîwîmaitaapo. Saisaihî amî sisîha wa yamîhapataatîhîraapî noaatîpatî kiyaisînîhî tîhatî owemaitaise.

¹⁰ Iyonîhî Bwaasîrîhîrî jaiwundatî daayatoaatîrîhîrî nepî sisîha durîhîramatîyatî anîmwaahîpatopî nimandataatî nawîha wa sarîpaaha nasasiwatî noaatatî kaanîhî tîhatoaatîsîhaapîhî yotawaayopo. Sa sisaapîhî aimî ainjîhîhoaisunî amî komî pîropetîho komî pîwîha jaiwîtîha ausaasîhoaisunî nepî tîhoaahauhî aimî tîhoaandîhîhapîhî nepî yotawaayopo. Kapîhî kingwaasî tîhoaandawa apatîhunî otapîhaatunî kingwaasî ambîpatî yaawîhandî kandînîhî jinjapîhî jinjapîhî newaatîtaatîwo.

*Ipotîhandî Isîhiya Kiyohîwaiwa Netî
Tipîtapaatî Mmonataise*

¹¹ Aihî nînî jata gwîtîho siyaahandî wîndî apîpaahî awaindîhandî kîhoepîhandî ahotîhî jataayo. Aihî sandî siyandaasinî Autaahaatîho bindataise. Bimihî amî komî ndîmaahomwaanapî yapîpatunî amî yamîhapatunî netî nawîsatîtatî kaurî kaurînîhî yanîhîmapî apîpaahaurî numwî owetamaise. Kaurî japîhî wîndî mmondaapo.

12 Aih̄i sand̄i siyaahandam̄i nd̄ihet̄i is̄ihiya napohiȳhiya amb̄ipatisaw̄hiyaun̄i am̄i neh̄ihiyaun̄i bitohauh̄i iwinjataayo. Iyauh̄i am̄i ut̄ip̄ihaiwa wiwa sap̄ih̄i nupwiyaap̄i ahiyauh̄i ahotih̄i jataayo. Aih̄i am̄i ut̄ip̄ihand̄i w̄indisangi is̄ihiya as̄imat̄iw̄i nasisoar̄i bimaam̄i nutaat̄iw̄hiyaam̄i amb̄ipati ahotind̄ihandisangi nupwiyaap̄i kap̄ih̄i ahiyawaayopo. Aih̄i kiya napohiȳhiya kiyoh̄iwaiwaap̄i p̄w̄iha aim̄i ut̄ip̄ihoaath̄i ahotis̄iha mmonat̄i kaiwaath̄i jatata Autaahaath̄i kaiwa tip̄itapaat̄i usonataise.

13 Aih̄i is̄ihiya dur̄ih̄iraath̄i napop̄i ahosohiȳhiyaisangi nepasi Autaahaath̄ihom̄i nd̄ihet̄i niyauh̄i am̄i is̄ihiya napop̄i napwaatot̄ihandun̄i am̄i is̄ihiya napohiȳhiya kiya nuw̄i bimoh̄ipati aunah̄ipati namasi nap̄itaat̄iw̄i nupusoasih̄i Autaahaath̄ihom̄i nd̄ihet̄i niyawaayopo. Naiw̄i bitohauh̄i Autaahaath̄i kiya neh̄i n̄naasiyaah̄ih̄i kiyoh̄ip̄ipa ut̄ip̄ihoaath̄i mmonat̄i jatetinjat̄i kom̄i kot̄ihandaap̄ih̄i kiyai tip̄ipataat̄i usonataise.

14 Iyati napot̄ihand̄i am̄i is̄ihiya napwauh̄i maar̄iho not̄i bimind̄ihandun̄i ko net̄i sis̄iha dur̄ih̄iramatiyat̄i nimandataat̄i noaat̄i kaan̄ih̄i nasasiwat̄i t̄ihatoaatis̄ihaap̄ih̄i yondaise. Sa sisa dur̄ih̄iri ap̄ipaah̄i awaaind̄ind̄i sis̄iha wat̄ip̄iha noaat̄i taat̄i t̄ihind̄ind̄i kap̄ihand̄i 2 hand̄i ap̄ipaahand̄i napw̄itaat̄iw̄ihande.

15 Iyataat̄i is̄ihiyaam̄i amb̄ipati sand̄i ut̄ip̄ind̄i is̄ihiya as̄imat̄iw̄i bim̄itaat̄iw̄hiyaam̄i amb̄ipati ahotind̄indaath̄i w̄ind̄i ah̄imotisaw̄hiya siya nahatiyai nep̄i sis̄iha

watipaha durihiramatiyati nimandataati
nasisoari tihatoatisihaapahi yotitaapo.

21

*Autaahaaticho Yamihapati Asipati Ami
Yapipati Asipati Kiyati Ahiyataise*

¹ Saiwa siyati noaipati aimi owetihini jata yapipati yamihapati jihauri aimi notiwetihini amiyapipati yamihapati asiwauri ahotihini jataayo. Aihiami durihirisangi kirinini notiwendaise.

² Kaihinini jata Autaahaatichomi aunahipati awaipati asipati wanhati Jerusaremandi yamihapataatichi Autaahaatichoapihapitaati noaatipati nasataise apopaati wohoi namaatitandi timaninati uti apotihiri gaahapa yundanyaininjati napipatamatiyato.

³ Aihiami piwaha wa waapihitiha Autaahaaticho bimimbipihapi sataha noaipasihini atisataayo: “Atiwiami jasawise! Autaahaatichomi aunahipati anjipihini aiminasati isihyaami otihapihini ahondaise amiautaahaaticho kiyaisati maasi kiyaami Autaahaatichoematati bimitando. Iyonihi kiyaami noaipapi titihi Autaahaatichomihiyaimatisaihi amiautaahaaticho sawaho noaipati kiyaami Autaahaatichoematati kiyaisati maasi bimitando.

⁴ Iyati ko kiyaami kwitipati nahatiyaamihati netiniwindiwati niwisiyaipaitaise. Amikiyaami napwitaatiwihandisangi apipaahi owetitaise. Iyati amimaaricho asipaiwi gwitaatiwihanduni kiyaami ambipati yaawitandihanduni kiyaamiheti windi namausoaipaitaise. Saiwa

aimi jihaiwaasi kaiwa aimi noti owetiso,”
ndaase.

⁵ Aih i utaaho siyaahandaasin i bimis iho sandaase: “Jasawise! Kimba kahapaamapipa nini neti wan i hapa asip i pemat i kandi ahiyataayo,” daase. Iyati ami kim i ko sandaase: “Kima piw i ma t i t i h i ak i t i akaahaasi is i hiya kaapi ak i t e t i w i at i w i nep i gw i nyaitaat i w i j i pat i p a i m e,” daase.

⁶ Iyati ko n i n g i sandataase: “Nini nahataapa kaim i nund i owemahon i h i a i m i owendaise. Nini Niwahon i n i J i h i m a t i t i b i m a a t i a m i I p o t i m a t i t i b i m o h i h o n i n e. N i n i j i h o n i m a n d i nahataapa namasati ahiyoh i h o n i n i n d i a m i i p o t i h o n i m a n d i nahataapa kandi asit i p u t i k a i n d i o w e m a h o h i h o n i n e. I s i h i y a w a a p o h o p i n a w i s a w i h i y a i w a a p o h o n a w i h o o w e h o n e h i h o n u m w i t o. S o w a a p o h o a s i t i m a t i t a a t i w i h a n d a m i w a a p o h o t a a t i n a p i s i h o m i n u m w i t o.

⁷ Utaaho kohimatati maapi yap i patamb i haiwa kom i tiworisai tiwati ip i h a t i s i h o s a i w a n e t i k o m i h a i w a t i t a i s e. I y o n i h i a m i n i n i n o a i p a t i k o m i A u t a a h a a t i h o n i n t i s a n i h i a m i k o n o a i p a t i n i s i m a a s i h i h o e m a t i t a i s e.

⁸ Iyataati is i hiya yaiwi j a p i h i t i w i k i y a a m i g i w u n y a a h o h i t i h a n d i a u s a a p i k a m a a t i w i a m i g i w u n y a a h o h i t i h a n d i n a m a h o h i y i h i y a u n i a m i m a i p i h a i w a k i s o h a i w a k a i w i k i p a t i a h i y a n i h o h i y i h i y a u n i a m i i s i h i y a s i y i h i y a i t i m a h o h i y i h i y a u n i a m i w a r i s a i a p w a a t i y a i n a m a s i s i g o h i h i y a i s a w i a m b i p a t i t i m a a m a i t o h i y i h i y a u n i a m i o n a a p i p a p a a s i h i r i k o n o s i h a w i w a a p a n e p a t a r i h i r i g a a p i p a t i n e p i k i p i w i k a i w a

kiyohiyîhiyaunî amî autaahaatîho jaiwitahopî
 aunîhîhîrî aunîhîtîwî gaapundîwî koai nepî
 autaahî mepî autaahepumahohiyîhiyaunî amî
 pîwîha jaipîpa katawaasohiyîhiyaunî kiyaamî
 aunahîpatî sisîha watîpîha nawîha sarîpaaha
 nasasiwatî noaatatî durîhîramatîyatî nimandata
 kaanîhî tîhîmî naisîhaapîhî nutaapo sapîhî
 kiya ipotîhandî 2 handî napopî owetîtaatîwo,”
 ndaase.

*Jonîho Aunahîpatî Wanîhatî Jerusaremîhandî
 Mmonataise*

⁹ Saiwa siyatî noaipatî owetîhî itîpîhiya
 enjerîhiya 7 kaiwîhiya disihaiwa 7 kiyahaiwa
 wiwa apîpaahî maipîhaiwa naanjîhaiwa
 ahotiwaiwa ipotîhaiwa isîwasohiyîhiyaamî
 wo nasatî nîngî sandataase: “Kînyî
 namme, Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhohomî
 apwaataatî koai nuwîpaitandî yundanyaayatî
 tîmetisaamaati nînî netî nangîsîtaano,”
 ndataase.

¹⁰ Aihî Itîpîho Gaaho nisîhetî waatî nasataatî
 nisaitîhî nisî ndîha nanorîhaatihî enjerîho
 itîpîho nîngî nanîmaasi sisîho wo awaisîho
 apîpaahî nîwatîho utaarîhoaasinî naihî
 nînî koasinî naindî aunahîpatî asîpatî
 wanîhatî Jerusaremîhandî yamîhapataatîhî
 Autaahaatîhoapîhapî taatî noaatîpatî napîhî
 usonataayo.

¹¹ Satî aunahîpîtetî Autaahaatîhomî
 yundanyîhaamî nausainjîtîhandî katetî
 ahondaatî waatî nausaatahate. Iyatî amî katî
 aunahîpîtî biyatî durîhîramatîyatî saasanotatî

nauaatahate naw̄iḥa wa gaaha jaasiḥapaaha*
biyati nauaatahaasi kaamatiyato.

¹² Iyataati ami katami matambipa awaimbipa
utaar̄ihapa m̄ihaapi yap̄ipatetapi niyati autaahi
m̄ihoti n̄iwaataat̄ihapaare. Iyataati ami sati
aunah̄ipitami matambipeti maasom̄ihaiwa
12 kiyahaiwaisahate. Saiwa maasomaiwa 12
kiyahaiwaapihi ami enjer̄ihiya 12 kaiw̄ihiya
bitotawaayopo. Ami saiwa maasomiweti
Isiraher̄ihiyaami satoya 12 kaiw̄ihiyaami
ambipati n̄inaasaimwaan̄i j̄ipatiḥindataise.

¹³ Sati aunah̄ipitami matambipaami onepati
maasom̄ihaiwa ip̄iho noaipasihihoaan̄ihaiwa
mauri mand̄itih̄i ami ip̄iho namaatipasihi-
hoaan̄ihaiwa mauri mand̄itih̄i ami wihoan̄i
bopitataihoan̄i mauri mand̄itih̄i ami wihoan̄i
bopitataihoan̄i mauri mand̄itih̄i siyahaiwa
ahendaise.

¹⁴ Sati aunah̄ipitami matambipaami
m̄ihaapi tanyaahaapihi yap̄ipateti naw̄iḥa
anaah̄ihaami awaiwaiwa matambipai
an̄itisiati is̄iwat̄itand̄ihaiwa 12 kiyahaiwa
ahiyai nuw̄ihate. Iyati ami matambipaami
ikwananaatisangi naw̄iḥa k̄ima anaah̄ihaara
kiyawaayopo. Aih̄i saiwa nawiweti Sip̄isip̄iho
Sip̄ip̄ihohomi Aposer̄ihiya 12 kaiw̄ihiyaami
ambipati n̄inaasetih̄i n̄inaasom̄ihati
j̄ipatiḥindataise.

¹⁵ Itip̄iho enjer̄iho ningi piwandis̄iho ir̄ih̄iri
w̄iri gor̄ihanda kaiw̄ih̄iri is̄iwahore. Sir̄i irira
aunah̄ipitami waitind̄ihand̄i napitiyate tati

* **21:11:** P̄w̄iḥa Inḡirisihanda jas̄ipar̄ihaare t̄iw̄i sa nawaapi
amb̄ih̄it̄iw̄ihaare.

namîhanatî amî matambîpaamî maasomîhaiwa napitiyate tatî namîhanatî amî matambîpaamî ikwananaatî napitiyate tatî namîhandandîhîro.

16 Iyataatî satî aunahîpitamî wainjîtîhandî amî utaarîtindîhandî nehî tîtîhî naasaataatîtahande. Ko aunahîpatî satî awaipatî namîhainjîhî aunahîpatamî wainjîtîhandunî amî utaarîtindîhandunî maiwî naasaataatî 2,200 sikwaaya kiro mitaahande. Iyataatî amî matambîpa yapîpatetapî namasawesi autaahî nîwaataatî niyotîhandisangi amî naasî kamwaanje.

17 Iyatî amî ko ikwananaatamî mwipîtindîhandî namîhainjîhî 65 mita kiyate. Sirî irîhîrî enjerîho isîwatata namîhainjîrîrî amî isîhiya yapatambîhiya isîwatawa namîhanohîrîramatîyahande. Aihî sirî irîhîrî kîra enjerîho aunahîpatî awaipatî taunîhandamî ikwananaatî matambîpa namîhanataise.

18 Ikwananaatî nawîha wa gaaha anaahîha watîpîhaara matambîpa kaiwîhape. O amî aunahîpatîhî nehî tîtîhî gorî taanahîta kaiwî animatîwîhatîsî biyatî garaasihomatîyatî nausaataatî jatînataise.

19 Aunahîpatamî matambîpa nawîha gaaha anaahîha kahatamatîpetîha 12 kiyahaiwa ambîpatî kihâtî yiyandîhî ambîhonahaiwaasî kaiwaara mîhaapî yapîpatetapî namasawî kakaamî tipî naupwî notipî naiwî mîhaatî nîwaataatî namîhaapîhape. Iyatî nawîha jîha jasîpaarîhaare. Kaamî otiwa kambwaasîtîhandî karaahandî ikîrotatî yerotatî, bîraunîtatî

amatenîtatî amî asisorîtatî gîrinîhaare. Kapîha 2 ha nawîha sapaiyaahaare. Kaamî otiwa kambwaasîtihandî karaahandî biruhandî asîhatahande. Amî nawîha 3 ha aketîhaare. Aihî amî nawîha 4 ha emerarîhaare. Kaamî karaahandî asisorîha gîrinîhaare.

²⁰ Aihî amî nawîha 5 ha satonikîsîhaare. Kaamî karaahandî amatenîtatî amî kîhoepîhaare. Aihî amî kapîhi nawîha 6 ha koniriyanihaare. Kaamî karaahandî amatenîhaare. Aihî amî nawîha 7 ha kîrisoraitîhaare. Kaamî karaahandî ikîrotatî yerohaare. Aihî amî nawîha 8 ha berirîhaare. Iyataatî kaamî karaahandî nehî kai wipetatî asisorîtatî gîrinîhaare. Aihî amî nawîha 9 ha topaasihaare. Kaamî karaahandî nehî kai wamwaanî ikîrotatî yerohaare. Aihî amî nawîha 10 ha kîrisopîresîhaare. Aihî amî nawîha 11 ha aiyasinîhaare. Aihî amî nawîha 12 ha ametisîhaare. Kaamî karaahandî nehî kai wamwaanî amatenîha nyanyipîhaare.

²¹ Aunahîpatî matambîpaamî onepatî maasomwaanî 12 kiyahaiwa saiwa amî konaarapîho anaahîho yumbîpa tamatîpatî marîmarîhîrî nehî nahatohaiwa naasî naasaiwa 12 kaiwîhaiwa kaiwaara kaiwîhaiwe. Aiwî amî aunahîpatî awaipatî satamî daihaiwa nehî gorî taanahîta kaiwîhaiwaare. Iyatî kaiwa daahîmaiwa gîraasihomatiyatî nausaatahaiwe.

²² Aihî satî aunahîpî awaipitaatîhî nînî jahonîhî anaanî awaisaanjanî Autaahaatîhopî gaapundîtaatîwîhaanî katîhî waanî ahîmetise. Amî Autaahaatîho Awaisîho Nahatewa Watîpîhaiwaisahounî

ami Mwaaho Sipîsipîhounî sawindarî anjaanî awaisaanjaanamataimîhindarîtiho.

23 Iyataatî satî aunahîpî awaipitîsî ipîho waatîho yahutaatî nusaatîtandîhandî owehate. Amî Autaahaatîho sawahomî yundanyîha nusaainjîtîhandaahtî satî aunahîpîtaatîhî nusaatiho. Iyataatî amî sisîha raamîhandîhî Mwaaho Sipîsipîho sisîha raamîhandamatîyahosî komîhetapî sisîha aunahîpîtaatîhî biyatî nusaatataise.

24 Iyonîhî isîhiya yapîhî nahandaahiya satî aunahîpitamî sisîha nusaatatî ahotîsîhaara nîwusaatonîhî sisîha ketî daitaapo. Saisaihtî awaisawîhiya kinîhiya yapîpatambîhiya kiyaamîhapa gaahapa anaahîpîpa isîsî satî aunahîpîtaatîhî nandaitaapo.

25 Satî aunahîpitamî matambîpaamî onepatî maasomîhaiwa nahatewa kaiwaanîni nasîsoarî nundîtaise. Satî aunahîpîtaatîhî asîhatîndîhandî wîndî namwaipaitaise.

26 Isîhiya yapîhî nahandaahiyaamîhapa gaahapa anaahîpîpa amî kiyaamî ambîpatî amî wapa isîsî satî aunahîpîtaatîhî nandaitaapo.

27 Iyataatî amî wapa maipîhapaunî amî isîhiya maipîhaiwa kahamatîpetahaiwa kiyohiyîhiyaunî amî isîhiya pîwîha jaipîpa katohiyîhiyaunî siya aunahîpatî sataatîhî wîndî namîndaitaapo. Apîpaahî owetîtaise. Nehî isîhiya Mwaaho Sipîsipîho Sipîpîhohomî utîpîho isîhiya asîtimatîtaatîwîhandamîhoaatîhî kiyaamî ambîpatî ahotîsawîhiya siyaahîhî satî aunahîpîtaatîhî nandaitaapo.

22

Jon'ho Waapoho As+imat+taat+w#handam+houni Am+Ipat+As+imat+taat+w#hatun+Mmonataise

¹ Saiwa nanisati owetih+ ami waapoho waap+haati waati as+imat+taat+w#haati ap+paahi gaahaati g+raasihomatiyati saasano-tahaati Autaahaat+houni Mwaaho Sip+sip+ho Sip+p+hohouni bindama is+hiyai gw+ti+ho siya kin+handaa+napi iwinjatind+ti+h+raapi taati noaati napih+haati enjer+ho nanisataise.

² Iyataati sati aunah+pitam+ daihira awair+hiraami tit+hi ot+hapi+hi ipati witi waap+haatami wih+wih+n+ opainin+ ahendaise. Sati ipiti as+imat+taat+w#hate. Sati ipiti yand+p+ho 12 kiyahaiwaara ningohate. Sati ipiti waati+ho nahatoeti mwinati biyati yand+p+ho ningohate. Iyataati sati ipitam+ yananaat+ is+hiya yap+hi nahandaahiyai tit+hemaitand+hanaate.

³ Iyataati ami sati aunah+pitaat+hi wapa Autaahaat+ho w+ndi maar+mitati koai poundon+hi nemaitand+hapa sat+hi w+ndi ah+motati ami w+ndi namwaipaitaise. Nehi Autaahaat+houni Mwaaho Sip+sip+ho Sip+p+hohouni sati aunah+pitaat+hi bindama is+hiyai iwinjat+taise. Winjatisaihi ami kiya kindaram+ is+hiya kindaram+ ot+p+pati kawiw+ kindari nep+ mep+ autaahepumaitaapo.

⁴ Kiya Autaahaat+hoai uson+w+ ami komi nd+maahomwaan+ josaihi ami ko Autaahaat+ho kom+ amb+pati kiya nahatiyaam+ am+teteti j+pat+p+witaise.

⁵ Sati aunah+piti w+ndi as+hat+met+taise. Iyataati ami sis+haun+ ip+houn+ w+ndi kat+hi

namusaatitaise. Ami Autaahaatīho sawaho sisīha biyatī nausaatīhaamatīyahosī komīhetapī satī aunahīpatisaahī nīwusaatatī nausaatitaise. Siyatī kiyai nīwusaatonīhī kiya kinīhiya awaisawīhiyaimatīwī Autaahaatīhomīhapa kahapaamapīpa koaisawī kiyaanīhī nasisoarī jatīmī nowaatītaapo.

Kīraisīho Ketī Napītaise

⁶ Aihī ko enjerīho nīngisī satatī kandataase. “Kīmaiwa pīwaamaiwa tītīhī akaaha akītī kandaatonīhī kaiwaapī isīhiya satīwī, ‘tītīhī akaahaasi akīte,’ tīwī atiwī nepī gwīnyaitaapo. Ami Awaisīho Autaahaatīho pīwīha komī atiwī nepī ausaahohiyīhiya pīropetīhiya komī pīwīha awusaitaatīwī kiyaami maarīhoai netī ahowimatī ndīha nusorīhaatī gwīwunyaasīho, aimī komī itīpīho enjerīhoai, wapa ketī kuraanīhī nihītātī noaipaitandaimbīpaapī komī otīpīpatīhiya nehīhiyai pīwīha kaundatī nunjītandī natausaasataise,” ndataase.

⁷ Jisaasiho sandaase. “Atime! Nīnī sangisaapīhī ketī kīmīkura nihītīhī napīto. Pīwīha kīma utīpīmoaatīhī pīropetīha ahotisīma baiwī atiwī nepī anītiwī isīwasohiyīhiya maaritīwīse,” tātī kandataase.

⁸ Nīnī Jonīhonīnī kīmaiwa katohīwīmaiwa noaipasīhī nisī ndīhaara mmonītī amī nisī atīhīra atīndī nehohīhonīne. Nīnī saiwa mmonītī atīndī netaatī ko kīmaiwa katohīwīmaiwa nanisatī kandisīho enjerīhomī ndīhetī koai mepī autaahemwaitondī komī auhīraapīhī atotīpīwesatī tīmāhiyataayo.

9 Siyonîhî amî kohî nîngisî sandataase: “Kînyî satî saimbî wîndî kamaimê. Nînî nehî otîpîpatîhonînî kinyataindîhonînî amî kinyî naisîhiya pîropetîhiyaamataindîhonînî amî pîwîha kîmaiwa utîpîmo kîmoaatîhî kîma pîwîma atiwî nepî baiwî napaitîwî japepîhîrohiyîhiyaamataindîhonîne. Kînyî nehî Autaahaatîhopaahîhî atotîpîwesapî gaapundîpî nehî koaisaahîhî mepî autaahepumape,” ndataase.

10 Iyataatî amî ko sandataase: “Kîma pîwîma pîropetîha ipotî noaipaitandîhaiwaapî katatî ahotindîmandî utîpîmandî anîtimbî namaasapî kaapîpata kaapaimbî ahîmaaye kîmaiwa noaipaitaihi katohîwîmaiwa noaipaitandî asisîha aimî detiso.

11 Isîhiya maipîhaiwa kaimî niyohiyîhiya gaasî kiyaanîhî maipîhaiwa kaimî nuwîse. Amî isîhiya ainjotatî amî kisotatî kipohaiwa kaimî niyohiyîhiya amî gaasî kiya kaiwa kisotatî ainjotahaiwa kiyaanîhî kaimî nuwîse. Iyataatî amî isîhiya tîtîhî gaahîretî japepîhîrîwî tîtîhî gaahaiwa kiyohiyîhiya amî gaasî gaahaiwa kiyaanîhî kaimî nuwîse. Iyataatî amî isîhiya tîtîhî gaahiya ainahiyîhiya Autaahaatîhomî ndîhetî kiyai yandîhî Autaahaatîhomîhapaapaahaiwî bimohiyîhiya amî gaasî sîkaiwî gaahiya ainahiyîhiya komîhapaapaahaiwî bimaawîse.

12 Jisaasiho sandaase: “Atime! Nînî ketî kîmîkura napîto. Isîhiya dipîwaatîwî kiyohîwaiwaapî wîhoaanîhandî numwîtandîhandî kîmandî aimî isîtîhonîne.

Isî+honî+nîsî isîhiya kiyaami otîpîpatî
kiyohîrî+hîretî jatetinjati wihoaanjîhandî
numwîto.

¹³ Nî+nî jîhimatîti bimaati ami ipotimatîti bi-
mohîhonîne. Aindî ami nî+nî nahataapa na-
masatî ahiyohîhonî+nîndî ami nahataapa kaindî
asîtipuhohîhonîne.

¹⁴ Isîhiya kiyaami apotîhîrî kihoeþîhîrî
baiwi bausohiyîhiya maaritîwîse* ipatî
asîtimatîtaatîwîhatamî yandîpîho nga nandîwî
nandaawo. Aiwî aunahîpatamî matambîpaami
onepatî maasomwaanjîhîraapi nga nan-
daapi mîhatîhî aunahîpatî awaipataatîhî
taunîhandaatîhî naiwî nandaitaawo.

¹⁵ Aunahîpatamî ipaahaapî nehîhaatî
bimîtaatîwîhiya suhiyaunî ami apîpaahî
maipîhaiwa ainjotahaiwa kiyohiyîhiyaunî
ami isîhiya wiwaapa, onaapîpa paasîhîrî
nepatarîhîrî konosîha ami gaapîpatî
isîwasohiyîhiyaunî ami isîhiya warisa
apwaatiyaametahiyaisawî ambîpatî
tîmamaitohiyîhiyaunî ami isîhiya siyîhiyaisî
timahohiyîhiyaunî amî autahaatîho
jaiwîtahopî gaapundîwî aunîhîhîrî aunîhîtîwî
mepî autaahepumahohiyîhiyaunî ami isîhiya
jaipîpaisî maarîho mîtaahî nunyawîmapî
jaipîpa pîhîtîwî katîmî nowaasohiyîhiyaunî
siyaahî aunahîpatî taunîhandaatîhî kiya wîndî
namandaapî nehîhaatî ipaahaapîtîtaapo.

¹⁶ “Nî+nî Jîsaasihonîne. Nî+nî nîwahonî+nî nisî

* **22:14:** kîma pîwîma tanyaaha satatise: Isîhiya Jîsaasihopî
gîwunyaahauhî ami komî jîtîpata kiyaami maipîhaiwa aimî
bausatî nemwasawîhiyaapîse.

itîpîho enjerîhoai nandusoaasataayo nisî isîhiya nisapî gînunyaahohiyîhiyaapî pîwîha kîmaiwa sangî kasatîtando. Nînî Daawitîhomîhetapî noaipahohiyîhiyaamîhetapî Ipî Isîthônînî Nemathônîne. Aindî amî nînî Daawitîhomî satîhônînî mwaahônîne. Aindî amî nînî kaumb-waatî nîpaatîhaataamataindî asîshaatîhî waatî bosainjatî nausaatohîhônîne,” ndaase.

¹⁷ Aihî Itîpîho Gaahounî amî apopaatî wohoai namaatîtandî tîmetisaamaatunî satamaase: “Kînyî namme,” tamaase. Aisî amî sahî isîhiyaatî nahatiyaatî pîwîha kîma pîropetîha atîwî nehohiyîhiyaatangîsangî satîwî: “Kînyî namme,” tîwîse. Iyataatî amî sahî waapohopî nasisawîhiyaatî Autaahaatîho waapoho asîtimatîtaatîwo nawîho oweho nehîho nasamîtandî nasimendaisî amî nawîho oweho nasamîtaisî sahî napîwî nepîse.

Jonîho Isîhiyaatî Kîma Pîwîma Pîropetîha Atîsohiyîhiyaatî Jaawo Ndaase

¹⁸ Isîhiyaatî nahatiyaatî kîma pîwîha pîropetîha ipotî noaipaitandîhapaapî atîsohiyîhiyaatî jaawîhiyaato, wiwa pîwîha nehîha bipinjawî kîma pîwîmaisawî ahîmaayawîse amî Autaahaatîho isîhiyai maipîhaiwa wiwa numwîtandî utîpîmo kîmoaatîhapî katiwaiwa amî bihîwainjatî nasamîtaiso.

¹⁹ Iyataatî amî utaaho wo pîwîha pîropetîha ipotî noaipaitandîhapaapî kîmo utîpîmoaatîhî ahotîshî nemataataahî amî Autaahaatîho aunahîpatî wanîhataatîhî isîhiya nandaapî amî ipatî asîtimatîtaatîwîhatî nandaatîwîhandapî

ut̄ip̄iho k̄imoaat̄ihap̄i wihoan̄jhapa nap̄iw̄i
saiw̄i naitaapo tat̄i katimb̄ipaam̄i kop̄jhapa
nemaitaise.

²⁰ Utaaho k̄imaiwa p̄iwaamaiwa ausaat̄i
katis̄iho sandaase: “Ak̄it̄in̄ih̄i n̄in̄i
k̄im̄ikuraan̄ih̄i ket̄i nap̄ito,” ndaase. Ak̄ite!
Awais̄ihon̄j̄i Jisaasihone, k̄inȳi namme.

²¹ Awais̄iho Jisaasiho sah̄i kom̄i is̄hiyaat̄i
nahatiyaatangi gaahati kasisat̄i sam̄i maar̄iho
amb̄ipati net̄i napaisaat̄isamaitand̄i n̄in̄i sap̄i
gaap̄isundataayo. Ak̄ite.

Autahaatihomi Piwaha Gaaha Wanaha
The New Testament in the Angaataha language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini
copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angaataha

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b83b4d2c-30be-5f11-8fb0-fa04e4808bad